

Institut pro kriminologii
a sociální prevenci

Markku Heiskanen
Anni Lietonen

Kriminalita a gender

Studie zaměřená na zastoupení mužů a žen
v mezinárodní statistice kriminality

Kriminalita a gender

Studie zaměřená na zastoupení mužů a žen v mezinárodní statistice kriminality

Markku Heiskanen
Anni Lietonen

Český překlad vychází s laskavým svolením vydavatele publikace European Institute for Crime Prevention and Control HEUNI (Evropský institut pro prevenci a kontrolu kriminality při OSN).

HEUNI
P. O. Box 444
FIN-00531 Helsinky
Finsko

Přeloženo z anglického originálu Heiskanen, Markku & Lietonen, Anni (2016). Crime and gender. A study on how men and women are represented in international crime statistics. Helsinky: HEUNI.

ISBN 978-952-5333-99-2
ISSN 1799-5590
ISSN-L 1237-4741
Pořadové číslo publikace 85 (pouze webová publikace)

Překlad

Ema Vlčková

Předmluva

Mgr. Hana Přesličková

Technická redakce

Lucie Černá

Obsah

Úvod vydavatele	9
Předmluva	13
I. Stručně	15
II. Úvod	19
2. 1. Přínosy a omezení statistik kriminality	20
2. 2. Proč zkoumat gender v systému trestní justice	20
2. 3. Předchozí výzkum zaměřený na ženy pachatelky a ženy odsouzené za trestnou činnost	21
2. 4. Členění zprávy	22
III. Kriminalita ve světě	25
3. 1. Celková kriminalita	25
3. 1. 1. Podezřelí	25
3. 1. 2. Odsouzení	30
3. 1. 3. Vězni	32
3. 1. 4. Atrice	34
3. 1. 5. Souhrn k celkové kriminalitě	37
3. 2. Vražda	38
3. 2. 1. Oběti vraždy	38
3. 2. 2. Podezřelí	40
3. 2. 3. Stíhané a odsouzené osoby	42
3. 2. 4. Atrice	43
3. 2. 5. Vězení	44
3. 2. 6. Souhrn k trestnému činu vraždy	46
3. 3. Trestné činy znásilnění	48
3. 3. 1. Trestné činy znásilnění evidované policií	48
3. 3. 2. Podezřelí	51
3. 3. 3. Stíhané osoby	53
3. 3. 4. Odsouzení	55
3. 3. 5. Atrice	57
3. 3. 6. Souhrn k trestným činům znásilnění	59
3. 4. Muži a ženy jako policisté	59
IV. Kriminalita v Evropě	65
4. 1. Evropská statistická ročenka	65
4. 2. Ublížení na zdraví	67
4. 2. 1. Podezřelí	67
4. 2. 2. Odsouzení a poměr odsouzení	70
4. 2. 3. Vězení	73
4. 2. 4. Souhrn k trestnému činu ublížení na zdraví	75
4. 3. Krádež	75
4. 3. 1. Podezřelí	76
4. 3. 2. Poměr odsouzení a poměr sankcí	78
4. 3. 3. Souhrn	79

4. 4. Podvod	81
4. 4. 1. Podezřelí	82
4. 4. 2. Odsouzení	83
4. 4. 3. Atrice	84
V. Závěrečná rozprava	87
Příloha: Metodologie	95
Literatura	97
Seznam grafů	100
Seznam tabulek	103

Úvod vydavatele

Prostřednictvím edice *Prameny* seznamuje tradičně Institut pro kriminologii sociální prevenci odbornou veřejnost, a nejen tu, se zahraničními poznatky z oblasti kriminologie. Nejinak je tomu také v případě překladu studie *Crime and gender*, zpracované Evropským Institutem pro prevenci a kontrolu kriminality při OSN (HEUNI), která je věnována problematice zastoupení mužů a žen v mezinárodní statistice kriminality.

Tématu souvislosti mezi pohlavím a kriminalitou je v posledních letech věnována stále větší pozornost. Touto otázkou se zabývá rovněž celá řada kriminologických teorií. Dlouhodobě je tato problematika spojována s obecným postulátem, že ženy obecně páchají trestnou činnost v daleko menším měřítku než muži a že kriminalita je tedy víceméně doménou mužů. Obecně bylo rovněž přijímáno, že rozdíly mezi kriminalitou páchanou muži a ženami (zejména pokud jde o rozsah, druh trestné činnosti, vzorce kriminálního chování apod.) jsou dlouhodobě relativně stejné. Určité stereotypy lze pak následně nalézt také v přístupu a odezvě celého systému trestní justice. Jednoznačně je ovšem třeba v této odezvě hledat celkové pojetí genderové problematiky a politiky daného státu. Speciální pozornost mezinárodního společenství poutá tematika genderu rovněž v souvislosti se závažnými formami trestné činnosti, které spočívají v násilí na ženách a dívkách, popř. problematice domácího násilí.

Lze říci, že výzkumná studie HEUNI *Crime and gender* podává prostřednictvím analýzy statistických dat zprávu o tom, jak se otázky vztahu kriminality a pohlaví skutečně odrážejí ve statistických záznamech ohledně trestné činnosti, a to jednak ve světě a dále specificky v Evropě. Studie si klade za cíl předně zjistit, v jaké míře jsou muži a ženy zastoupeni v trestním procesu, a to počínaje jejich identifikací jakožto podezřelých až po uložení trestu, resp. uložení trestu odnětí svobody a jeho výkon. Dalším významným záměrem celé zprávy bylo ukázat rozdíly v počtech pachatelů podle pohlaví a prozkoumat vývojové tendence týkající se těchto rozdílů v rámci určeného časového období. V neposlední řadě si studie klade za cíl představit ukazatele tzv. atrice (attrition), tedy jakéhosi „přirozeného úbytku“ případů, který nastává během jednotlivých fází trestního řízení a porovnat rozdíly v těchto ukazatelích opět v závislosti na pohlaví.

Studie čerpá data ze dvou statistických zdrojů, v nichž jsou shromažďovány údaje z oficiálních statistik kriminality jednotlivých zemí. Jedná se tedy o komparativní statistickou analýzu na tzv. makro úrovni. Analýza byla provedena jednak v celosvětovém měřítku, mezi jednotlivými regiony, kde zdrojem statistických dat byl Přehled trendů kriminality (United Nations Crime Trend Survey – UN-CTS) a jednak na úrovni Evropy mezi jednotlivými zeměmi, kde studie čerpá z Evropské statistické ročenky kriminality a trestního soudnictví (European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics – ESB). Na sběru jakož i analýze dat v rámci ESB se HEUNI sám aktivně podílí. Základním východiskem bylo stanovení určitých „reprezentativních“ kategorií trestných činů, na jejichž základě jsou prezentovány výše zmíněné poznatky ohledně zastoupení mužů a žen.

Porovnání statistických údajů v provedeném rozsahu nutně přináší celou řadu limitujících faktorů, s nimiž bylo nutné se vyrovnat, od problematiky dostupnosti dat ze všech příslušných lokalit, kvalitu poskytnutých dat až po problémy s odlišnostmi v definicích sledovaných trestných činů v trestněprávních předpisech jednotlivých zemí. Přesto se podařilo v této studii podat rozsáhlý, ucelený a podrobný přehled o objemu vybraných

typů trestné činnosti páchané muži a ženami, poukázat na rozdíly mezi nimi a informovat rovněž o vývojových tendencích v této oblasti ve sledovaném období, tj. na přelomu první dekády 21. století. Ačkoli si studie naopak nekladla za cíl nikterak významně vysvětlovat příčiny rozdílů mezi mužskou a ženskou kriminalitou, naznačuje určitá vysvětlení a navozuje tak atmosféru pro potřebu další diskuse na toto téma. Pro kriminologii je proto jistě cenným zdrojem zajímavých informací, které mohou dále přispět k rozvoji dalších poznatků v oblasti vztahu a souvislosti kriminality a genderu a napomoci tak i při zamyšlení nad utvářením trestní politiky.

Mgr. Hana Přesličková, IKSP

Předmluva

Genderové otázky, zejména pokud jde o násilí na ženách a dívkách, patří mezi nejdůležitější body agendy Organizace spojených národů, Rady Evropy, Evropské komise a dalších mezinárodních organizací. Jako příklady lze uvést Aktualizované modelové strategie a konkrétní opatření Organizace spojených národů v oblasti prevence kriminality a trestního soudnictví za účelem odstranění násilí páchaného na ženách¹, Úmluvu Rady Evropy o prevenci a potírání násilí páchaného na ženách a domácího násilí, známou jako Istanbulská úmluva², a Směrnici Evropské Unie o obětech.³ Všechny tyto dokumenty vyžadují srovnávací a vysoce kvalitní ukazatele týkající se pohlaví.

Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) shromažďuje v celosvětovém měřítku statistická data o nejrůznějších formách kriminality pomocí specializovaného dotazníku, který obsahuje soubor statistických údajů z oblasti kriminality a trestního soudnictví a modul s vybranými oblastmi kriminality, který se každoročně obměňuje. Evropský institut pro prevenci a kontrolu kriminality, přidružený k Organizaci spojených národů (HEUNI), dlouhodobě spolupracuje s Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) při analýze těchto datových souborů.

Evropská statistická ročenka kriminality a trestního soudnictví (The European Sourcebook, dále též Evropská statistická ročenka) je největší dostupnou sbírkou statistik týkajících se kriminality na evropské úrovni. Dosud proběhlo pět kol sběru dat, přičemž HEUNI se podílel jak na jejich sběru, tak na analýze výsledků.

V této zprávě jsou použity oba výše zmíněné soubory dat, s jejichž pomocí popisujeme, jakým způsobem se gender/pohlaví promítá do statistik kriminality. Data jsou bohužel omezena na administrativní zdroje, protože v současnosti nejsou dostupná žádná data, která by pocházela z reprezentativního výzkumu, a to ani na evropské úrovni, natož na úrovni celosvětové. Pokud jde o administrativní data, poskytují pouze omezený obsah týkající se pohlaví. Proto tato zpráva zkoumá také možnosti, jak by mohla být evropská data ohledně kriminality zdokonalena, aby vyhovovala potřebám, které byly vysloveny nejrůznějšími mezinárodními organizacemi.

Doufáme, že nový Mezinárodní systém OSN klasifikace trestných činů pro statistické účely⁴ dokáže v budoucnu poskytovat podrobnější informace o mužích i ženách v trestním řízení. To by mohlo zlepšit možnosti analýzy trestné činnosti z hlediska genderových faktorů.

Helsinky, prosinec 2016

Markku Heiskanen a Anni Lietonen

1 Rezoluce Valného shromáždění 65/228, příloha, k dispozici na adrese: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/crimeprevention/Model_Strategies_and_Practical_Measures_on_the_Elimination_of_Violence_against_Women_in_the_Field_of_Crime_Prevention_and_Criminal_Justice.pdf

2 Dostupná na: <http://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/home>

3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, zavádějící minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu, která nahrazuje Rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/JHA.

4 K dispozici na adrese: <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/iccs.html>

I.

Stručně

Stanoveným úkolem je zjistit, v jakém poměru jsou muži a ženy zastoupeni v trestním řízení od policií evidovaných podezřelých až po výkon trestů. Cílem je: ukázat míru rozdílu v zastoupení obou pohlaví mezi pachateli trestné činnosti, prozkoumat změny v podílech pachatelů podle pohlaví a představit indikátory tzv. atrice⁵ rovněž v závislosti na pohlaví. Zkoumanými kategoriemi trestných činů jsou: celková kriminalita, vražda, znásilnění, ublížení na zdraví, krádež a podvod. Tato studie pracuje se statistikami kriminality ze dvou zdrojů, a to s Přehledem trendů kriminality (the Crime Trends Survey) koordinovaným Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu, a dále s Evropskou statistickou ročenkou kriminality a trestního soudnictví (European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics).

V každé sledované kategorii trestných činů podíl žen s každou další fází trestního procesu klesal. Pokud jde o celkovou kriminalitu, ze všech podezřelých je 16 procent žen, tento poměr klesá na 14 procent z celkového počtu odsouzených a na 5 procent z odsouzených k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Podíváme-li se na vraždu, pokles podílu žen je méně výrazný, avšak stále viditelný: sedm procent mezi podezřelými a pět procent z odsouzených k nepodmíněnému odnětí svobody jsou ženy.

Počet mužů podezřelých ze spáchání trestného činu mezi roky 2004 a 2013 celosvětově poklesl, zatímco celkový počet podezřelých žen vzrostl. Pokles počtu mužů je patrný ve všech regionech, nejvýrazněji pak v Severní a Jižní Americe⁶. Během stejného časového období se podíl žen podezřelých ze spáchání trestného činu zvýšil v Evropě a Asii, ale v Americe poklesl. Tyto výsledky by naznačovaly mírnou konvergenci probíhající do roku 2010, poté poměr žen rovněž poklesl. Korelace poměrů mezi podezřelými muži a podezřelými ženami je vysoká; v zemích s vysokou mírou podezřelých mužů je také vysoká míra podezřelých žen a země s nízkou mírou mužských podezřelých také často vykazují nízkou míru podezřelých žen.

Celkový počet odsouzených mužů klesl a celkový počet odsouzených žen je stabilní. Nicméně stoupá míra represe. Celkově totiž vzrostl počet odsouzených k trestu odnětí svobody, a to jak mužů (+8 %), tak žen (+9 %).

Počet podezřelých mužů i žen ze spáchání trestného činu vraždy za deset let poklesl, a to o jednu čtvrtinu. Tento pozitivní vývoj zastiňuje fakt, že vzrostl počet podezřelých ze znásilnění o osm procent a rovněž vzrostl počet podezřelých z ublížení na zdraví v Evropě o 44 % u mužů a o 83 % u žen. Počet mužů podezřelých z krádeže poklesl (-18 %), avšak odpovídající počet podezřelých žen vzrostl.

Vývojové trendy napovídají, že počet trestných činů spáchaných muži klesá, zatímco počet trestných činů spáchaných ženami stoupá. Protože však je počet deliktů spáchaných ženami mnohem nižší než těch spáchaných muži, v celkovém objemu trestné činnosti byl zaznamenán pokles. Tomu se vymykají trestné činy ublížení na zdraví a podvodu, poněvadž počet mužů i žen stíhaných za tyto trestné činy ve všech fázích trestního procesu vzrostl.

5 Atrici (pojem převzatý) se v této zprávě rozumí postupný „úbytek“ případů v průběhu jednotlivých fází trestního řízení, viz dále v textu.

6 Pokud se dále v této zprávě se hovoří o regionech, oba americké kontinenty, tedy Severní a Jižní Amerika, jsou zahrnuty rovněž pod souhrnný pojem Amerika.

Poměr odsouzení, jako jedno z měřítek tzv. atrice použitých v této studii, popisuje podíl odsouzených osob v poměru k osobám podezřelým. Pokud jde o celkovou kriminalitu, za trestné činy bývají podezřelí muži odsouzeni častěji než ženy. Jedná-li se však o trestné činy vraždy, krádeže a podvodu, nejsou v tomto směru mezi muži a ženami rozdíly. Pokud jde o osoby, které se dopustily ublížení na zdraví, bývají muži odsouzeni častěji než ženy. Příčinou mohou být závažnější následky v případech ublížení na zdraví spáchaných muži; podíl žen je nižší u těžkého ublížení na zdraví než u ublížení na zdraví s méně závažnou újmou.

II.

Úvod

Záměrem této zprávy je poskytnout statistické informace o vývoji a současné situaci v oblasti kriminality v souvislosti s genderem. Zpráva sestává ze dvou částí. V první z nich jsou prezentovány celosvětové statistiky kriminality týkající se vybraných trestných činů tak, jak jsou zaznamenány v Přehledu trendů kriminality OSN (UN-CTS), druhá část se zaměřuje na vybrané trestné činy v Evropě s využitím dat Evropské statistické ročenky kriminality a trestního soudnictví (European Sourcebook, dále též ESB nebo Evropská statistická ročenka).

Celosvětové srovnání statistik trestné činnosti je náročné, a to například proto, že systémy trestní justice jsou v různých regionech a zemích na odlišném vývojovém stupni. Silnou stránkou použití Evropské statistické ročenky je dlouhá tradice shromažďování statistik kriminality v mnoha evropských zemích. Nicméně přetrvávající problémy, jako jsou historické rozdíly a odchylky v definicích, činí ze srovnávání kriminálních statistik v evropských zemích náročný úkol.

V této zprávě začíná analýza s prvními kroky v systému trestní justice a uvádí údaje o pachatelích a pachatelkách tak, jak byly zaevidovány policií. Pokračuje analýzou dat v následujících fázích trestního procesu, jimiž jsou trestní stíhání, rozhodnutí o vině a trestu (odsouzení) a výkon trestu odnětí svobody. Zpráva popisuje rozsah kriminality a ukazuje vývojové trendy struktury pachatelů vzhledem k vybraným kategoriím trestných činů.

Od roku 1970 shromáždil UN-CTS údaje o pohlaví zatčených, stíhaných a uvězněných pachatelů, a to prostřednictvím dotazníků zaslaných členským státům OSN (viz např. Harrendorf et al. 2010). Současná zpráva zahrnuje počty rozlišené podle pohlaví za období 2004–2013, a to mužů a žen, kteří se dostali do formálního styku se systémem trestní justice. Výsledky jsou prezentovány napříč regiony a podle jednotlivých příjmových úrovní.

ESB shromažďuje údaje od roku 1992 a její páté vydání z roku 2014 obsahuje údaje podle pohlaví až do roku 2010. Evropská statistická ročenka (ESB) obsahuje policií evidované údaje o počtu žen podezřelých z trestného činu spadajícího do jedné z devatenácti kategorií trestné činnosti. Údaje podle pohlaví jsou dostupné v různých sériích (tzv. sweeps) z let 1999, 2003, 2006 a 2010, a týkají se podezřelých, stíhaných, odsouzených a odsouzených k trestu odnětí svobody. S použitím těchto souhrnných sériových přehledů (sweeps) lze vygenerovat informace v podobě trendů. Dále tyto údaje obsahují informace o počtu žen sloužících u policie, zaměstnaných u soudů a ve věznicích.

Tato statistická zpráva je určena pro výzkumné pracovníky a tvůrce politik, stejně jako pro jednotlivce se zájmem o genderovou problematiku. Přesné a spolehlivé statistiky kriminality mohou pomáhat osobám s rozhodovací pravomocí při volbě informovaných rozhodnutí, která se týkají trestní politiky. Ještě obecněji řečeno, prozkoumání genderové struktury trestné činnosti lépe ozřejmí situaci žen a usnadní diskuse o roli žen a mužů v rámci kriminality.

2. 1. Přínosy a omezení statistik kriminality

Zákony a právní předpisy definují, co v určité zemi tvoří podstatu trestného činu. Jedna z obtíží při srovnávání statistik kriminality mezi různými zeměmi spočívá v tom, že to, co je v jedné zemi právním jednáním, může být v jiné zemi protiprávní. Dále mohou být odlišně definovány „registrované trestné činy“, přičemž právě definice těchto činů tvoří základ oficiálních statistik v dané zemi (viz Harrendorff 2013, Jehle 2013). Evidence deliktů ve vnitrostátních statistikách je také ovlivňována obtížně postižitelnými okolnostmi, jako je ochota oznamovat delikty, potíže spojené s oznámením deliktu, postoj k policii a důvěra ve spravedlnost, dále také tím, jaká témata jsou významná v politických programech, a konečně též rovností mužů a žen.

Administrativní zdroje dat, založené na oznamování a evidenci údajů, se osvědčují při popisu trendů v delším časovém období, statistiky kriminality o podezřelých a odsouzených pak dávají představu o účinnosti a struktuře systému trestní justice a o tom, jak se „chová“ k mužům a k ženám. U některých trestných činů existuje významný rozdíl mezi pohlavími, zatímco u jiných jsou tyto rozdíly méně zřejmé. Skladba trestné činnosti se liší v čase a místě. Pro účely hloubkových interpretací, pokud jde o vývoj trestné činnosti a její sociální kontext, by statistické informace měly být nazírány ve světle trestní politiky dané země a kulturních a sociálních aspektů, což může zvyšovat riziko, že určité sociální skupiny budou zastoupeny nadměrně (viz např. Maguire 2007). Například uživatelé drog mohou být neúměrně zastoupeni v závislosti na protidrogové politice dané země, také bývají mezi uživateli drog často neúměrně zastoupeni muži. Dalším příkladem je taktika tzv. „stop and search“, tedy „zastav a hledej“, používaná ve Spojeném království, která vede k nadměrnému zastoupení menšin. Třetím příkladem je domácí násilí: příslušná politika určuje, zda je domácí násilí pokládáno za soukromou nebo veřejnou záležitost, a jak často jsou podle toho takové případy evidovány.

Statistiky kriminality se často soustřeďují nejvíce na pachatele, a bývají proto kritizovány za to, že nepřinášejí dostatečné informace o kontextu nebo obětech trestné činnosti (Walby a Myhill 2000). Viktimizační výzkumy (průzkumy) a tzv. self-report studie pomáhají ilustrovat objem latentní kriminality, tedy těch trestných činů, které nejsou oznámeny policii nebo jiným orgánům nebo jimi nejsou evidovány. Přestože tradiční oficiální statistiky kriminality evidují jen malou část veškeré trestné činnosti a podíl latentní kriminality je vysoký u mnoha typů trestné činnosti, oba zdroje informací jsou důležité. Oficiální statistiky kriminality popisují pouze ty případy, které jsou známé (evidované) v různých fázích trestního řízení, přičemž tyto oficiální statistiky často dosahují větší přesnosti, než jaké mohou dosáhnout viktimizační výzkumy. Důvodem je skutečnost, že viktimizační průzkumy jsou založeny na vzorcích populace a trpí nepřesnostmi, které jsou způsobeny například malým počtem sledování případů evidovaných příslušnými orgány.

2. 2. Proč zkoumat gender v systému trestní justice

Pohlaví/gender je základní statistickou kategorií ve společenských vědách. Výzkum ukazuje, že kriminalita není genderově neutrální. Muži a ženy mají sklon páchat rozdílné trestné činy. Genderová povaha kriminality se nejsilněji projevuje u trestných činů v domácím prostředí a sexuálního charakteru, avšak méně zřejmá je například u činů

souvisejících s podvodem. Genderová nerovnost a historická úloha žen ve společnosti činí ženy zranitelnějšími vůči závažnému násilí v domácích podmínkách, zatímco muži jsou častěji obětmi násilí mimo domov. Trestní jednání může být také muži a ženami prožíváno rozdílně a následky viktimizace se liší. Vzhledem k těmto rozdílům potřebujeme konkrétní informativní rámce vycházející ze solidních statistik kriminality, které rozlišují mezi muži a ženami.

Jaký je rozdíl mezi koncepty „genderu“ a „pohlaví“ ve statistické analýze? „Pohlaví“ zpravidla odkazuje na fyzické rozdíly mezi mužem a ženou. „Gender“ zahrnuje další asociace, založené na historických a kulturních odlišnostech spojených s postavením muže a ženy. V textu jsme používali výrazy „gender“ a „pohlaví“ jako synonyma, stejně jako „muž“ a „mužský“ a „žena“ a „ženský“, i když výraz „gender“ snad mohl být lepší volbou.

Tato zpráva ukazuje, že muži v oblasti trestné činnosti dominují. Ve většině kategorií trestné činnosti se mezi pachateli objevuje jen nemnoho žen. Tento historický fakt vedl k tomu, že výzkumy vycházející z oficiálních údajů o kriminalitě nevěnovaly dostatečnou pozornost genderové problematice, a to přestože by tyto údaje dostupné byly, například v Evropské statistické ročence (ESB).

Statistická analýza v této zprávě ponechává stranou teoretické debaty o konceptu genderu, stejně jako vyčerpávající vysvětlení skutečnosti, proč je mezi podezřelými a odsouzenými méně žen než mužů; nabízí však podrobný přehled o objemu trestné činnosti a jejich vývojových tendencích, napříč různými kategoriemi kriminality, a to po celou dobu trestního řízení od vstupu do systému trestní justice, tj. od policie, až po odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.

2. 3. Předchozí výzkum zaměřený na ženy pachatelky a ženy odsouzené za trestnou činnost

Z historického hlediska největší rozdíl mezi muži a ženami coby pachateli trestné činnosti byl vždy u závažné trestné činnosti, a nejmenší u mírnějších forem porušení zákona, např. u méně závažných majetkových trestných činů. Jednou z teorií, které vysvětlují genderové odlišnosti, je hypotéza genderové rovnosti: „rozdíl mezi muži a ženami v oblasti kriminality je menší v těch sociálních prostředích, kde se role a postavení žen podle všeho méně liší v porovnání s muži: to znamená ve vyspělých zemích v porovnání s rozvojovými zeměmi, v městském oproti venkovskému prostředí, mezi menšinami, v porovnání mezi staršími a mladšími lidmi, a v době válečné oproti období míru“. (Steffensmeier a Allan 1996.) Tato teorie je do jisté míry zpochybňována, neboť se zdá, že některé jiné strukturální faktory než genderová rovnost lépe vysvětlují případy nestability rozdílů mezi muži a ženami. Steffensmeier a Allan (1996) však argumentují tím, že větší svoboda zvýšila účast žen ve veřejné sféře (práce, nakupování, bankovní transakce atd.), a to by mohlo částečně vysvětlovat nárůst počtu žen zadržených pro drobné majetkové trestné činy. I tento náhled je ovšem problematický, protože takové drobné trestné činy jsou většinou páchany jedinci, kteří jsou z ekonomického hlediska na okraji společnosti a rozhodně tedy neodrážejí ženskou emancipaci.

Winfree a Dejong (2015) zkoumali statistická data evidovaná policií podle pohlaví ve Spojených státech mezi lety 1993–2012. Zjistili, že pokud jde o obecný trend zatýkání, objem a frekvence zatčení u žen a mužů se vyvíjely opačným směrem: počty mužů klesaly, zatímco počty žen rostly. U deliktů, kde jsou rozdíly mezi pohlavími menší (rozkrádání-krádež, padělání, podvod a zpronevěra), klesaly počty mužů podstatně rychleji než počty žen, s jedinou výjimkou trestného činu podvodu. U násilných deliktů klesl podle údajů OSN poměr zadržených mužů vůči zadrženým ženám z hodnoty téměř 5:1 v roce 1993 na 3:1 v roce 2012. Winfree a Dejong vysvětlují tento nárůst počtu žen zadržených za násilné činy souvislostí s případy domácího násilí, kdy se ženy mohou uchýlit k násilí v sebeobraně proti svým trýznitelům. Změny ve strukturách společnosti nepochybně přispívají ke změnám v kriminálním chování, ovšem evidence trestných činů rovněž tak. Studie ve Spojeném království zaměřená na ženy v systému trestní justice odhalila, že u žen-pachatelek byla obecně vyšší pravděpodobnost než u mužských pachatelů, že v jejich rozsudcích budou uznány polehčující okolnosti, zatímco u mužů byla obecně vyšší pravděpodobnost uplatnění přitěžujících okolností (Home Office 2014).

Gender je velmi důležitým faktorem nejen v rámci registrované kriminality, je také relevantní zejména při pohledu na výkon trestu odnětí svobody. Nejrůznější aspekty věznic a vězeňských systémů, počínaje jejich architekturou a bezpečnostními postupy až po zdravotní péči, kontakty s rodinou, práci a vzdělávání, byly navrhovány pro muže. Vězeňkyně jsou často v nevýhodě, jen malý počet věznic splňuje jejich základní potřeby nebo je dobře připravuje na propuštění. Podle výzkumu organizace Penal Reform International (PRI)(2015) počet vězeňkyň žen se v období 2000–2013 zvýšil o 40 procent. Tento nárůst je spojen s dlouhými tresty odnětí svobody, minimálním využíváním alternativních sankcí a opatření, a souvisí také s nárůstem trestné činnosti spojené s drogami (Huber 2015). Studie zdůraznila, že po celém světě je drženo ve vězení více než 625 000 žen a dívek a počty vězeňkyň rostou mnohem rychlejším tempem, než je tomu u mužů. Většina žen byla ve výkonu trestu odnětí svobody za méně závažnou nenásilnou trestnou činnost, přičemž trest odnětí svobody byl často důsledkem jejich neschopnosti zaplatit pokutu nebo uhradit kauci. Trest odnětí svobody byl často – přímo či nepřímo – důsledkem diskriminace a deprivace, jimž jsou ženy často vystavovány ze strany svých manželů či partnerů, rodinných příslušníků a komunity, poněvadž jsou často finančně závislé na mužských členech rodiny. (Huber 2015)

Dosud nebyl vytvořen žádný sjednocený teoretický rámec, který by vysvětloval rozdíly mezi mužskou a ženskou kriminalitou nebo genderový rozdíl v rámci trestné činnosti. Přes rostoucí pozornost věnovanou genderu ve statistikách trestní justice, data stále neposkytují dostatek informací o zázemí a poměrech žen, které projdou systémem trestní justice. Objevují se neshody v otázce, zda použít genderově neutrální nebo genderově specifické teorie.

2. 4. Členění zprávy

Následující část zprávy je rozdělena do tří hlavních kapitol: Kriminalita ve světě, Zaměřeno na Evropu a Souhrn a rozprava. Rozdělení zprávy do kapitol, které popisují celosvětovou kriminalitu a kriminalitu v Evropě, je výsledkem dostupnosti zdrojů dat. Přehled trendů kriminality OSN obsahuje tři kategorie, v nichž byly dostupné informace dle pohlaví z jednotlivých fází trestního řízení: celková kriminalita, vražda a znásilnění. Tyto

tři kategorie trestné činnosti nejsou ideální pro genderové srovnávání, protože „celková kriminalita“ je souhrnnou kategorií, „součtem“ veškeré kriminality v dané zemi. Vražda je mimořádný a ne příliš častý trestný čin, u něhož se okolnosti spáchání muži či ženami liší. U znásilnění jde z hlediska genderu o vysoce nevyvážený delikt, neboť jeho pachatelé jsou téměř vždy muži, a ženy oběťmi. Na podporu analýzy byly z Evropské statistické ročenky vybrány tři další kategorie trestné činnosti: ublížení na zdraví⁷, krádež a podvod.

Celková struktura analýzy údajů CTS je následovná: nejdříve zkoumáme počet podezřelých žen a mužů v různých regionech a různých příjmových skupinách, poté prezentujeme vývojová schémata a uvádíme země s extrémními hodnotami vyplývajícími z použitých dat. Následuje stejný rozbor ve vztahu k počtu odsouzených osob a osob ve výkonu trestu odnětí svobody. Nakonec uvádíme některé údaje tzv. atrice a shrnujeme výsledky. „Atrice“ znamená odfiltrování případů v průběhu trestního řízení (Jehle 2012). Důvody atrice se tato zpráva nezabývá.

Analýza na základě Evropské statistické ročenky je podobná, ale jednodušší, protože regionální údaje jsou nahrazeny srovnáním trendů na úrovni jednotlivých zemí. Rovněž nebyla provedena analýza na základě rozdílů v úrovni příjmů. Kapitola Souhrn a rozprava rekapituluje hlavní poznatky o tom, jak se gender projevuje ve výsledcích, a dále rozebírá omezení a problémy zjištěné při analýze výsledků.

7 Assault – v podmínkách českého právního řádu nejlépe odpovídá trestnému činu ublížení na zdraví.

III.

Kriminalita ve světě

3. 1. Celková kriminalita⁸

„Celková kriminalita“ zahrnuje všechny delikty podle trestního zákoníku. Celková kriminalita je složitý koncept, což z ní činí obtížně použitelné měřítko pro srovnávání rozsahu kriminality v jednotlivých zemích, neboť ty mohou do definice „celkové kriminality“ zařazovat rozdílné delikty, přičemž právní předpisy a statistické postupy se v různých zemích liší. Přesto však je pojem „celková kriminalita“ zastřešujícím termínem pro sber dat v průzkumu Eurostatu a v Evropské statistické ročence (European Sourcebook), a rovněž tak v Přehledu trendů trestné činnosti UNODC.

Obecně je výchozím bodem případu, který má projít systémem trestní justice, jeho záznam policíí. Naše analýza však začíná ve fázi trestního řízení, kdy byl identifikován podezřelý. Delikty, u nichž podezřelý nebyl identifikován, nejsou v analýze zahrnuti.

Tato kapitola analyzuje celkovou kriminalitu napříč jednotlivými fázemi trestního řízení. Nejdříve srovnáváme počty ženských a mužských pachatelů v různých regionech (jak je definuje UNODC) a v různých příjmových skupinách (jak jsou definovány Světovou bankou). Za druhé, analýza podezřelých mužů a žen se rozšiřuje o stupeň odsouzených a následně odsouzených k trestu odnětí svobody.⁹ Následovně byly zvlášť pro každé pohlaví vypočteny odhady atrice. V celé zprávě jsou v každé kategorii uváděny dva typy informací:

- Poslední dostupný rok (popisující rozsah kriminality); tyto údaje jsou vypočítány z nejaktuálnějších dostupných dat s použitím „pětiletých průměrů“ (2009–2013), tak aby bylo možno do analýzy zahrnout co nejvíce zemí.
- Desetiletý vývoj trestné činnosti (popisuje nárůst a pokles kriminality), což zahrnuje údaje mezi lety 2004–2013.

Celkem 76 zemí poskytlo údaje ohledně pachatelů a pachatelek alespoň za jeden rok v období mezi roky 2009 až 2013. Země, v nichž údaje o jednom či obou pohlavích chyběly, byly z analýzy vyřazeny. Také země s počtem obyvatel nižším než 100 000 byly z analýzy vyloučeny. Ne všechny ze 76 zemí zařazených do analýzy pětiletých průměrů, byly schopny dodat údaje za celé období potřebné k analýze desetiletých trendů (2004–2013). Jestliže chyběly údaje za jeden či dva jednotlivé roky, byly dopočteny podle přílehlé hodnoty nebo průměru hodnot nejbližší chybějícímu roku.

3. 1. 1. Podezřelí

Ve všech regionech byl počet podezřelých mužů vyšší než počet podezřelých žen (Graf 1.1). Totéž platí pro jednotlivé země. V zemích, kde byl vysoký podíl mužských pachatelů, byl vysoký také podíl žen – pachatelek ($r = .944$).

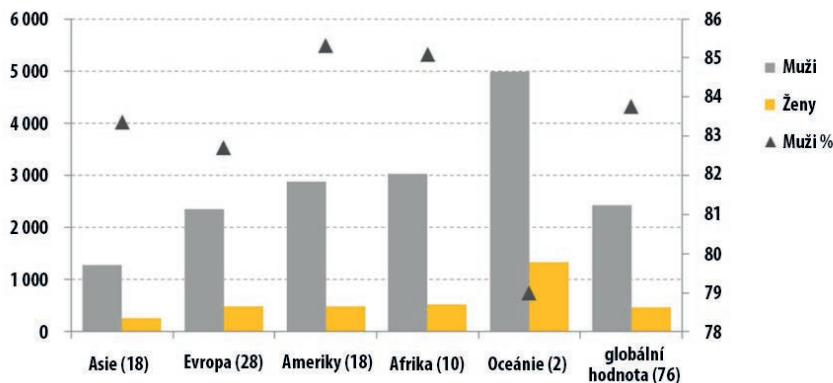
8 Definice „celkové kriminality“ v dotazníku UN-CTS (2014): „celkový počet osob, které vešly do oficiálního kontaktu s policíí a/nebo systémem trestní justice (všechny trestné činy)“.

9 Údaje o stíhaných pachatelích byly vynechány z důvodu omezeného pokrytí.

Menší podíl podezřelých na počet obyvatel byl v porovnání se všemi ostatními regiony policií evidován v Asii. Tento podíl podezřelých byl zřetelně nižší než průměr.¹⁰ V regionech, kde je vysoká příjmová hladina, byl podíl podezřelých vyšší než v zemích s nižší příjmovou hladinou (Graf 1.2).

V průměru 84 procent podezřelých byli muži. Podíl podezřelých mužů je značně konzistentní napříč různými regiony, ovšem jejich podíl s růstem příjmové hladiny klesá – 82 procent v zemích s vysokými příjmy oproti 87 procentům v zemích s nízkými a nižšími středními příjmy.

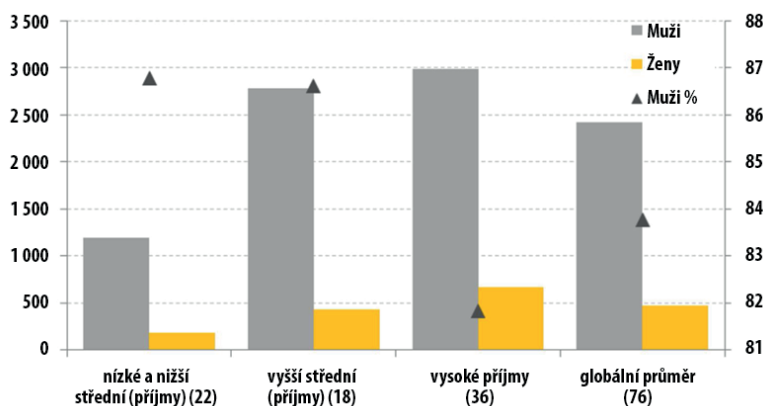
Graf 1.1 Muži a ženy jako podezřelí, celková kriminalita na 100 000 obyvatel, regionální průměry (střední hodnoty¹¹), stupnice na levé ose y, a podíl podezřelých mužů ze všech podezřelých (%), pravá osa y

10 Údaje z afrických zemí mají omezené pokrytí. Kromě toho, dvě africké země poskytly údaje pouze za jeden rok; bez dalších informací mohou být tyto regionální hodnoty nespolehlivé. Pokud by byly Botswana a Kapverdy vyřazeny z afrického regionu, podíly pachatelů, jak mužů, tak žen, by byly dokonce nižší než odpovídající podíly Asie. Nízký podíl celkové kriminality může být důsledkem méně běžné trestné činnosti v tomto regionu ve srovnání s ostatními regiony, ale příčinou mohou být také odlišné trestní zákony, rozdílné statistické postupy, rozdílná míra důvěry v kompetentní orgány a rozdíly v účinnosti systému trestní justice (byl-li nahlášený delikt objasněn či nikoliv). Také Oceánie je problematickým regionem: v Austrálii jsou podíly pachatelů blízko průměru, ale na Novém Zélandu podstatně vyšší, což zvyšuje podíly pro Oceánii.

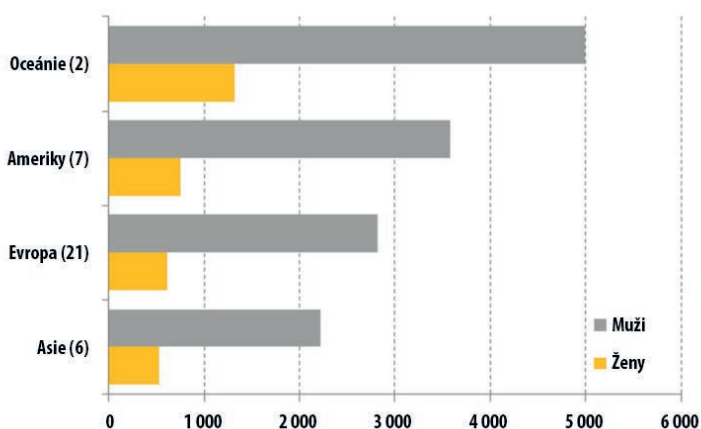
11 Střední hodnoty se vztahují k aritmetickému průměru, viz více bod 11., kapitola Metodologie.

Graf 1.2 Muži a ženy jako podezřelí, celková kriminalita na 100 000 obyvatel, příjmové skupiny (střední hodnoty), stupnice na levé ose y, podíl podezřelých mužů ze všech podezřelých (%), pravá osa y

Do vysokopříjmové skupiny patří 36 zemí, což je nejvyšší počet v porovnání s ostatními příjmovými skupinami. Graf 1.3 ukazuje, že v rámci vysokopříjmové skupiny existují velké rozdíly mezi jednotlivými regiony. Podíl mužských pachatelů se ve vysokopříjmové skupině pohybuje mezi 83 (Amerika) a 79 (Oceánie) procenty.

Graf 1.3 Muži a ženy jako podezřelí, celková kriminalita na 100 000 obyvatel v různých regionech ve vysokopříjmové skupině

Údaje o vývoji celkové kriminality byly poskytnuty z 36 zemí. Díky omezenému počtu zemí s dostupnými údaji z Oceánie a Afriky jsou tyto oblasti vyřazeny z analýzy napříč regiony, jsou však zahrnuty v celosvětovém trendu.

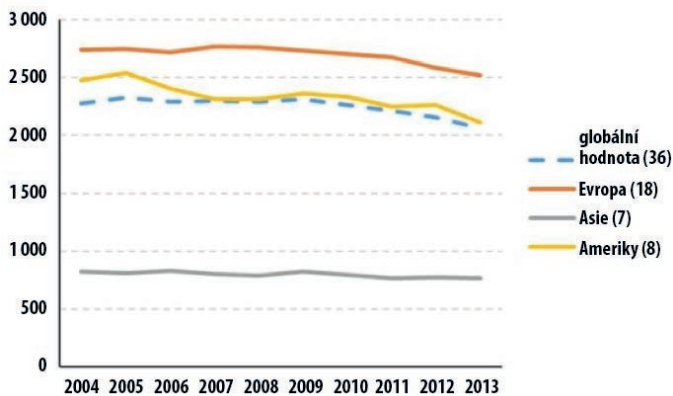
Celosvětový podíl mužských pachatelů v období mezi lety 2004–2013 jednoznačně poklesl (celkem o –9 %, ročně v průměru o –1,1 %), zatímco podíl pachatelek vzrostl (celkem o 2,7 % ročně v průměru o 0,3 %). Počet podezřelých mužů během této dekády poklesl ve všech regionech, největší pokles byl zaznamenán na obou amerických kontinentech

(-15 %) (Graf 1.4). Počty podezřelých žen v Evropě (3 %) a Asii (7 %) vzrostly, ale poklesly v Americe (-3 %; uvedený pokles se odvíjí od snížení v roce 2013). (V Grafech 1.4 a 1.5 si povšimněte rozdílných stupnic na ose y).

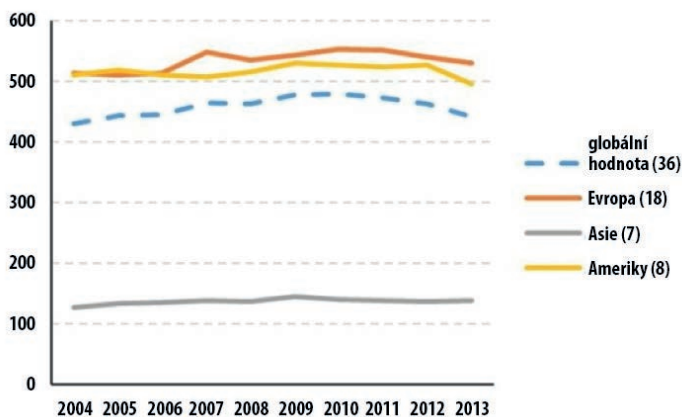
V zemích s vysokou příjmovou úrovní se snížil počet podezřelých mužů mezi lety 2004–2013 o 12 procent (průměrná roční změna -1,4 %) a počet podezřelých žen vzrostl o 0,6 procent (průměrná roční změna -0,1 %). Během počátku druhého desetiletí 21. století však podíl podezřelých žen poklesl (Grafy 1.6 a 1.7).

V zemích s vyšší-střední příjmovou hladinou vzrostl od počátku sledované dekády počet podezřelých: mužů o šest procent (průměrná roční změna o 0,7 %), žen o 15 procent. Počty podezřelých mužů i žen významně vzrostly v Mexiku, Peru a Alžírsku, zatímco v dalších čtyřech zemích ve skupině vyšších-středních příjmů zůstal počet podezřelých poměrně stabilní.

Graf 1.4 Podezřelí muži, celková kriminalita na 100 000 obyvatel v jednotlivých regionech, období 2004-2013

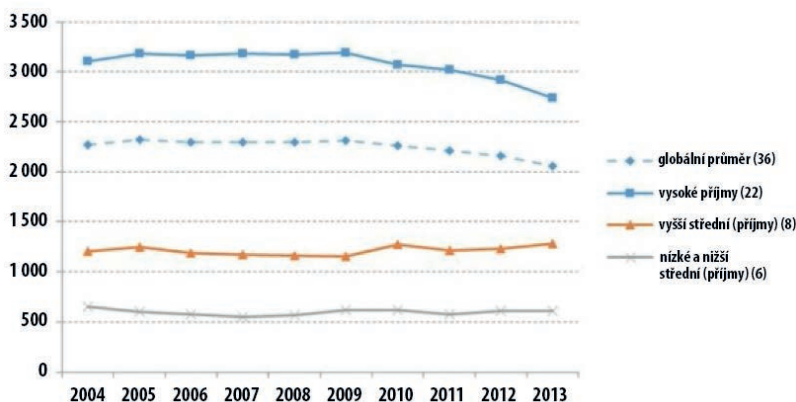

Graf 1.5 Podezřelé ženy, celková kriminalita na 100 000 obyvatel v různých regionech, období 2004-2013

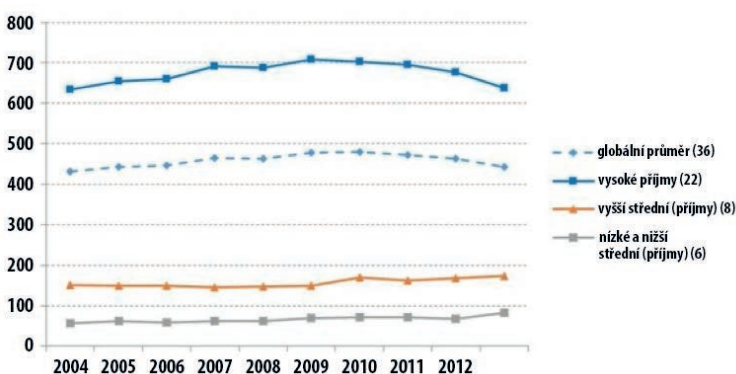
V zemích s nižšími příjmy podíl podezřelých mužů poklesl o šest procent (průměrná roční změna o $-0,7\%$). Podíl podezřelých žen vzrostl ve sledovaném období o 44 procent (průměrná roční změna o $4,1\%$).

Graf 1.6 Podezřelí muži, celková kriminalita na 100 000 obyvatel v různých příjmových skupinách, období 2004-2013

Ve skupině s nižšími příjmy je málo zemí a tedy nárůst ve dvou zemích (Arménie a Mongolsko) vysvětluje podstatnou část nárůstu v této skupině.

Graf 1.7 Podezřelé ženy, celková kriminalita na 100 000 obyvatel na různých příjmových úrovních, období 2004-2013

Tabulka 1 ukazuje přehled deseti zemí s nejvyššími počty podezřelých mužů a žen. V osmi z těchto zemí, kde je nejvyšší podíl podezřelých mužů, je rovněž nejvyšší počet podezřelých žen. Korelace mezi podíly trestné činnosti mužů a žen byla vysoká ($r = 0,94$); země s vysokými počty podezřelých mužů mají také vysoké počty podezřelých žen, a země s nízkými počty podezřelých mužů mívají často nízké počty podezřelých žen. Země v Tabulce 1 pocházejí ze všech světových regionů. Navíc jsou zde zastoupeny země s vysokými, vyššími středními a nižšími středními příjmy. Přestože je tento seznam vytvořen na základě omezeného počtu zemí (76) a trestné činy zahrnuté do celkové kriminality se liší, ukazuje se zde rozložení zemí s vysokým podílem kriminality v celosvětovém měřítku.

Tabulka 1 Země s nejvyšší mírou mužských a ženských pachatelů celková kriminalita. Země v abecedním pořadí

Muži	Ženy
Botswana	Rakousko
Kapverdy	Botswana
Chile	Finsko
Finsko	Německo
Grenada	Grenada
Guyana	Guyana
Lucembursko	Lucembursko
Nový Zéland	Nový Zéland
Jižní Korea	Jižní Korea
Spojené státy Americké	Spojené státy americké

3. 1. 2. Odsouzení

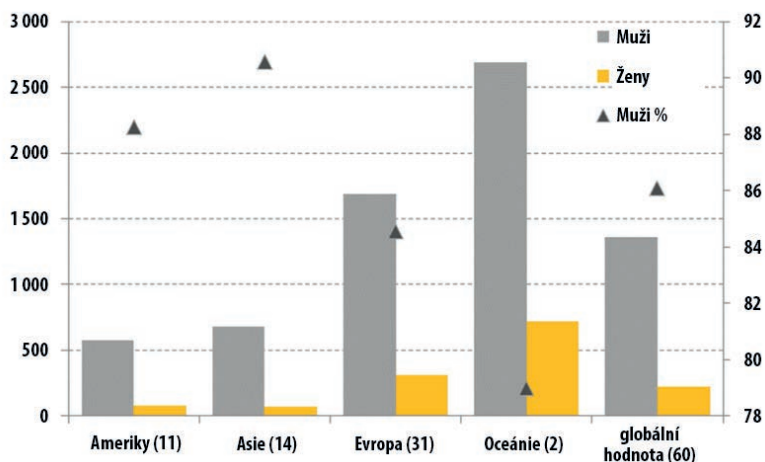
„Odsouzené osoby“ jsou ti podezřelí, kteří byli shledáni vinnými jakýmkoli právním subjektem oprávněným vynést odsuzující rozsudek podle vnitrostátního trestního práva, ať toto odsouzení bylo později potvrzeno nebo nikoli. Celkový počet odsouzených osob zahrnuje také osoby odsouzené za závažné trestné činy podle zvláštních zákonů, ale vylučuje osoby, které byly uznány vinnými z méně závažných dopravních deliktů a jiných drobných přestupků.

Celkem šedesát zemí poskytlo údaje, které mohly být použity k výpočtu pětiletých průměrných počtů odsouzení mužů a žen. V průměru 86 procent odsouzených byli muži. Vyšší než celkový průměr byl podíl mužů na obou amerických kontinentech a v Asii a naopak nižší byl v Oceánii.

Podíly odsouzených osob se výrazně lišily mezi regiony: v Oceánii (2 země) bylo odsouzeno 2 700 mužů na 100 000 obyvatel, zatímco odpovídající hodnota v Americe byla 600. V Oceánii bylo odsouzeno 700 žen na 100 000 obyvatel, v porovnání se sedmdesáti v Asii (Graf 1.8).¹²

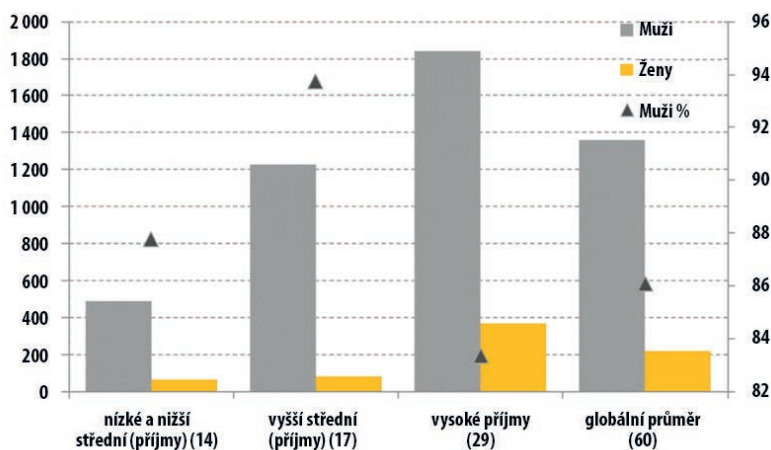
12 Jelikož údaje z afrického kontinentu poskytly pouze tři země a tato data byla navíc v rozporu s údaji policie, nejsou hodnoty z tohoto regionu uvedeny vůbec.

Graf 1.8 Odsouzení muži a ženy na 100 000 obyvatel, celková kriminalita, regionální průměry (střední hodnoty), stupnice na levé ose y, podíl odsouzených mužů ze všech odsouzených (%), pravá osa y

Ve „vysokopříjmových“ zemích byly počty odsouzených mužů i odsouzených žen vyšší než celkový průměr (Graf 1.9).

Graf 1.9 Odsouzení muži a ženy na 100 000 obyvatel, celková kriminalita v různých příjmových úrovních (střední hodnoty), stupnice na levé ose y, a podíl odsouzených mužů ze všech odsouzených (%), pravá osa y

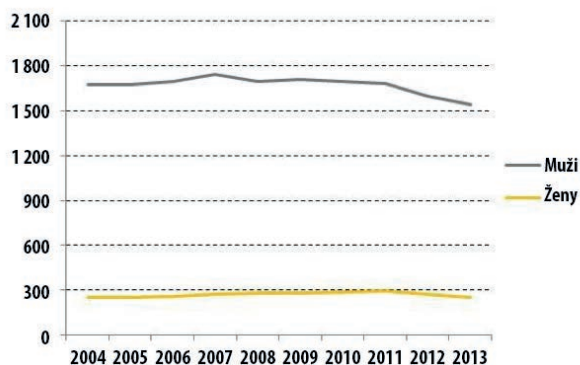

Údaje o vývojových trendech bylo možno získat ze 46 zemí.¹³ Celosvětově zůstal podíl odsouzených žen mezi lety 2004–2013 poměrně stabilní. Podíl odsouzených mužů mírně klesá, zřetelněji od roku 2011 (koeficient negativní regrese). Podíl odsouzených mužů byl v průměru šestkrát vyšší než podíl odsouzených žen. (Graf 1.10).

¹³ Úplné údaje za deset let byly dostupné z 15 zemí. Chybějící údaje byly nahrazeny předchozími hodnotami nebo průměry v okolních letech.

Graf 1.10 Odsouzení muži a ženy, celková kriminalita na 100 000 obyvatel, globální podíly v období 2004-2013

Přehled zemí s nejvyššími počty odsouzených mužů a žen v rámci sledované kategorie celkové kriminality obsahuje šest zemí z Evropy, přičemž většina z těchto zemí je vysokopříjmová (n=60). Anglie a Wales a Severní Irsko jsou uvedeny v Tabulce 2, nebyly však zahrnuty do přehledu údajů o podezřelých na úrovni policie, protože tato data jimi nebyla poskytnuta. Korelace mezi jednotlivými zeměmi z hlediska podílu odsouzených mužů a žen je vysoká, 0,92.

Tabulka 2 Země s nejvyššími podíly odsouzení mužů a žen v rámci celkové kriminality. Země v abecedním pořadí

Muži	Ženy
Alžírsko	Austrálie
Kypr	Kypr
Finsko	Dánsko
Mauricius	Finsko
Nový Zéland	Guyana
Švédsko	Nový Zéland
Švýcarsko	Švédsko
Turecko	Švýcarsko
UK Anglie a Wales	UK Anglie a Wales
UK Severní Irsko	UK Severní Irsko

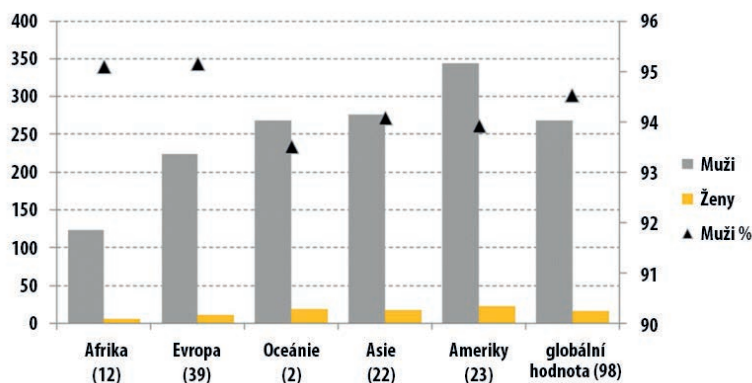
3. 1. 3. Vězni

V souhrnu celkově bylo možno pro výpočet pětiletých průměrných počtů (2009–2013) uložených trestů odnětí svobody v rámci celkové kriminality použít statistické údaje z 98 zemí. Do srovnání desetiletých trendů u trestů odnětí svobody bylo možno zahrnout 48 zemí, polovina z nich však měla neúplné řady, a chybějící hodnoty musely být nahrazeny.¹⁴

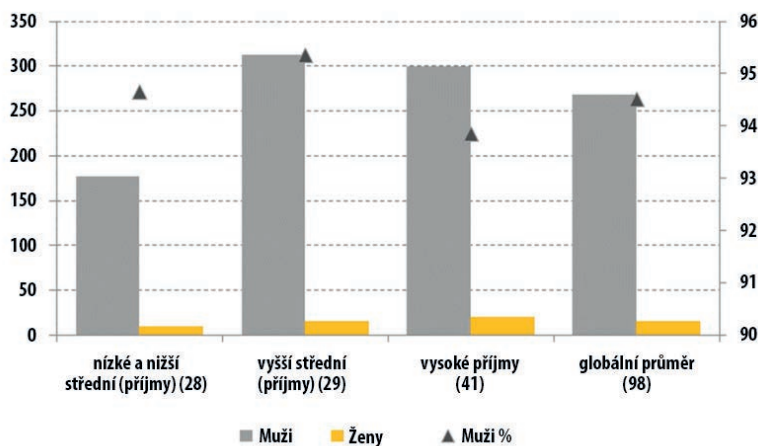
14 Vězni jsou osoby, které se v určitý den nacházejí ve výkonu trestu ve věznicích, nápravných zařízeních nebo ústavech, nejsou zahrnuty osoby zadržované z jiných než trestně právních důvodů, tj. z administrativních důvodů, např. osoby zadržované během vyšetřování jejich imigračního statutu nebo cizí státní příslušníci bez zákonného pobytu.

Počty vězňů mužů i žen byly nejvyšší v Americe a nejnižší v Africe (Graf 1.11). Podíl vězňů a vězeňkyň se napříč regiony příliš nelišil. V průměru pět procent osob ve výkonu trestu odnětí svobody byly ženy. V zemích s nízkou a nižší střední úrovní příjmů byl podíl trestů odnětí svobody nižší než v zemích s vyššími-středními a vysokými příjmy. To platí pro vězněné muže i vězněné ženy. (Graf 1.12).

Graf 1.11 Muži a ženy ve vězení na 100 000 obyvatel, celková kriminalita, regionální průměry (střední hodnota), (stupnice na levé ose y), a podíl mužů ve vězení (% , pravá osa y)

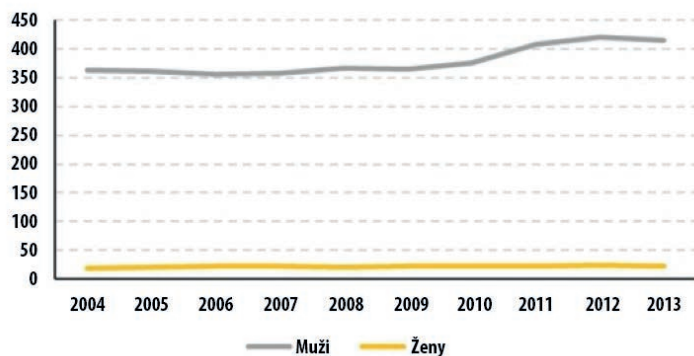

Graf 1.12 Muži a ženy ve vězení na 100 000 obyvatel, celková kriminalita, příjmové skupiny (průměrné hodnoty), (stupnice na levé ose y), a podíl mužů vězňů (% , pravá osa y)

Údaje o vývojových tendencích napovídají, že celosvětově podíl mužů i žen ve výkonu trestu odnětí svobody vzrůstá (n=48 zemí)(Graf 1.13). Mezi roky 2004–2013 vzrostl podíl mužů ve vězení o 15 procent, přičemž průměrná roční změna se rovnala 1,5 procentu. Podíl vězeňkyň vzrostl rychleji: mezi lety 2004–2013 o 18 procent, při průměrné roční změně 1,9 procent.

Graf 1.13 Muži a ženy ve vězení na 100 000 obyvatel, celková kriminalita, globální podíly, období 2004-2013

Do přehledu deseti zemí, (n=98), s nejvyšším podílem mužů a žen ve vězení v rámci celkové kriminality, se nedostala žádná ze západoevropských zemí, ačkoli většina údajů z tohoto regionu byla dodána (Tabulka 3). Korelace mezi podíly mužů a žen ve vězení byla v každé zemi poměrně vysoká, 0,73, avšak nižší než korelace mezi odsouzenými muži a ženami.

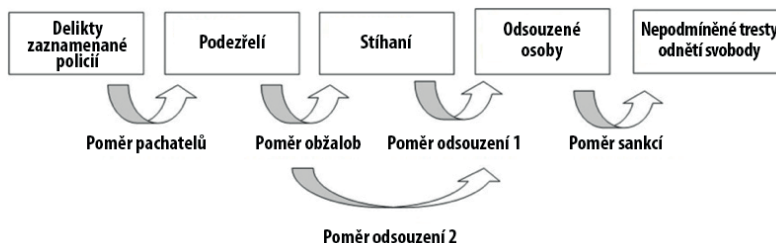
Tabulka 3 Země s nejvyššími podíly mužů a žen ve vězení, celková kriminalita, uvedeny v abecedním pořadí

Muži	Ženy
Barbados	Bělorusko
Salvador	Chile
Estonsko	Salvador
Gruzie	Gruzie
Kazachstán	Hong Kong
Litva	Panama
Mongolsko	Rusko
Panama	Singapur
Rusko	Thajsko
Spojené státy americké	Spojené státy americké

3. 1. 4. Atrice

Jedním z cílů této studie bylo srovnání míry atrice mezi podezřelými muži a podezřelými ženami. „Atrice“ znamená „odfiltrování“ případů v průběhu trestního řízení. Policie, žalobce (státní zástupce) a soud mohou „odložit“ případ z mnoha důvodů. Běžným důvodem bývá: nedostatek důkazů, bagatelnost deliktu, mládí podezřelého nebo možnost mediace či jiného mimosoudního urovnání. Počet odsouzených osob a osob, kterým byl uložen trest odnětí svobody, je proto nižší než počet podezřelých pachatelů (Jehle 2012).

Diagram 1 Proces „atrace“ v systému trestní justice

Po zvážení možných ukazatelů zmíněné atrice Harrendorf a kol. (2015) navrhuji čtyři různá měřítka atrice:

1. poměr pachatelů (poměr podezřelých pachatelů a evidovaných deliktů)
2. poměr obžaloby (poměr stíhaných (obžalovaných) a podezřelých)
3. poměr odsouzení (poměr odsouzených osob a podezřelých osob)
4. poměr sankcí (míra represe) (osoby odsouzené k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na celkový počet odsouzených osob).

Jelikož data CTS nerozlišují v rámci celkové kriminality údaje podle pohlaví, první varianta nemohla být otestována. Nemohly být využity ani údaje o celkovém počtu stíhaných (obžalovaných) osob, a proto musela být vypuštěna také varianta dvě.

Dostupná byla data potřebná ke zjištění poměru odsouzení a poměru sankcí, pro muže a ženy byly vypočteny hrubé odhady. Navíc je uveden poměr osob vězňených oproti osobám podezřelým. K dispozici jsou dva typy odhadů: hodnoty v Tabulce 4 se zakládají na údajích ze všech zemí, které poskytly údaje z dané fáze trestního řízení. Tabulka 5 obsahuje odhady pouze z těch zemí, které dodaly údaje ze všech tří fází trestního řízení (podezřelí, odsouzené osoby celkově, osoby odsouzené k trestu odnětí svobody). Tato druhá varianta sice umožňuje přesné srovnání na úrovni zemí, ale velkou část údajů činí nepoužitelnými.

Tabulka 4 Počet zemí, které poskytly údaje z různých fází trestního řízení, podíly podezřelých, odsouzených a uvězněných na 100 000 obyvatel. Celková kriminalita.

Počet zemí			
	Podezřelí	Odsouzení	Ve vězení
Muži	76	65	98
Ženy	76	65	98

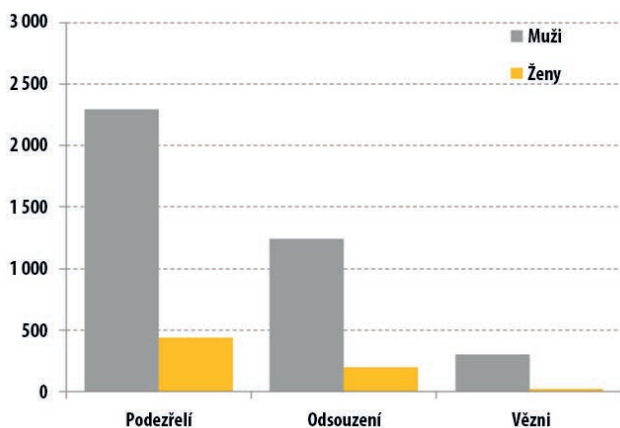
Podíly			
	Podezřelí	Odsouzení	Ve vězení
Muži	2421	1164	269
Ženy	469	197	13

Celkově byly údaje rozlišené podle pohlaví, a to pro všechny tři fáze trestního řízení, dostupné ze 46 zemí: podezřelí pachatelé, odsouzení a osoby odsouzené k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Celkově jsou rozdíly mezi hodnotami v Tabulce 4 a Tabulce 5 nevelké.

Tabulka 5 Celosvětové podíly podezřelých, odsouzených a vězňů na 100 000 obyvatel (země, které měly údaje ze všech fází, n=46). Celková kriminalita.

Podíly				
	Podezřelí	Odsouzení	Ve vězení	Počet zemí
Muži	2295	1239	304	46
Ženy	440	199	20	46

Graf 1.14 Podezřelí, odsouzení a vězni, celková kriminalita na 100 000 obyvatel, podle pohlaví (zahrnuty pouze ty země, které mají data ze všech fází trestního řízení)

Tabulka 6 Poměry atrice pro celkovou kriminalitu, muži a ženy v procentech

	Poměr odsouzení	Poměr sankcí	Vězni/podezřelí	Počet zemí
Muži	54	25	13	46
Ženy	45	10	5	46

Podle Tabulky 6 byl poměr odsouzení, poměr sankcí a poměr mezi osobami ve výkonu trestu odnětí svobody a podezřelými vyšší u mužů než u žen. Jedním z důvodů může být okolnost, že delikty páchané ženami se liší od deliktů spáchaných muži. Celková kriminalita je souhrnný koncept všech trestných činů v dané zemi, kdy v průměru mohou být ženy častěji podezřelé z méně závažných, vysoce frekventovaných, trestných činů (např. krádež, podvod) než z jiných deliktů.

V zemích s nižší příjmovou hladinou byl poměr odsouzení menší než v ostatních zemích, a to jak u mužů, tak u žen. Na druhé straně, v zemích s nižšími příjmy byl vyšší

poměr sankcí, což může napovídat tomu, že méně závažné případy v těchto zemích nejsou řešeny v rámci trestního řízení a proto větší počet případů, kdy je podezřelý odsouzen, končí odsouzením k trestu odnětí svobody.

3. 1. 5. Souhrn k celkové kriminalitě

Celkově pět procent z žen, podezřelých z trestného činu, skončí s nepodmíněným trestem odnětí svobody, zatímco odpovídající podíl mužů je 13 procent. Poměr mezi odsouzenými k trestu odnětí svobody a podezřelými je tak u mužů téměř třikrát vyšší. Jedním z důvodů může být, že delikty páchané ženami v rámci téhož typu trestné činnosti jsou méně závažné a liší se od činů páchaných muži. Tyto hodnoty jsou zde vypočteny na bázi veškerých trestných činů, tj. všech činů podle trestního zákoníku v dané zemi.

Poměr sankcí – osoby odsouzené k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na celkový počet odsouzených osob – byl deset procent u žen a 25 procent u mužů. Poměr sankcí je tak u mužů 2,5× vyšší než u žen.

Poměr odsouzení (poměr odsouzených a podezřelých osob) byl 45 procent u žen a 54 procent u mužů. Poměr odsouzení byl 1,2× vyšší u mužů než u žen, což dokládá, že v tomto ohledu nebyly mezi muži a ženami velké rozdíly.

Při pohledu na kategorii celkové kriminality je zřejmé, že ve všech fázích trestního řízení byl podíl mužů vyšší než podíl žen. Podle údajů (n=46):

- 84 % z podezřelých byli muži,
- 86 % z odsouzených byli muži,
- 94 % vězňů byli muži.

V zemích, kde byl vysoký podíl podezřelých mužů, byl vysoký také podíl podezřelých žen ($r = .95$). Totéž platí o odsouzených ($r = .92$) a vězňích ($r = .86$).

V rámci celkové kriminality existují velké rozdíly v počtu podezřelých v různých regionech a na různých příjmových úrovních. V Oceánii byl podíl podezřelých mužů (podíl na 100 000 obyvatel) téměř 5 000 a v Asii 1 300; oproti tomu podíl podezřelých žen v Oceánii byl 1 300 a v Asii 250. Země s vyššími příjmy měly podíl mužských podezřelých 3 000 v porovnání s podílem 1 200 v zemích s nízkými a nižšími středními příjmy. Odpovídající podíly u žen činily 700 a 200.

Desetiletý vývojový trend měl na celosvětové úrovni (2004–2013) pokud jde o muže a ženy klesající tendenci. Celkový trend týkající se podezřelých mužů zaznamenal pokles (–9,3 % v letech 2004–2013), zatímco u žen se tento trend poněkud zvýšil (2,7 %).

Celosvětově byl podíl odsouzených žen poměrně stabilní (–0,1 % v letech 2004–2013), zatímco trend týkající se mužů zaznamenal pokles (změna –7,7 %). Podíl odsouzených mužů byl v průměru šestkrát vyšší než podíl žen.

Podíly odsouzení u mužů i žen rostou současně s rostoucí úrovní příjmů země. Šest z deseti zemí, které měly nejvyšší podíly odsouzených mužů a žen v rámci celkové kriminality, je evropských. Většina zemí v tomto přehledu jsou země s vysokou úrovní příjmů.

Podíly uvězněných mužů i žen jsou nejvyšší v amerických zemích a nejnižší v Africe. Podíl mužů vězňů se příliš nelišil podle regionů: v průměru dosahoval 95 procent (n=98). Celosvětový trend týkající se vězněných mužů zaznamenal v letech 2004–2013 nárůst o 15 procent, ještě větší (18 %) zaznamenal trend vězněných žen.

3. 2. Vražda

Definice „vraždy“ v dotazníku UN-CTS (2014): „**Vraždou (Intentional homicide)**“ se rozumí nezákonné usmrcení úmyslně způsobené jedné osobě osobou druhou. Data týkající se vraždy by měla zahrnovat závažný útok s následkem smrti a usmrcení v důsledku teroristického útoku. Neměla by zahrnovat pokus o vraždu, (neúmyslné) zabití, usmrcení v důsledku legálního zásahu, ospravedlnitelné zabití v sebeobraně a usmrcení v důsledku ozbrojeného konfliktu.

Vražda je někdy posuzována jako zástupný ukazatel při zkoumání míru a inkluзивity společností nebo jako všeobecné měřítko bezpečnosti či násilí. To, co činí z vraždy osvědčený a užitečný ukazatel násilí je, že jako takový je v zásadě jednoznačně měřitelný a porovnatelný po celém světě. Většina zemí je také schopna vyhovět základní statistické definici vraždy, ačkoli některé země nejsou schopny dodržet zahrnující/exkludující kritéria.

Údaje UN-CTS o vraždě jsou podrobnější než informace o jakémkoliv jiném deliktu. Obsahují podrobnosti o počtu obětí, podezřelých pachatelích, stíhaných osobách a osobách odsouzených. Tato kapitola uvádí počty týkající se trestného činu vraždy evidované v jednotlivých fázích trestního řízení, rozdělené podle pohlaví, a to na celosvětosvětové a regionální úrovni. Podrobnější výsledky vycházející ze stejné databáze jsou dostupné ve zprávách UNODC Global Study on Homicide – UNODC – Globální studie o vraždách – za roky 2011 a 2013, a ve statistice vražd – UNODC Homicide Statistics (2013).¹⁵

3. 2. 1. Oběti vraždy

Podle zprávy UNODC (2013) byla vražda v roce 2012 příčinou úmrtí téměř půl milionu lidí po celém světě. Zpráva UNODC uvádí, že světový odhad podílu zavražděných představuje deset mužů a 2,7 žen na 100 000 obyvatel. Graf 2.1 uvádí vyšší hodnoty pro muže (14) a nižší (2,3) pro ženy. Rozdíly mezi hodnotami UNODC a hodnotami v této zprávě mohly vzniknout z několika důvodů. Finální databáze vražd UNODC byla vytvořena ze dvou hlavních datových souborů: údaje trestní justice (UN-CTS) a údaje o veřejném zdraví, poskytnutých organizací WHO. Chybějící údaje z trestní justice bylo možné kompenzovat hodnotami veřejného zdraví. Výsledky statistického modelu byly dále zařazeny do zprávy UNODC jako substitute chybějících hodnot o obětech vražd v případech, kdy nebyly nalezeny údaje z žádného jiného zdroje. Tyto náhrady byly odhadnuty především pro mnoho

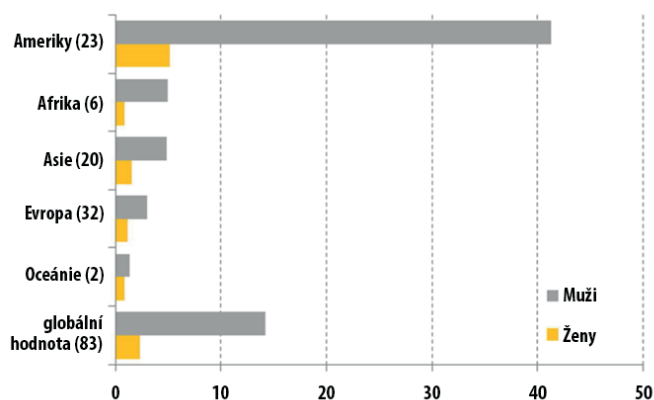
15 Naše výsledky vycházejí ze základních údajů získaných od členských států. Tyto údaje nebyly dále ověřovány ani doplňovány údaji z jiných zdrojů.

afrických zemí. Pro další fáze analýzy dat o vraždách nepředstavuje její omezení na údaje ze systému trestní justice problém komparace, neboť údaje veřejného zdraví poskytují informace pouze o obětech. Rovněž použití regionálních průměrů místo regionálních podílů zvýšilo podíly vražd na obou amerických kontinentech.¹⁶

Podíly vražd v Americe jsou podstatně vyšší než světový průměrný podíl, jak pro muže, tak pro ženy. Na obou amerických kontinentech měly některé země mimořádně vysoké počty vražd. Například v devíti z 23 zemí regionu – mnohé z nich byly ve Střední Americe – byl podíl zavražděných mužů vyšší než padesát, v jedné zemi dokonce přes 160.

V průměru 14 procent obětí vražd jsou ženy.¹⁷ Podíl žen byl nejnižší v Americe (11 %) a nejvyšší v Oceánii (31 %). Zdá se, že existuje souvislost mezi celkovou mírou vražd a podílem ženských obětí: čím vyšší je celkový počet vražd, tím nižší je podíl ženských obětí.¹⁸ Ve většině zemí byly vraždy mužů častější než vraždy žen.

Graf 2.1 Muži a ženy jako oběti vraždy na 100 000 obyvatel, regionální průměr (aritmetický průměr) v období 2009-2013

16 Další informace jsou uvedeny v kapitole Metodologie této zprávy. Pokud by byly zapotřebí přesné bodové odhady o vraždách, doporučujeme obrátit se na UNODC (2013).

17 V širší databázi UNODC byla uvedena hodnota 21 procent. Podíl žen ze všech obětí vraždy v období let 2009–2013 (poslední rok) dosahoval 50 procent nebo více v následujících zemích: Hongkong (53 %), Japonsko (53 %), Korejská republika (53 %), Lotyšsko (51 %), Švýcarsko (50 %) a Nový Zéland (51 %) (UNODC 2013).

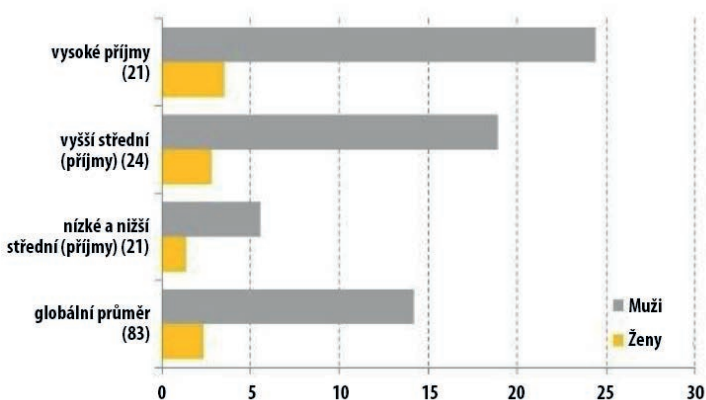
18 Toto zjištění odpovídá prvnímu statistickému zákonu Veli Verkkoo: „V zemích s vysokou mírou vražd je relativní podíl žen mezi oběťmi malý.“ (Verkko 1933).

19 Údaje o Ruské federaci v asijské skupině chybí.

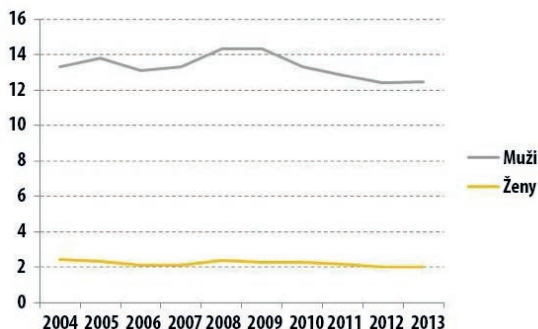
Graf 2.2 ukazuje, že čím vyšší je úroveň příjmu v daném regionu, tím nižší je podíl vražd. To platí pro muže i ženy. Zdá se, že zejména země s vysokou příjmovou hladinou benefitují ze svého „blahobytu“.

Graf 2.2 Muži a ženy jako oběti vraždy na 100 000 obyvatel v různých příjmových úrovních, průměr (střední hodnoty), 2009-2013

Ačkoli údaje pro počty vražd za pět let byly dostupné z 83 zemí, data potřebná pro údaje o trendech byla méně dostupná (n=39). Data týkající se 10letých trendů pro mužské a ženské oběti jsou znázorněny v Grafu 2.3. Podíly mužských obětí vraždy mezi lety 2004–2013 poklesly o 6,6 procent, podíly ženských obětí poklesly o 16,5 procent. Podíl mužských obětí vraždy se snížil zejména během posledních pěti let, v období 2009–2013, a to o 13 procent.

Graf 2.3 Muži a ženy jako oběti vraždy na 100 000 obyvatel, globální podíly v letech 2004-2013

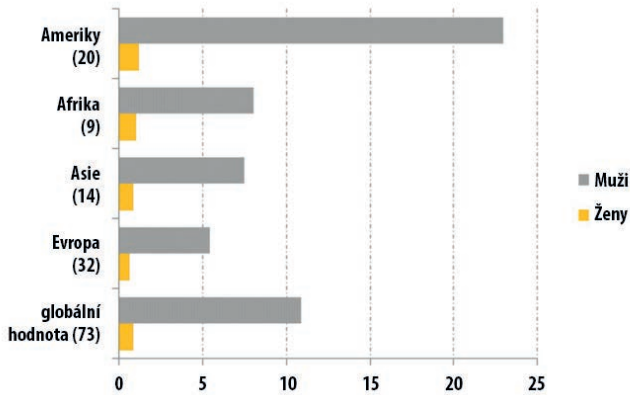
3. 2. 2. Podezřelí

Údaje o podezřelých z vraždy byly dostupné v 73 zemích. V průměru bylo 10,9 podezřelých mužů a 0,9 podezřelých žen na 100 000 obyvatel. Celosvětově bylo mezi podezřelými 92,5 procent mužů. Podíl podezřelých mužů byl nejvyšší v Evropě (89,0 %), kde byly také

obecně nejnižší počty podezřelých, a nejvyšší v Americe (95,0 %), kde byly počty podezřelých naopak nejvyšší: zdá se, že podíl podezřelých mužů má tendenci narůstat společně s růstem míry podezřelých (Graf 2.4).

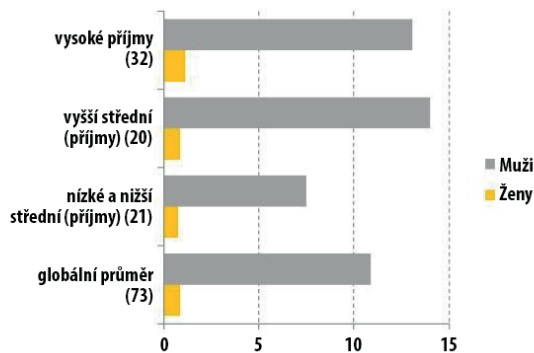
Na obou amerických kontinentech byl podíl podezřelých mužů i žen nejvyšší. Podíl podezřelých mužů v Americe je více než dvojnásobný oproti podílu celosvětovému. V Evropě představoval podíl podezřelých mužů polovinu celosvětového podílu.

Graf 2.4 Muži a ženy podezřelí z vraždy na 100 000 obyvatel v různých regionech, průměr (střední hodnoty), 2009-2013

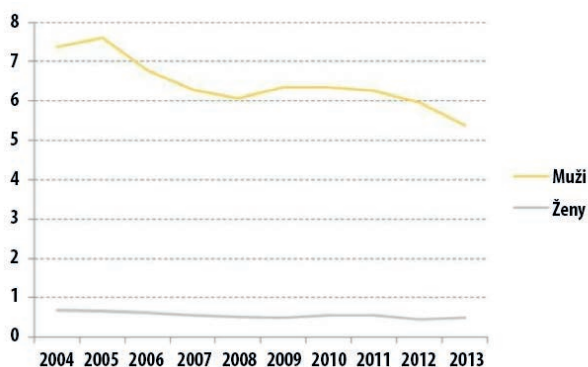

Podle Grafu 2.5 byl podíl podezřelých žen nejnižší ve vysokopříjmových zemích a nejvyšší v zemích s nízkými (a nižšími středními) příjmy. Pokud jde o muže, vysokopříjmové země uvádějí nejnižší podíly podezřelých, avšak v regionu vyšších středních příjmů byl podíl podezřelých vyšší než v nízkopříjmových zemích.

Graf 2.5 Muži a ženy podezřelí z vraždy na 100 000 obyvatel v různých příjmových úrovních, průměr (střední hodnoty), 2009-2013

Graf 2.6 Muži a ženy podezřelí z vraždy na 100 000 obyvatel, globální podíly, období 2004-2013

Trend v počtu podezřelých mužů a žen zaznamenal průměrný roční pokles o 3,4 procenta (-27 % v letech 2004–2013, viz Graf 2.6). Údaje byly bohužel dostupné pouze z 31 zemí,²⁰ přičemž u mnoha amerických zemí s vysokou mírou kriminality tyto údaje zcela chyběly.

Údaje o počtech obětí a podezřelých zapojených do jednotlivých případů vražd nejsou dostupné: jeden podezřelý mohl zabít jednu nebo více osob a více podezřelých mohlo zabít jednu či více obětí. Navíc může existovat jedna nebo více obětí, ale žádní podezřelí. V průměru bylo zaznamenáno 1,27 obětí na jednoho pachatele (n=60). V Evropě a Asii je tento poměr 0,95, tj. přibližně jedna oběť vraždy na jednoho podezřelého. V Americe dosahuje poměr oběti/podezřelí 2,0, tj. má se za to, že v průměru jeden podezřelý zabil dvě oběti.

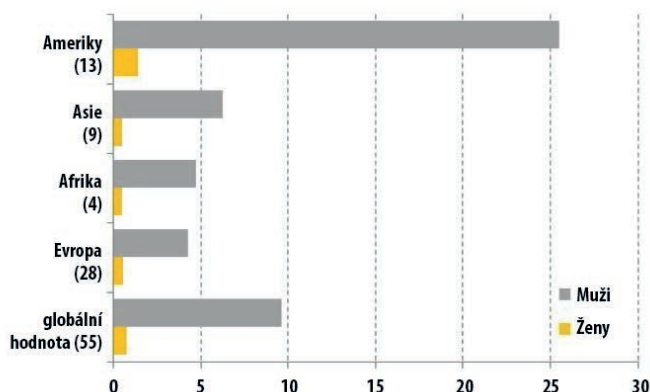
3. 2. 3. Stíhané a odsouzené osoby

Údaje o podezřelých osobách stíhaných za vraždu byly dostupné z 55 zemí. Celosvětově 93 procenta ze stíhaných byli muži. Podíl mužů byl nejvyšší v Americe (95 %) a nejnižší v Evropě (88 %). Amerika vykazuje u mužů 2,6× vyšší hodnoty oproti celosvětovému průměru. Tento rozdíl mezi Amerikou a ostatními regiony je nápadný. Evropa měla nejnižší počty stíhaných mužů. Také podíl stíhaných žen byl v Americe téměř dvakrát vyšší než celosvětový průměr (Graf 2.7).

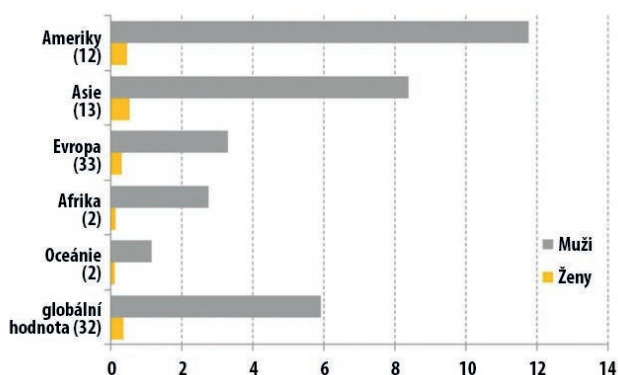
Podíly osob odsouzených za vraždu jsou uvedeny v Grafu 2.8 (n=62). Celkem 94 procent odsouzených byli muži. Než celosvětový průměr byl podíl odsouzených mužů vyšší v Americe (96 %) a nižší v Oceánii a Evropě. Pro Afriku a Oceánii byly údaje o odsouzených osobách k dispozici pouze ze dvou zemí.

20 17 zemí mělo vyčerpávající údaje o mužích i ženách podezřelých z vraždy v období 2004–2013. V dalších zemích byly použity přílehlé hodnoty jako náhrada za chybějící údaje (kdy náhradní hodnoty byly u jakékoli země použity maximálně na dobu dvou let).

Graf 2.7 Muži a ženy stíhaní za vraždu na 100 000 obyvatel v různých regionech, průměr (střední hodnota), 2009-2013

Graf 2.8 Muži a ženy odsouzení za vraždu na 100 000 obyvatel v různých regionech, průměr (střední hodnota), 2009-2013

Není však možné porovnávat např. hodnoty z regionu Asie v Grafech 2.7 a 2.8, protože soubor zemí v tomto regionu je, pokud jde o hodnoty v obou grafech, rozdílný. Z devíti asijských zemí v Grafu 2.7 jsou pouze čtyři zastoupeny mezi dvanácti zeměmi v Grafu 2.8, což může vysvětlovat, proč je podíl odsouzených vyšší než podíl stíhaných v Asii.

3. 2. 4. Atrice

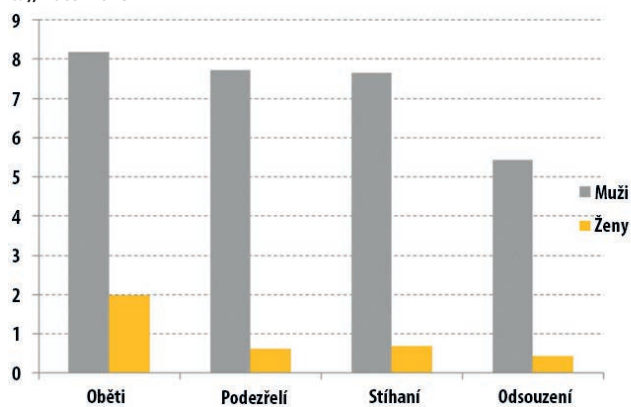
V Grafu 2.9 jsou uvedeny pouze ty země, které poskytly data pro přehled UN-CTS o obětech, podezřelých, stíhaných a odsouzených osobách, jak jsou evidovány v jejich statistikách týkajících se trestného činu vraždy. Tento datový soubor obsahuje 23 zemí: 13 z Evropy, pět z Ameriky a zbývající z Afriky, Asie a Oceánie. Při sledování procesu atrice, znázorněném v Tabulce 7, se nejprve zastavíme u poměru pachatelů. Ten udává poměr mezi oběťmi a pachatelí. U mužů byl poměr pachatel/oběť 94 procenta u žen 32 procent. Poměr pachatelů ve vzorku všech 23 zemí v průměru představoval 82 procent.

Poměr stíhaných (kolik osob bylo trestně stíháno oproti počtu podezřelých osob) je v případech vraždy vysoký, u mužů činí 99 procent a u žen 108 procent (v zásadě by tento poměr neměl přesáhnout sto procent, kromě situace, kdy např. případy vstoupí do

trestního stíhání, bez předchozí fáze policejního vyšetřování). Poměr mezi odsouzenými a stíhanými osobami byl u mužů sedmdesát procent a u žen 64 procenta. Jedno z možných vysvětlení faktu, že stíhané ženy jsou odsouzeny méně často než stíhaní muži, spočívá v tom, že případy ženských pachatelek zahrnují méně závažné formy vraždy než případy mužů. Nicméně druhý typ poměru odsouzení (tj. kolik z podezřelých osob je odsouzeno) je u mužů i u žen stejný (69 procent)(Tabulka 7).

Poměr sankcí (počet nepodmíněných trestů odnětí svobody na počet odsouzených pachatelů) nebyl vypočítán, protože průběžná data ohledně trestů odnětí svobody nebyla k dispozici. V osmi z 23 zemí byl počet podezřelých (dle evidence policie) nižší než počet stíhaných osob (dle evidence soudních orgánů).

Graf 2.9 Muži a ženy jako oběti vraždy, podezřelí, stíhaní a odsouzení pachatelé na 100 000 obyvatel, průměr (střední hodnota), 2009-2013

Tabulka 7 Poměry atrice pro trestný čin vraždy pro muže a ženy (průměry za období 2009–2013, n=23)

	Muži	Ženy
Poměr pachatelů	94	32
Poměr stíhání	99	108
Poměr odsouzení 1	70	64
Poměr odsouzení 2	69	69

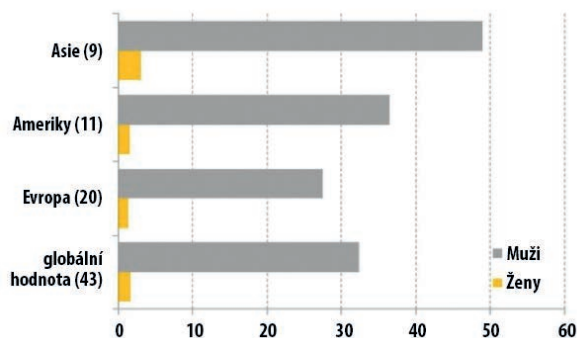
3. 2. 5. Vězení

Statistiky o věznicích odsouzených za vraždu, rozlišených podle pohlaví, byly dostupné ze samostatného CTS-modulu, který pokrýval období let 2010–2012. Tento modul poskytuje údaje o odsouzených osobách ve výkonu trestu ve věznicích, či jiných nápravných zařízeních a institucích k 31. prosinci každého roku, a to podle hlavního deliktu uvedeného v konečném rozsudku. Tyto údaje nebyly propojeny s výsledky atrice z předchozí kapitoly, neboť věznic odsouzení za vraždu jsou počítáni jako stavová proměnná, která obsahuje všechny osoby ve vězení v dané zemi v určitém dni.

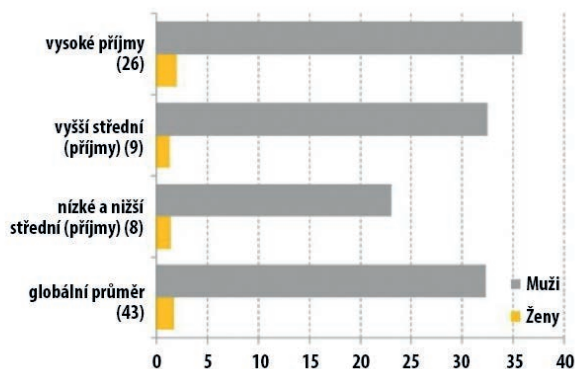
Data ze 43 zemí jsou prezentována v Grafech 2.10 a 2.11 podle regionu a úrovně příjmů. Hodnoty si částečně protirečí, jelikož ve všech regionech jsou země s nízkými i vysokými podíly vězňů, např. v Asii, kde v Ruské federaci a Mongolsku mají velmi vysoké podíly vězňů odsouzených za vraždu, totéž platí pro Evropu v Litvě, Lotyšsku a Estonsku a pro Ameriku v Panamě a ve Spojených státech.

V průměru 94 procent vězňů odsouzených za vraždu byli muži. Tyto podíly jsou velmi podobné napříč různými regiony (95 % v Evropě, 93 % v Asii).

Graf 2.10 Odsouzení muži a ženy ve výkonu trestu za vraždu ve vězeních nebo nápravně výchovných zařízeních, podíly na 100 000 obyvatel v různých regionech, průměr (střední hodnota), 2010-2012

Graf 2.11 Muži a ženy ve vězeních a nápravně výchovných zařízeních odsouzení za vraždu na 100 000 obyvatel v různých příjmových úrovních, průměr (střední hodnota), 2010-2012

3. 2. 6. Souhrn k trestnému činu vraždy

Celkem 69 procent osob podezřelých z vraždy bylo odsouzeno. Poměr je stejný u mužů i u žen a genderové rozdíly tedy nebyly zjištěny. Výsledek vychází z údajů z 23 zemí. OSN má 193 členských států, k výpočtům atrice tedy máme vzorek 12 procent všech zemí. Tento vzorek je zkreslen převahou bohatých regionů. Evropské země byly schopny dodat kriminální statistiky častěji než ostatní regiony. Chyběla data z většiny afrických a asijských zemí s nižšími příjmy.

Vývojový trend týkající se podezřelých mužů a žen v letech 2004 až 2013 zaznamenává pokles, za rok průměrně o 3,4 procenta u mužů i u žen. Trend týkající se počtu mužských a ženských obětí klesá také, avšak pomalejším tempem než u podezřelých (u mužů průměrně za rok o -0,8 %, u žen o -2,0 %).

UNODC doplnil výsledky ročních Přehledů trendů kriminality (Crime Trends Surveys) údaji z jiných zdrojů, jako např. údaji WHO. V této studii podobná možnost využita nebyla, neboť cílem této kapitoly bylo využít údaje, které pokrývají různé úseky systému trestní justice.

Pokud jde o trestný čin vraždy, ve všech fázích systému trestní justice bylo zastoupeno mnohem více mužů než žen (s malými výjimkami ohledně počtů podezřelých v některých zemích):

- 86 % obětí vražd byli muži²¹
- 92 % procent pachatelů podezřelých z vražd byli muži
- 93 % podezřelých stíhaných za vraždu byli muži
- 94 % pachatelů odsouzených za vraždu byli muži
- 94 % pachatelů odsouzených k trestu odnětí svobody za vraždu byli muži

21 V širším datovém souboru UNODC byla uvedena hodnota 79 procent.

Tabulka 8 Země s nejvyšším a nejnižším podílem vražd spáchaných muži a ženami, 2013

Země s nejvyšším podílem vražd – muži	Podíl	Země s nejvyšším podílem vražd – ženy	Podíl
Honduras	169	Salvador	27,4
Salvador	109,6	Honduras	20,1
Jamajka	80,8	Guyana	18,6
Guatemala	69,3	Jamajka	15,6
Kolumbie	63,4	Bahamy	12,5
Dominikánská republika	40,7	Trinidad a Tobago	10,4
Panama	27,4	Kolumbie	9,1
Nikaragua	24,2	Guatemala	8,4
Paraguay	18,5	Kostarika	7,7
Kostarika	17,1	Mongolsko	7,5
Země s nejnižším podílem vražd – muži	Podíl	Země s nejnižším podílem vražd – ženy	Podíl
Japonsko	0,3	Stát Palestina	0,3
Singapur	0,4	Alžír	0,3
Švýcarsko	0,7	Singapur	0,3
Slovensko	0,8	Maroko	0,3
Německo	0,8	Spojené arabské emiráty	0,5
Spojené arabské emiráty	0,8	Japonsko	0,6
Česká republika	1	Řecko	0,6
Nový Zéland	1	Itálie	0,8
Stát Palestina	1	Kuvajt	0,9
Alžír	1	Jordánsko	0,9
Země s největším podílem mužských obětí	%	Země s největším podílem ženských obětí	%
Panama	94,6	Čína, Hong Kong	52,9
Portoriko	94,1	Japonsko	52,9
Řecko	93,4	Korejská republika	52,5
Honduras	93,2	Nový Zéland	51,2
Nikaragua	92,6	Lotyšsko	51
Venezuela	91,9	Švýcarsko	50
Ekvádor	91,8	Německo	47,3
Trinidad a Tobago	91,7	Norsko	46,8
Kolumbie	91,6	Finsko	46,1
Dominikánská republika	91,1	Česká republika	45,7

3. 3. Trestné činy znásilnění

Definice „znásilnění“ v dotazníku UN-CTS (2014): „*Pohlavní styk bez platného souhlasu*“.

Tato kapitola se zaměřuje na trestné činy znásilnění evidované policií a na odezvu systému trestní justice na tento trestný čin, přičemž je založena na údajích uvedených v UN-CTS přehledu.

V převážné většině případů znásilnění oznámených policii jsou oběťmi ženy, muži se ovšem rovněž stávají oběťmi znásilnění. Ochota oznamovat případy znásilnění je ovlivňována několika faktory, jako je důvěra ve spravedlnost, vztah oběti k pachateli, vnímání závažnosti tohoto zločinu, závislostí na celkové dynamice aktuální situace, např. zda ke znásilnění došlo v době míru nebo za války (viz např. Barberet 2014). Oznamování případů je ovlivňováno také přístupem ke spravedlnosti, např. jednou ze zranitelných skupin často s omezeným přístupem k soudnímu systému jsou uprchlíci a migranti. Oficiální údaje tak odráží jen malou část celého fenoménu. Kromě nízké míry oznamování je srovnání ještě více komplikováno odchylkami v právních definicích týkajících se znásilnění. Například přestože na základě vnitrostátní legislativy mnoha zemí je znásilnění a sexuální násilí kriminalizováno, některé země nemusí považovat znásilnění manželem za trestný čin.

Data týkající se evidence trestného činu znásilnění uvedená v přehledu UN-CTS byla dostupná dle toho, o jakou fázi systému trestní justice (trestního řízení) se jednalo. Počet zemí (n =země) je uveden v hodnotách v závorkách. Země s počtem obyvatel nižším než 100 000 byly z analýzy vyloučeny.

Výsledky jsou prezentovány jako regionální a světové průměry. K sestavení trendu pro desetileté období (2004–2013) byly použity střední hodnoty²² (mean values) na 100 000 obyvatel. Tyto údaje byly dále analyzovány napříč různými příjmovými úrovněmi. Podíly osob, které se dostaly do oficiálního kontaktu s policií a/nebo systémem trestní justice, a podíly stíhaných a odsouzených jsou dále uvedeny jak pro muže tak ženy.

3. 3. 1. Trestné činy znásilnění evidované policií

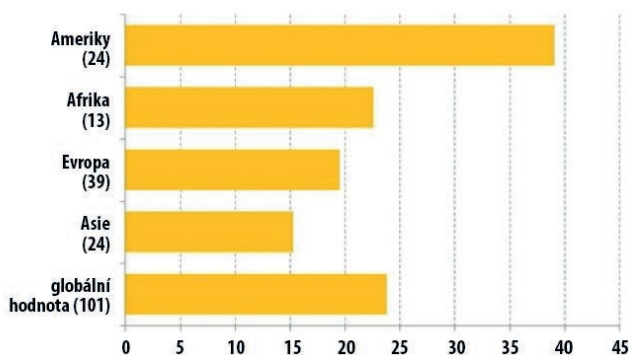
Regionální podíly znásilnění evidovaných policií byly vypočteny pro ženskou populaci, a to i přesto, že tato sekce CTS nepožaduje údaje o genderu, avšak na základě jiných statistik lze mít za to, že převážná většina obětí znásilnění jsou ženy.²³ Celkem 101 zemí poskytlo údaje, které mohly být použity k výpočtu průměrného podílu na 100 000 obyvatel za období pěti let 2009–2013.

22 Střední hodnoty se vztahují k aritmetickému průměru, viz více bod 11., kapitola Metodologie.

23 Například podíl ženských obětí znásilnění ve Finsku a Švédsku v roce 2013 dosáhl 98 procent (BRÅ <http://www.bra.se/bra/bra-in-english/home/crime-and-statistics/crime-statistics/statistical-tables.html> Statistika Finsko).

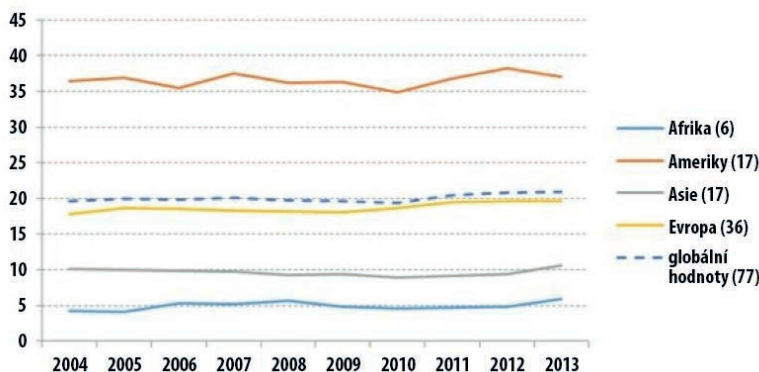
Celosvětově bylo ročně oznámeno/evidováno 24 znásilnění na 100 000 obyvatel.²⁴ V Americe byl podíl znásilnění evidovaných policií nejvyšší, zatímco v Asii nejnižší. Regionální odhad za Oceánii nebyl k dispozici, neboť jediným dostupným byl pouze podíl pro Nový Zéland (55 na 100 000 obyvatel). V rámci regionů existovaly velké odchylky: např. počet evidovaných znásilnění v Evropě se pohyboval mezi 2 trestnými činy znásilnění na 100 000 obyvatel v Černé Hoře a 121 případy znásilnění na 100 000 obyvatel ve Švédsku (Graf 3.1).

Graf 3.1 Policií evidované trestné činy znásilnění, podíly na 100 000 osob v ženské populaci, v různých regionech, průměr (střední hodnota), období 2009–2013

Do výpočtů byly zařazeny země (77 zemí), které dodaly data alespoň za pět let v rámci celkem desetiletého zkoumaného období. Za období v letech 2004–2013 se celosvětový podíl policejně evidovaných trestných činů znásilnění zvýšil o sedm procent. Podíl evidovaných znásilnění nejvíce vzrostl v Africe (38 %), kde je zaznamenán podíl nižší než v jiných regionech, a v Evropě (10 %), zatímco Amerika a Asie vykázaly poměrně stabilní vývojový trend (Graf 3.2).

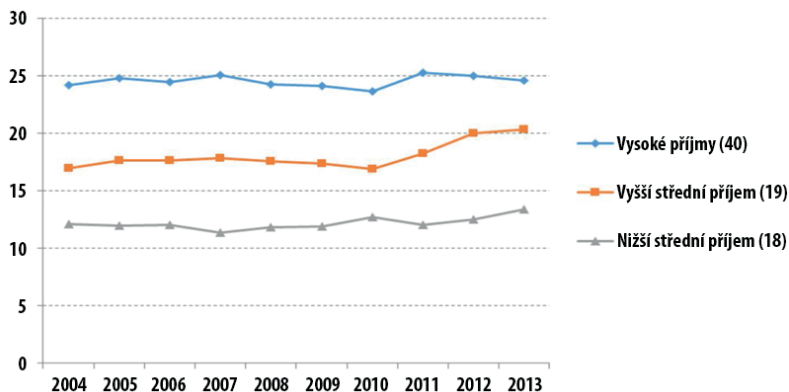
Graf 3.2 Policií evidované trestné činy znásilnění na 100 000 žen v různých regionech, v letech 2004–2013

24 Standardní odchylka = 31; medián = 12 – tato hodnota mediánu – středová hodnota je méně citlivá k extrémně vysokým hodnotám.

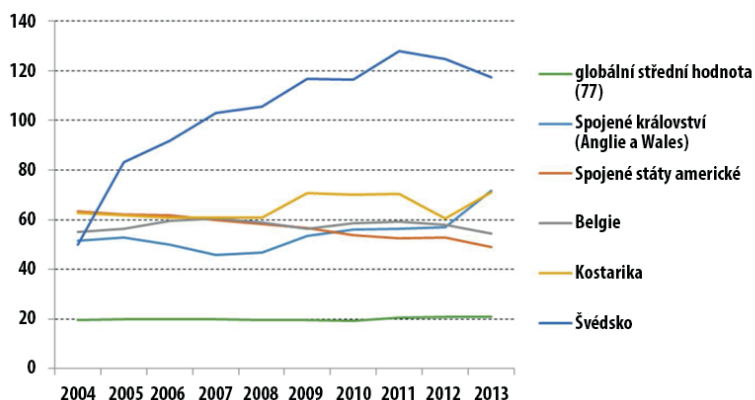
Podíl oznámení souvisí s ekonomickým rozvojem. Vysokopříjmové země mají téměř dvojnásobný počet evidovaných znásilnění. Během minulého desetiletí (2004–2013) byl podíl evidovaných znásilnění v zemích s vysokými příjmy do značné míry stabilní (+2 %), zatímco v zemích s vyššími středními příjmy došlo k výraznému zvýšení (+20 %). V zemích s nízkými a nižšími středními příjmy vzrostl v letech 2004–2013 podíl evidovaných trestných činů znásilnění o 11 procent (Graf 3.3).

Graf 3.3 Policií evidované trestné činy znásilnění na 100 000 žen v různých příjmových úrovních, období 2004–2013

Graf 3.4 znázorňuje desetiletý vývojový trend v pěti zemích, které zaznamenávají nejvyšší podíl evidovaných trestných činů znásilnění. V případě Švédska tento rychlý nárůst primárně odráží dopad změn právních norem, přijatých v roce 2005, v jejichž důsledku bylo sexuální zneužití dítěte zahrnuto pod definici znásilnění.

Graf 3.4 Počet policíí evidovaných trestných činů znásilnění na 100 000 žen v pěti zemích s největší četností, období 2004-2013

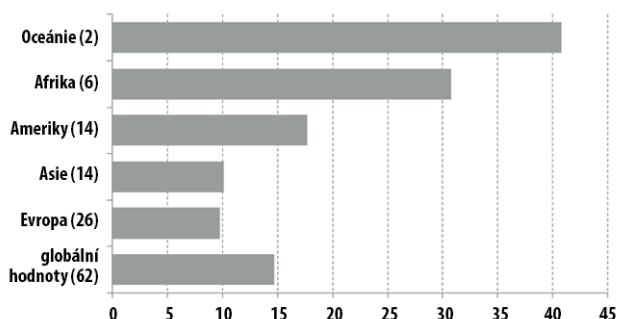
Pro podrobnější genderovou analýzu jsou zapotřebí informace o pohlaví oběti a zároveň údaje o možném vztahu mezi obětí a pachatelem.²⁵ Následující části uvádějí dostupné údaje o znásilnění a genderu v různých stadiích systému trestní justice, od okamžiku, kdy je zaznamenán podezřelý, až po trestní stíhání a odsouzení.

3. 3. 2. Podezřelí

Osoby, které vstoupily do formálního kontaktu s policií a systémem trestní justice (dále nazývané podezřelí) zahrnují osoby podezřelé, zadržené či napomenuté v souvislosti se spácháním trestné činnosti.

Celkem 62 zemí poskytlo údaje o počtu mužů a žen podezřelých ze znásilnění. Celkový podíl podezřelých mužů byl 99,2 procenta. Celosvětový podíl podezřelých ze znásilnění byl 15 osob na rok a 100 000 obyvatel. Oceánie (41 osob na 100 000 obyvatel) měla nejvyšší podíl podezřelých, za ní následovala Afrika (Graf 3.5).

Graf 3.5 Muži podezřelí ze znásilnění na 100 000 mužů v různých regionech, průměr (střední hodnota), období 2009-2013

²⁵ Mezinárodní klasifikace trestné činnosti pro statistické účely (ICCS) (2015) definuje minimální soubor charakteristik obětí a pachatelů, které by měly být zaznamenávány pro analytické a srovnávací účely.

Ženy se dostaly do formálního styku se systémem trestní justice za znásilnění v mnohem nižších počtech než muži. Podíl podezřelých žen byl nízký ve všech regionech. Pouze malá část zemí vykazuje podíly žen přesahující jedno procento (Kapverdy 4,8, Austrálie 1,9, El Salvador 1,3 a Lucembursko 1,2).

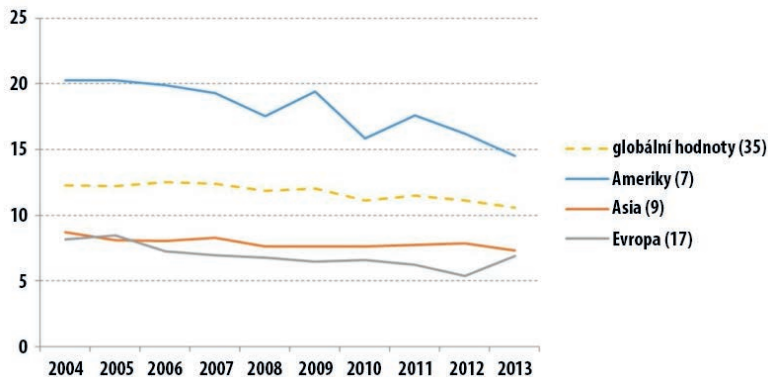
Světový podíl žen podezřelých ze znásilnění byl 0,8 procent a také podíly v Americe a Asii byly v hodnotách pod jedno procento. Nejvyšší podíl žen podezřelých ze znásilnění byl zjištěn v Oceánii (3 %) (Tabulka 9).

Tabulka 9 Podíl žen podezřelých z trestného činu znásilnění podle regionů, průměr za období 2009–2013, %

Region	Podíl podezřelých žen z celkového počtu, %
Oceánie (2)	2,7
Amerika (14)	0,7
Afrika (6)	1,7
Evropa (26)	1
Asie (14)	0,7
Globálně (62)	0,8

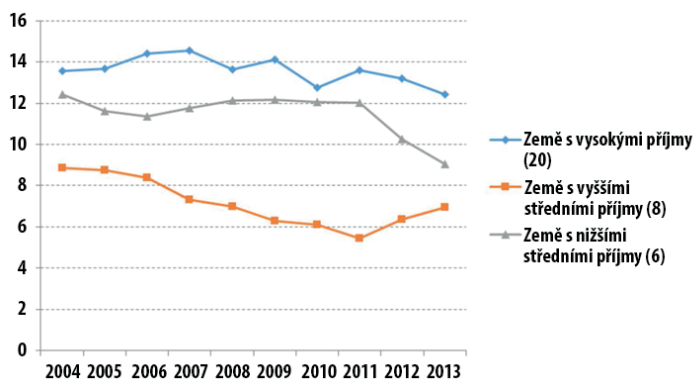
Celkem 35 zemí bylo schopno poskytnout data pro desetiletý trend v počtu podezřelých ze znásilnění. Celkově počet podezřelých v těchto zemích v letech 2004–2013 klesal. Během tohoto desetiletého období klesl podíl podezřelých o 14 procent. Ze srovnání jednotlivých regionů vyplývá, že k největšímu poklesu došlo v Americe. Nárazový pokles v letech 2008 a 2010 v Americe je způsoben výkyvy v Barbadosu a Trinidadu, zemích s poměrně nízkým počtem obyvatel (Graf 3.6).

Graf 3.6 Muži podezřelí z trestného činu znásilnění, podíly na 100 000 mužů v populaci dle regionů, období 2004–2013

Podezřelí ze znásilnění ve vysokopříjmových zemích „se dostanou“ do formálního styku s policií nebo systémem trestní justice častěji než v zemích s nižšími a vyššími středními příjmy (Graf 3.7).

Graf 3.7 Muži podezřelí z trestného činu znásilnění, podíly na 100 000 mužů v různých příjmových úrovních, období 2004-2013

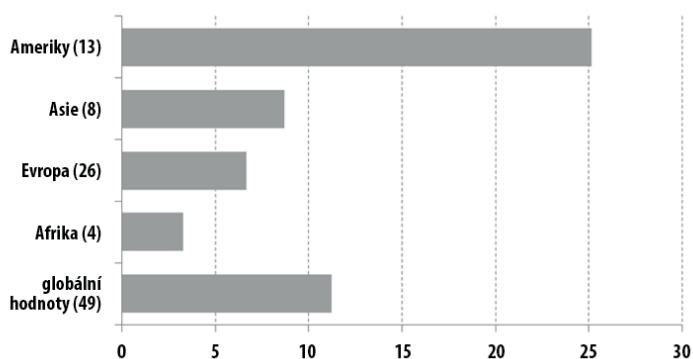

3. 3. 3. Stíhané osoby

Stíhanými osobami se rozumí domnělí pachatelé, proti nimž bylo zahájeno trestní stíhání během sledovaného roku. Osoby mohou být stíhány státním zástupcem nebo donucovacím orgánem zodpovědným za stíhání na národní úrovni, bez ohledu na rozhodnutí ukončující případ.

Pro oddíl dotazníku týkající se trestního stíhání poskytlo data celkem 51 zemí. Do Grafu 3.8 byly zahrnuty pouze regiony se třemi a více zúčastněnými zeměmi. Celosvětově byl průměrný podíl mužů stíhaných za znásilnění 11 na 100 000 v populaci, přičemž 98,1 procent všech stíhaných osob byli muži. V Americe byl v porovnání s tímto celosvětovým průměrem zaznamenán více než dvojnásobný podíl stíhaných mužů.

Graf 3.8 Muži stíhaní za trestné činy znásilnění, podíly na 100 000 v mužské populaci, v různých regionech, průměr (střední hodnota) za období 2009-2013

Asie zaznamenala nejvyšší podíly žen stíhaných za znásilnění, a to v důsledku skutečnosti, že dvě země z tohoto regionu, Kuvajt a Turecko, měly vysoké podíly stíhaných žen (Tabulka 10).

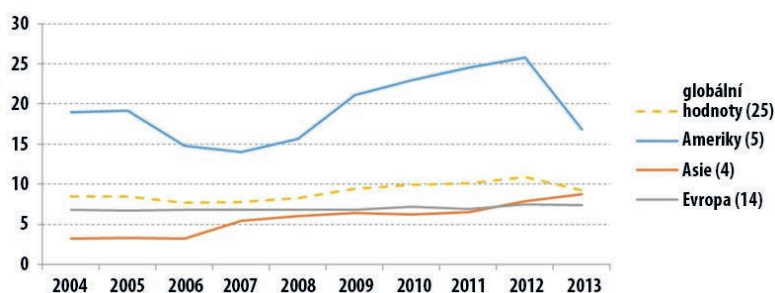
Tabulka 10 Podíl žen stíhaných za trestné činy znásilnění z celkového počtu stíhaných, podle regionu, průměr za období 2009–2013, %

Region	Podíl žen z celkového počtu stíhaných, %
Globálně (49)	1,9
Afrika (4)	0,6
Amerika (13)	1,1
Evropa (26)	1,5
Asie (8)	6,7

Vývojový trend v podílu stíhaných mužů zaznamenal nárůst o osm procent. V Evropě tento podíl mírně vzrostl, zatímco v Americe v období 2004 až 2013 poklesl. Asie zaznamenala nejvýraznější změnu s nárůstem o 170 procent; podíly stíhaných mužů vzrostly zejména v Arménii a Kazachstánu. Silně kolísající údaje Panamy jsou jasně viditelné na vývoji v Americe. V Americe a Asii je vzhledem k nízkému počtu zemí analýza trendů velmi náročná (Graf 3.9)

Vývojový trend v podílu stíhaných žen zaznamenal v období 2004–2013 nárůst o 41 procent (v Evropě o 10 %). V roce 2013 byl celkový podíl 0,1 na 100 000 žen v populaci.

Graf 3.9 Muži stíhaní za trestné činy znásilnění, podíly na 100 000 osob v mužské populaci v různých regionech, roky 2004–2013

Při srovnávání skupin zemí podle výše příjmů byl podíl stíhaných mužů v zemích s vysokými příjmy v letech 2004 až 2013 poměrně stabilní (+3 %), zatímco v zemích s vyššími středními příjmy vzrostl o 14 procent a v zemích s nižšími středními příjmy ještě výrazněji, o 35 procent (ovšem země v této příjmové skupině jsou pouze dvě). Zdá se, že rozdíly mezi zeměmi s různými příjmovými hladinami se zmenšily.

Země, které mají nejvyšší podíly stíhaných mužů, mají také nejvyšší podíly stíhaných žen. Dvě země mají podíl vyšší než dvě stíhané ženy na 100 000 osob ženské populace (Tabulka 11).

Tabulka 11 Podíl mužů a žen stíhaných za trestný čin znásilnění, pět zemí s nejvyšším podílem, podíly na 100 000 osob v populaci, průměr v období 2009–2013

Země	Podíl stíhaných mužů
Bahamy	30,2
Bolívie	40,2
Salvador	43,7
Kuvajt	8,5
Turecko	27,4

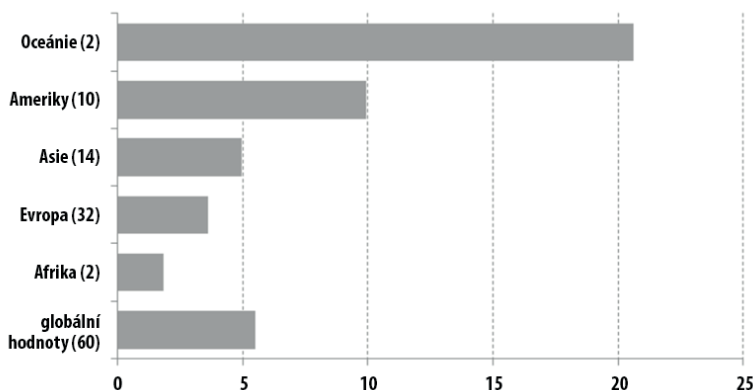
Země	Podíl stíhaných žen
Bahamy	0,5
Bolívie	0,7
Salvador	0,7
Kuvajt	2,1
Turecko	2,6

3. 3. 4. Odsouzení

Odsouzenými osobami jsou ty osoby, které byly shledány vinnými jakýmkoli právním subjektem příslušným vynést odsuzující rozsudek podle vnitrostátního trestního práva, bez ohledu na to, zda toto odsouzení bylo později potvrzeno nebo ne. Odsouzení zde může znamenat trest nespojený s odnětím svobody nebo naopak trest v podobě odnětí svobody.

Oceánie zaznamenává zdaleka nejvyšší podíl odsouzení za znásilnění, zatímco ostatní regiony se svými podíly blíží světovému průměru. Největší odchylky byly zjištěny v Americe, kde nejnižší podíl je v Panamě v hodnotě 1 odsouzení na 100 000 osob a opak sledujeme v Nikaragui s nejvyšším počtem 55 odsouzení na 100 000 osob v populaci. Pouze dvě země z Afriky byly zařazeny do regionálního průměru (Graf 3.10). Podíly žen odsouzených za znásilnění jsou uvedeny v Tabulce 12.

Graf 3.10 Muži odsouzení za trestné činy znásilnění, podíly na 100 000 osob v mužské populaci, v různých regionech, průměr (střední hodnota) za období 2009-2013

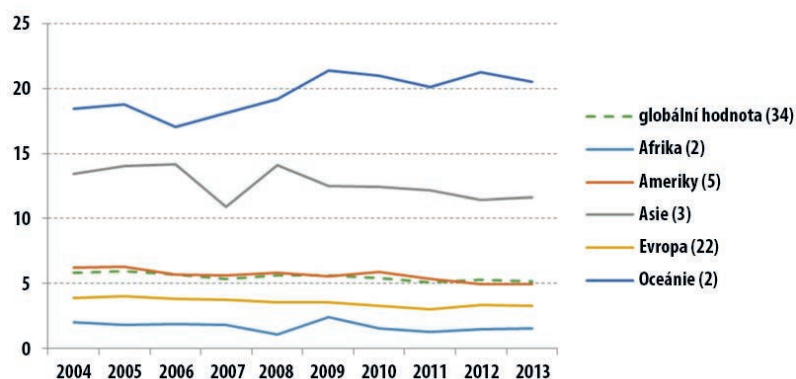

Tabulka 12 Podíl žen odsouzených za trestný čin znásilnění z celkového počtu odsouzených, globálně a podle regionu, průměr za období 2009–2013, %

Region	Podíl odsouzených žen z celkového počtu, %
Globálně (60)	0,6
Afrika (2)	0,6
Asie (14)	0,6
Evropa (32)	0,6
Amerika (10)	2,4
Oceánie (2)	0,1

Světový vývojový trend v počtu odsouzených mužů v letech 2004–2013 zaznamenal pokles (–11%). Ve všech regionech, s výjimkou Oceánie, došlo k poklesu v počtu odsouzení, avšak při nízkém počtu zemí z některých regionů je obtížné tyto vývojové tendence interpretovat. Světový trend v počtu žen odsouzených za znásilnění zaznamenal nárůst o 33 procent (podíl 0,07 v roce 2013, 34 zemí) (Graf 3.11).

Graf 3.11 Muži odsouzení za trestné činy znásilnění, podíly na 100 000 osob v mužské populaci, v různých regionech, průměr (střední hodnota) v období 2009–2013

Podíly odsouzených mužů v zemích s vysokými příjmy a v zemích s vyššími středními příjmy v období od 2004 do 2013 poklesly, ale zvýšily se v zemích s nižšími středními příjmy. Nikaragua zaznamenala nejvyšší podíly odsouzených mužů a žen. Turecko, Austrálie a Nový Zéland mají také vysoké podíly odsouzených žen a vysoký počet odsouzených mužů (Tabulka 13).

Tabulka 13 Muži a ženy odsouzení za trestný čin znásilnění, pět zemí s nejvyšším podílem, podíly na 100 000 osob v populaci, průměr v období 2009–2013

Země	Podíl odsouzených mužů
Turecko	12,2
Austrálie	16,4
Mongolsko	18,8
Nový Zéland	24,9
Nikaragua	55,8

Země	Podíl odsouzených žen
Nový Zéland	0,3
Austrálie	0,3
Turecko	0,4
Bahamy	0,5
Nikaragua	0,7

3. 3. 5. Atrice

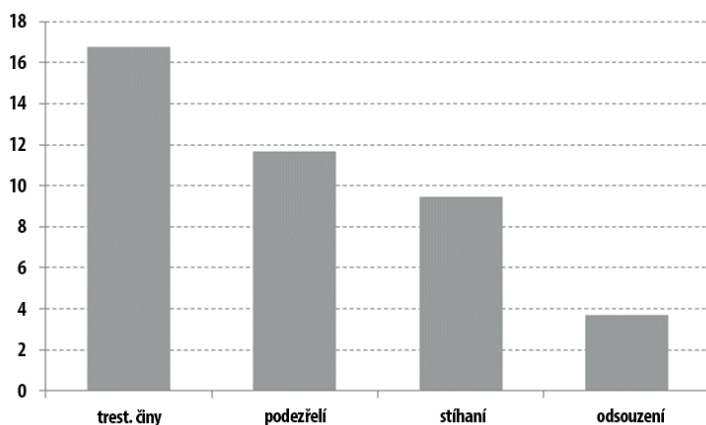
Jen malý počet zemí zodpověděl všechny otázky v dotazníku UN-CTS týkající se znásilnění. Celkem 22 zemí bylo schopno poskytnout údaje ke všem položkám, týkajícím se trestního řízení, 14 z těchto zemí bylo evropských. Graf 3.12 znázorňuje řetězec atrice pro znásilnění spáchaná muži v těchto 22 zemích.

Tato první atrice měří tzv. poměr pachatelů a uvádí vztah mezi trestnými činy registrovanými policií a identifikovanými podezřelými. Podle dostupných údajů připadalo na jeden nahlášený (oznámený) případ 0,7 policií identifikovaných podezřelých (Tabulka 14). Poměr mezi trestnými činy a pachateli by se měl používat pouze jako velmi hrubá aproximace (odhad), neboť je zde přítomna řada statistických problémů: z hlediska systému trestní justice odpovídala různorodá skupina zemí, statistická (počitatelná) jednotka se mění z případu na osobu, země mají různou praxi v evidenci, podezřelí mohli spáchat několik trestných činů, jeden trestný čin mohlo spáchat několik podezřelých, nebo policie trestný čin vědomě nezaevidovala, protože jej nepovažuje za dostatečně závažný.

Druhé měřítko atrice, poměr obžaloby, se týká podílu podezřelých, kteří jsou stíháni. Řízení může být skončeno z několika důvodů, buď technických anebo v souvislosti s určitou politikou. Podle dostupných údajů 81 procent z podezřelých bylo stíháno (Tabulka 14).

Třetí měřítko, poměr odsouzení, uvádí počet odsouzení v poměru k počtu stíhaných osob. Podle těchto údajů je odsouzena více než třetina (39 %) stíhaných mužů. Problémy porovnání zde souvisí s postupy v evidenci, neboť sankce mohou být uloženy a vina uznána také ve fázi stíhání a stejně tak jako při formálních soudních jednáních. Vzhledem k tomu, že se jedná o různé části systému trestní justice, ne všechny země mohou poskytnout údaje odděleně.

Graf 3.12 Policií evidované trestné činy znásilnění, podezřelí, stíhaní a uvěznění, podíly na 100 000 obyvatel mužské populace, průměr (střední hodnota) 2009-2013

Tabulka 14 Poměry atrice u trestných činů znásilnění, průměr za období 2009–2013, podíly na 100 000 osob v mužské populaci, průměr

	%
Poměr pachatelů (poměr podezřelých a zazn. trestných činů)	70
Poměr obžalob (poměr stíhaných a podezřelých)	81
Poměr odsouzených osob (poměr odsouzených a stíhaných)	39

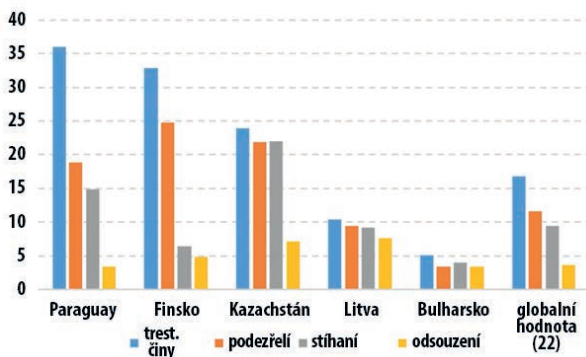
U žen pachatelek znásilnění je možné vypočítat poměr obžalob a poměr odsouzení. Výsledky se však nejeví zcela hodnověrně: poměr obžalovaných je vyšší než sto procent, tj. podíl stíhaných osob je vyšší než podíl podezřelých. Pokud bychom vyřadili dvě země s výrazně vyšším počtem stíhaných pachatelů (Rakousko a Kanada), poměr obžalovaných žen by klesl na 77 procent. Poměr odsouzených žen byl 42 procent.

Graf 3.12 znázorňuje statistiky atrice u znásilnění pro mužské pachatele v pěti různých zemích. „Model“ je odlišný v každé zemi. V Paraguayi existuje velký rozdíl mezi podílem trestných činů a podílem podezřelých mužů, což může znamenat, že velký počet pachatelů není příslušným orgánům znám. Rozdíl mezi podezřelými a stíhanými osobami není v Paraguayi velký, avšak odsouzeno je pouze 23 procent stíhaných mužů.

Ve Finsku je poměr pachatelů vyšší než průměr (75 %), ale poměr obžalob je nízký (26 %) a poměr odsouzení vysoký (76 %). V Kazachstánu je podíl trestných činů, podezřelých a stíhaných mužů přibližně stejný, a poměr odsouzení činí 32 procent.

Litva a Bulharsko jsou příklady východoevropských zemí, v nichž je podíl trestných činů nižší než průměr, avšak počet případů odpadnuvších (atrice) v průběhu trestního řízení, je malý. V důsledku toho je počet odsouzení v Litvě podstatně vyšší než světový podíl a v Bulharsku jen o málo nižší než průměr, přestože výchozí bod, tedy podíl trestných činů, je v porovnání s jinými zeměmi nízký.

Graf 3.13 Policií evidované trestné činy znásilnění, podezřelí, stíhaní a potrestaní odnětím svobody, podíly na 100 000 obyvatel mužské populace v Paraguayi, Finsku, Kazachstánu, Litvě a Bulharsku, průměr (střední hodnota) 2009-2013

3. 3. 6. Souhrn k trestným činům znásilnění

Znásilnění není ideálním typem trestného činu pro účely porovnání rozdílů v zastoupení pohlaví v trestním řízení, protože téměř všechny oběti jsou ženy a téměř všichni pachatelé muži. Nicméně znásilnění je velmi závažný trestný čin, jehož následky a zažité utrpení obětí často provází celý život. Systém trestní justice by měl tyto případy (společně s dalšími systémy společenské podpory) aktivně zpracovávat. V těchto souvislostech se zdá překvapující, že méně než 40 procent stíhaných podezřelých je odsouzeno.²⁶

Je zřejmé, že je třeba zaznamenat zkušenost (zážitky) mužů i žen jako pachatelů i jako obětí, a to v zájmu skutečného pochopení genderové podstaty trestného činu. Avšak podíl žen z celkového počtu podezřelých (0,8 %, 62 zemí), ze všech stíhaných osob (1,9 %, 49 zemí) a ze všech odsouzených osob za znásilnění (1,2 %, 60 zemí) je velmi nízký a přehled UNODC dosud neposkytuje další informace o pachatelích. Naše data obsahovala hodnoty pro výpočet míry atrice pouze z 22 zemí, a to i přes rozsáhlé doplňování chybějících případů.

3. 4. Muži a ženy jako policisté

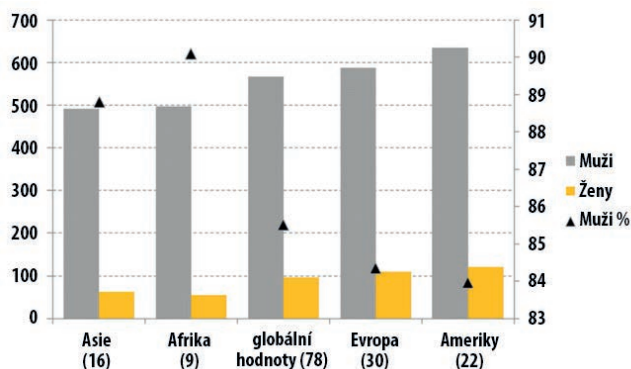
Tato kapitola podává zprávu o počtu a poměru mužů a žen mezi policisty (dále nazývaným „hustota policistů“) napříč různými regiony i podle výše příjmů. Data týkající se mužů a žen byla pro účely analýzy dostupná ze 77 zemí. OSN, vedle dalších organizací,

²⁶ Graf 3.12 v tomto oddílu uvádí výsledky z pěti zemí. Poměr odsouzení v těchto zemích se pohyboval od 23 procent v Paraguayi do 86 procent v Bulharsku. Vysoký poměr odsouzení sám o sobě dostatečně neprokazuje účinnost systému trestní justice. V případě Bulharska je podíl trestných činů zaznamenaných policií nápadně nízký, což naznačuje určitý vysoký práh v přístupu policistů ohledně záznamu znásilnění, a ženy jsou tedy pravděpodobně výrazně méně ochotny hlásit znásilnění na policii. Podle celoevropského průzkumu FRA (2014) o násilí na ženách zažilo v Bulharsku 12 procent dospělých žen sexuální násilí po dosažení patnácti let, zatímco evropský průměr byl 11 procent (<http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/survey-data-explorer-violence-against-women-survey>).

zdůrazňuje naléhavou potřebu zvyšovat počty policistek. V srpnu 2009 OSN zahájila celosvětové snahy zaměřené na nábor většího počtu policistek do národních policejních služeb i do policejních operací OSN po celém světě (OSN 2016).

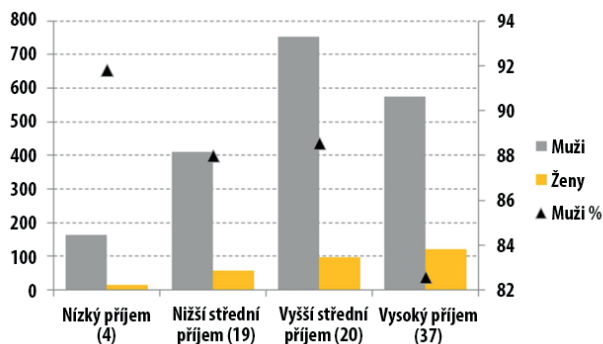
V Americe a Evropě je počet policistů a policistek na 100 000 osob v populaci vyšší než světový průměr. Afrika a Asie vykazují nižší než průměrné počty policistů i policistek. Graf 4.1 ukazuje, že zároveň s tím, jak roste počet všech policistů v určitém regionu, podíl policistů mužů se snižuje.

Graf 4.1 Muži a ženy jako policisté, na 100 000 osob v populaci, v různých regionech, podíly na stupnici levé osy y, a podíl mužů policistů z celkového počtu policistů (%) na pravé ose y, průměr (střední hodnoty) 2009-2013

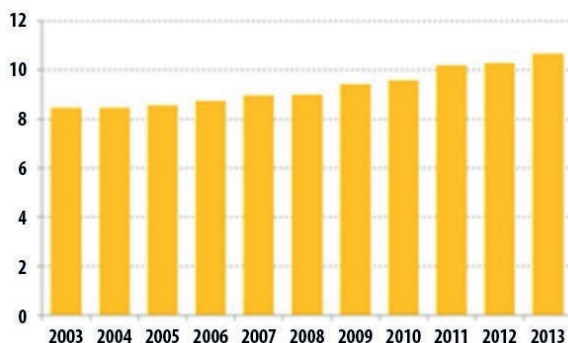
Podíl mužů policistů (policisté na 100 000 obyvatel) je nejvyšší ve skupině vyšších středních příjmů a klesá ve skupině s vysokými příjmy. Podíl žen policistek plynule narůstá postupně od skupiny s nízkými příjmy k vyšším příjmovým skupinám. Čím vyšší je příjmová hladina v zemi, tím vyšší je podíl žen mezi policisty (Graf 4.2).

Graf 4.2 Muži a ženy jako policisté, na 100 000 osob v populaci, v různých příjmových skupinách, podíly na stupnici levé osy y, a podíl mužů policistů z celkového počtu policistů (%) na pravé ose y, průměr (střední hodnota), 2009-2013

Vývojový trend v 23 zemích naznačuje, že podíl žen policistek narůstá. V roce 2013 byl podíl policistek na celkovém počtu policistů v průměru 11 procent (Graf 4.3). V letech 2003 až 2013 vzrostl počet mužů policistů o deset procent, zatímco nárůst počtu policistek dosáhl 42 procent.

Graf 4.3 Podíl policistek na celkovém počtu policistů v období 2003-2013

Dotazník UN-CTS neobsahuje údaje o hodnosti nebo zařazení policistů podle pohlaví. Výzkum Prenzlera a Sinclaira (2013), zahrnující 18 zemí po celém světě, ukazuje, že působení žen je stále velmi významně omezeno na nižší hodnosti. Na základě jejich údajů o trendech lze rozpoznat určité důkazy o tom, že ženy postupně dosahují i vyšších hodností.

Při pohledu na deset zemí s nejvyšším podílem žen v řadách policie je zřejmé, že jde o země s vysokými příjmy, s výjimkou Nikaragui a Guyany, které jsou na nižší střední příjmové úrovni. Lotyšsko je jedinou zemí, kde je mezi policisty přes třicet procent žen (policistek). Podíl žen v ostatních devíti zemích s nejvyšším počtem policistek činí 25 až 29 procent (Tabulka 15).

Tabulka 15 Deset zemí s nejvyšším podílem žen policistek, průměrné hodnoty obd. 2009–2013

Země	Podíl mužů	Podíl žen	Muži, %
Lotyšsko	580	256	69
Nizozemsko	435	175	71
Nikaragua	243	89	73
Švédsko	310	113	73
Severní Irsko	645	230	74
Anglie a Wales	358	127	74
Litva	512	177	74
Skotsko	496	169	75
Irsko	448	148	75
Guyana	613	200	75

V deseti zemích s nejnižším podílem žen v řadách policie se tento podíl pohybuje od jednoho procenta v Kuvajtu po šest procent na Mauriciu. Dvě země s vysokými příjmy, Japonsko a Itálie, mají nízký podíl žen policistek (Tabulka 16).

Tabulka 16 Deset zemí s nejnižším podílem žen policistek, průměrné hodnoty období 2009–2013

Země	Podíl mužů	Podíl žen	Muži, %
Mauricius	1664	112	94
Kolumbie	651	44	94
Japonsko	386	25	94
Itálie	887	55	94
Indie	246	15	94
Maroko	324	17	95
Indonésie	306	11	96
Turecko	1001	34	97
Burundi	288	9	97
Kuvajt	406	2	99

IV.

Kriminalita v Evropě

4. 1. Evropská statistická ročenka

Evropská statistická ročenka kriminality a trestního soudnictví (European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics, ESB) je projektem evropských výzkumníků v oblasti kriminality, který se snaží stanovit definice a pravidla pro shromažďování dat o kriminalitě. Tato skupina nejen data sbírá, ale také provádí výzkum za účelem zkvalitnění znalosti týkající se kriminální statistiky. Například pátá série ESB se zaměřila na alternativní tresty a opatření (Heiskanen a kol. 2014).

Doposud bylo shromážděno pět souborů dat a k dispozici jsou roční údaje o vybraných kategoriích trestných činů (22 kategorií v roce 2010) za období let 1995–2011 (Aebi a kol. 2014). Kategorie trestných činů jsou uvedeny v Tabulce 17. V každé sérii (tzv. sweep) sběru dat byl zvolen vždy předminulý rok studie pro získání podrobnějších dat. Tyto doplňující údaje obsahují informace o podílu žen, nezletilých a cizinců v jednotlivých fázích systému trestní justice. Průřezové údaje pokrývají období let 1999, 2003, 2006 a 2010.

Tabulka 17 ukazuje, že zkoumané kategorie trestných činů se mezi sériemi (sweep) jednotlivých sběrů dat lišily. Například údaje ohledně ublížení na zdraví byly shromážděny ve všech čtyřech sériích (sweeps), avšak údaje o domácím násilí (které je podkategorií ublížení na zdraví) pouze v roce 2006.²⁷

Celková kriminalita (souhrn všech trestných činů v dané zemi), vražda (ukončené případy) a znásilnění byly popsány v předchozích kapitolách této zprávy a doplněny analýzou na základě údajů OSN, obsažených v Přehledech trendů trestné činnosti (Crime Trends Surveys). Analýza těchto kategorií trestné činnosti na základě údajů ESB v této kapitole nepokračuje, protože oba soubory dat jsou odvozeny z více méně stejných zdrojů. Přesto však geografický záběr výsledků založených na údajích OSN je v porovnání s údaji ESB širší. To je důvod, proč byla zjištění z údajů OSN v předchozích kapitolách popisována podle regionů (Afrika, Amerika, Asie, Evropa, Oceánie). V této kapitole jsou poznatky na základě údajů ESB zkoumány ve větší míře na úrovni zemí.

Podvod, praní špinavých peněz a krádež jsou trestné činy, u nichž byl podíl podezřelých žen nejvyšší v roce 2010. Nejmenší podíl žen na trestné činnosti, vyjma znásilnění a sexuálních trestných činů, byl zjištěn u krádeží motorových vozidel, loupeže a vloupání. Celkově se zdá, že podíl žen mezi podezřelými je vyšší v oblasti majtkové trestné činnosti (vyjma krádeží aut a vloupání) než u jiných trestných činů.

27 V roce 2006 poskytlo pouze 5 zemí informace o podezřelých z domácího násilí. Z tohoto důvodu se tato otázka neopakovala v následující sérii (sweep) sběru dat (Aebi a kol. 2010). Pro další sérii ESB budou údaje o domácím násilí pravděpodobně dostupné ve větším rozsahu, poněvadž Úmluva Rady Evropy o předcházení a boji proti násilí páchaném na ženách a domácímu násilí (Istanbulská úmluva) zdůrazňuje význam sběru informací o násilí páchaném v blízkých vztazích, a téměř všechny evropské země Úmluvu ratifikovaly nebo alespoň podepsaly.

Vývojový trend ohledně podezřelých v rámci celkové kriminality (všechny trestné činy) byl v Evropě během prvního desetiletí 21. století poměrně stabilní.²⁸ Narůstal však podíl podezřelých žen. Zvyšoval se podíl žen podezřelých z ublížení na zdraví, krádeže a případně také z podvodu a praní špinavých peněz. Dva posledně jmenované trestné činy byly zkoumány pouze v letech 2006 a 2010.

Následující typy trestné činnosti jsou v dalších kapitolách zkoumány na základě údajů ESB, jde o trestné činy: ublížení na zdraví, krádeže a podvodu. Důraz je kladen na počet odsouzení (kolik podezřelých osob je odsouzeno), tj. na podezřelé a odsouzené muže a ženy. Popsány jsou také některé výsledky týkající se vězňů mužů a žen.

Tabulka 17 Podíly podezřelých žen podle kategorií trestných činností v Evropě v letech 1999, 2003, 2006 a 2010²⁹

Trestný čin	1999	2003	2006	2010
Celkem	12,0	13,6	15,0	14,8
Vážný dopravní delikt	9,0	9,8	9,0	10,9
Vražda, celkem	10,0	13,5	9,0	13,1
Vražda, skončené	7,0	10,6	8,0	11,4
Ublížení na zdraví	8,0	9,4	10,0	10,9
* Těžké ublížení na zdraví			7,0	9,5
* Méně závažné ublížení na zdraví			13,0	
* Domácí násilí			6,0	
Sexuální napadení, celkem			2,0	4,6
* Znásilnění	3,0	0,8	1,0	1,5
Sexuální zneužití dítěte			3,0	3,6
Loupež	6,0	6,8	6,0	6,5
Krádež, celkem	12,0	14,6	15,0	16,2
* Krádež motorového vozidla	3,0	3,8	3,0	3,8
* Vloupání	5,0	8,8	6,0	7,9
* Domovní loupeže	9,0	10,0	10,0	10,1
Podvod			21,0	22,9
Praní špinavých peněz			14,0	21,2
Korupce			15,0	13,5
Drogové trestné činy	12,0	12,2	12,0	10,0
* Obchodování s drogami	12,0	12,0	11,0	10,3
Činy proti počítačovým systémům			0,3	

*= podkategorie, šedá barva = popsáno údaji UN-CTS, žlutá barva = údaje ESB

28 Počet podezřelých je přibližně 1 600 na 100 000 osob v populaci. Trend může být mírně znejasněn změnami v definici celkové kriminality. Např. méně závažné dopravní delikty a méně závažné majetkové trestné činy jsou v posledním sběru dat z této definice vyňaty.

29 Údaje v této tabulce byly převzaty přímo z publikace ESB (Aebi a kol. 2014) a mohou se mírně lišit od údajů uváděných v další části této zprávy, poněvadž pro porovnání trendů byly zařazeny pouze země, které měly možnost poskytnout výsledky za všechny čtyři roky potřebné k porovnání.

4. 2. Ublížení na zdraví

4. 2. 1. Podezřelí

Vzhledem k tomu, že definice trestných činů se v evropských zemích liší, byly pro každou kategorii trestné činnosti vytvořeny standardní definice. Tyto definice jsou podpořeny pokyny, které uvádějí, jaký druh událostí má být do dané kategorie zařazen a který do ní naopak nepatří. Standardní definice ublížení na zdraví (napadení – assault) v Evropské statistické ročence je formulována jako „úmyslné způsobení fyzické újmy na zdraví jiné osobě“³⁰ (Tabulka 18).

Definice ublížení na zdraví je úzce vymezená. Zahrnuje pouze případy fyzické újmy na zdraví, přičemž méně závažné formy násilí by měly být vyloučeny. V mnoha zemích nebylo možné podle tohoto doporučení postupovat; například třetina zúčastněných zemí zařadila do této kategorie také případy evidované policií, v nichž k újmě na zdraví nedošlo. To může být způsobeno nedostatečným rozlišováním ve vnitrostátních statistických postupech, ale vyplývá také z toho, jak je ublížení na zdraví definováno v trestním zákoníku různých zemí: ublížení na zdraví může být definováno podle znaků samotného činu, a nikoliv podle jeho následků (jako je fyzická újma na zdraví).³¹

Tabulka 18 Definice ublížení na zdraví (napadení) v Evropské statistické ročence (páté vydání)

Ublížení na zdraví			
Standardní definice: úmyslné způsobení fyzické újmy na zdraví jiné osobě			
	Uvedte, zda je zařazeno nebo nezařazeno v policejních statistikách:		
	Počet zemí		
	Zařazeno	Nezařazeno	Chybí data
Zařadit následující:			
• méně závažné ublížení na zdraví			
• těžké ublížení na zdraví			
• ublížení na zdraví státnímu úředníkovi /činiteli			
• ublížení na zdraví v domácím prostředí			
• pokusy			
Vyloučit následující:			
• napadení vedoucí ke smrti			
• pouhé hrozby			
• Napadení, které způsobí pouze bolest (např. fackování)			
• sexuální útok			
• ublížení na zdraví z nedbalosti			

30 Dle českého trestního práva se jedná o trestný čin ublížení na zdraví § 146 tr.z., popř. tr. čin těžkého ublížení na zdraví, § 145 tr. z.

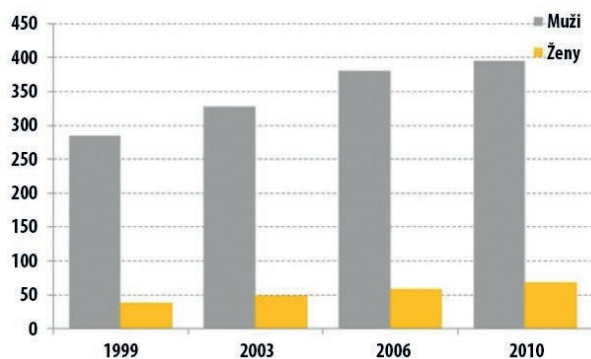
31 Následující země zařadily do trestného činu ublížení na zdraví případy, v nichž byla způsobena dokonce pouze bolest (např. facky): Belgie, Dánsko, Finsko, Německo, Maďarsko, Kosovo, Litva, Nizozemsko, Portugalsko, Švédsko, Švýcarsko a Skotsko.

Přestože v poslední sérii (sweep) sběru dat byly k dispozici údaje o počtu trestných činů ublížení na zdraví z 39 zemí, pouze 23 evropských zemí dodalo údaje o podezřelých rozlišených podle pohlaví. Navíc, i když Evropská statistická ročenka obsahuje údaje o podezřelých podle pohlaví za celé čtyři roky (1999, 2003, 2006 a 2010), za všechny tyto čtyři roky poskytlo data pouze 16 zemí.

Údaje o obětech ublížení na zdraví nebyly shromažďovány. Podrobné údaje o obětech by mohly být získány z průzkumů mezi obyvatelstvem.

Počet mužů a žen podezřelých z ublížení na zdraví v Evropě vzrostl (Graf 5.1 a Tabulka 19). V období 1999–2010 počet podezřelých mužů vzrostl o 44 procent a počet podezřelých žen o 83 procent. Tento nárůst byl větší mezi lety 1999 až 2003 než v následujících letech, v období let 2006 až 2010 již počet podezřelých mužů nerostl.³² Přestože většina podezřelých jsou muži, podíl podezřelých žen plynule narůstal: v roce 1999 činil nárůst 13 procent a 16 procent v roce 2010.

Graf 5.1 Muži a ženy podezřelí z ublížení na zdraví v Evropě, na 100 000 osob v populaci (n=16)

Tabulka 19 Podíl mužů a žen podezřelých z ublížení na zdraví podle záznamů policie, změna v počtu podezřelých (n=16)

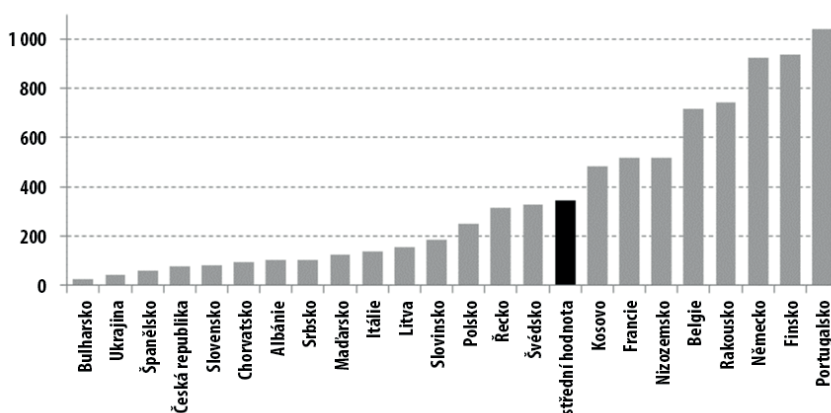
	Podíl podezřelých žen a mužů, %				Změna v počtu podezřelých žen a mužů, %				Průměrná roční změna 1999–2010 %
	1999	2003	2006	2010	1999–2003	2003–2006	2006–2010	1999–2010	
Muži	87,0	86,0	85,7	84,0	20,5	20,0	-0,6	43,8	3,4
Ženy	13,0	14,0	14,3	16,0	30,7	22,9	13,8	82,8	5,6
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	21,8	20,4	1,5	48,9	3,7
N	622996	759039	913688	927339					

32 Podle viktimizačních průzkumů podobný nárůst v počtu ublížení na zdraví nenastal. Podle průzkumů ICVS mezi lety 1996 až 2005 procentní podíl obětí ublížení na zdraví a vyhrožování naopak klesl ze 4,0 procent na 3,0 procenta (jednorocní celková prevalence; čísla pětileté prevalence byla 10,5 procent a 10,0 procent; van Dijk a kol. 2007). Na základě těchto údajů se zdá, že nárůst počtu podezřelých v policejních statistikách mohl být způsoben například zvýšenou ochotou obyvatel hlásit ublížení na zdraví úřadům.

Mezi evropskými zeměmi byly velké rozdíly, pokud jde o počet osob podezřelých z ublížení na zdraví. Údaje z mnoha zemí, jako je Dánsko, Estonsko, Irsko, Norsko, Švýcarsko a Spojené království bohužel chybí. Grafy 5.2 a 5.3 znázorňují regionální rozdělení kolem dvou center: země východní Evropy (a Španělsko) mají velmi nízké počty podezřelých, jak mužů, tak žen. Oproti tomu bohaté země v západní Evropě zaznamenaly nejvyšší počty podezřelých z trestného činu ublížení na zdraví. Tato situace je pravým opakem, jedná-li se o počty případů vražd: v západní Evropě byl počet vražd a osob podezřelých z nich menší než ve východní Evropě.³³

V Grafu 5.4 jsou evropské země rozděleny do tří skupin podle výše jejich hrubého domácího produktu (HDP/obyv.). Ve skupině s nejvyšším HDP na obyvatele je podíl osob podezřelých z trestného činu ublížení na zdraví mnohem vyšší v porovnání se zeměmi se střední nebo nízkou úrovní HDP. Tento trend platí pro muže i ženy. Příčin tohoto rozdílu může být několik.³⁴

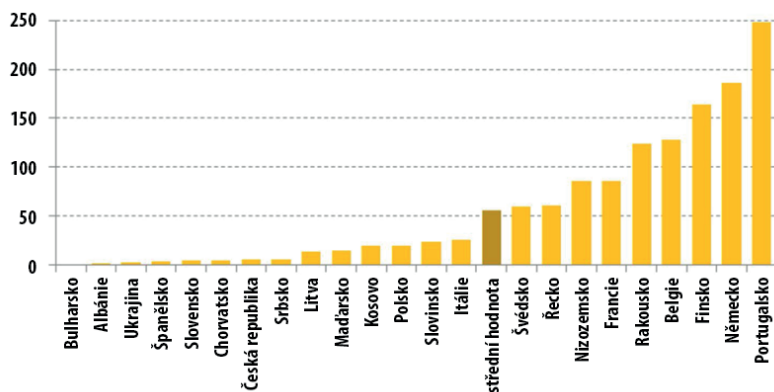
Graf 5.2 Muži podezřelí z ublížení na zdraví na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, 2010 (n=23)

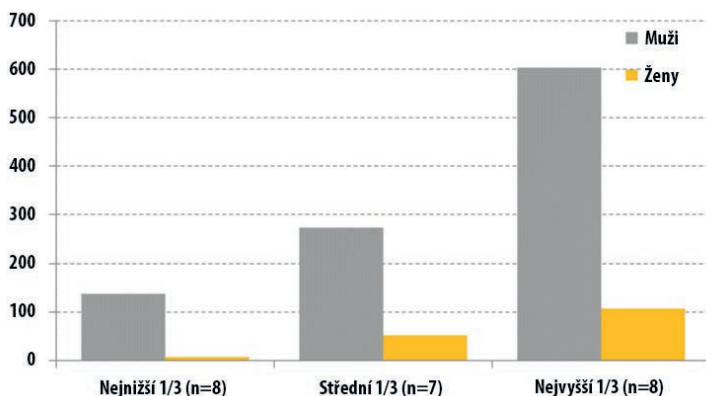
33 Země, které do trestného činu ublížení na zdraví zařadily události působící pouze bolest (např. facky): Belgie, Dánsko, Finsko, Německo, Maďarsko, Kosovo, Litva, Nizozemsko, Portugalsko, Švédsko, Švýcarsko a Spojené království: Skotsko.

34 Agentura Evropské unie pro základní práva (2014) navrhuje na základě svých zkušeností s průzkumy násilí na ženách, následující vysvětlení rozdílů mezi zeměmi v rozsahu viktimizace: přijatelnost diskuse o viktimizaci, vyšší míra rovnosti mužů a žen (vedoucí k vyšší míře odhalování), urbanizace, návyky v konzumaci alkoholu, rozdíly v zaměstnanosti, životním stylu a každodenních činnostech.

Graf 5.3 Ženy podezřelé z ublížení na zdraví na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, 2010 (n=23)

Graf 5.4 Muži a ženy podezřelí z ublížení na zdraví na 100 000 osob v populaci, s různou výší příjmů³⁵, 2010 (n=23)

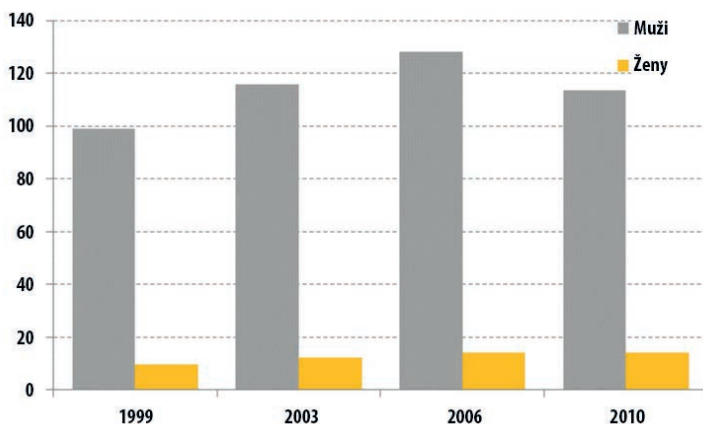

4. 2. 2. Odsouzení a poměr odsouzení

Podíl odsouzených mužů a žen se v období mezi lety 1999–2006 zvýšil, v letech 2006–2010 se naopak snížil (Graf 5.5). Nárůst v počtu odsouzených osob byl vyšší na počátku dekády. Ze zkoumání celého časového rámce vyplývá, že počet odsouzených žen se zvyšoval rychleji než počet odsouzených mužů (47 % a 15 %). Přesto podíl mužů ze všech osob odsouzených za trestný čin ublížení na zdraví nepatrně přesahuje 90 procent (Tabulka 20).

35 HDP na obyvatele v PPS, Index (EU28 = 100), 2012.

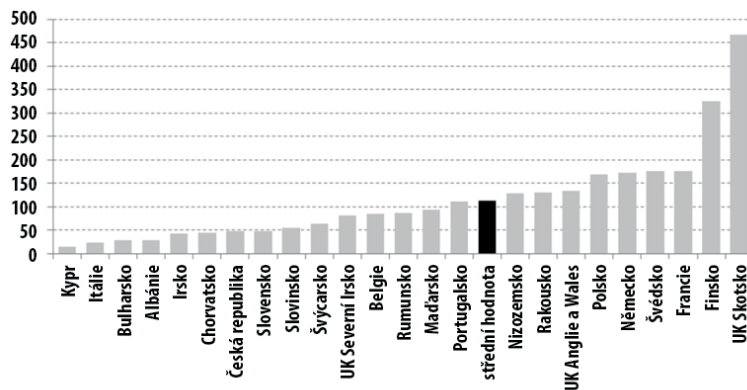
Graf 5.5 Muži a ženy odsouzení za ublížení na zdraví na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, 2010 (n=24)

Tabulka 20 Podíl mužů a žen odsouzených za ublížení na zdraví a změna mezi roky 1999–2003 (n=24)

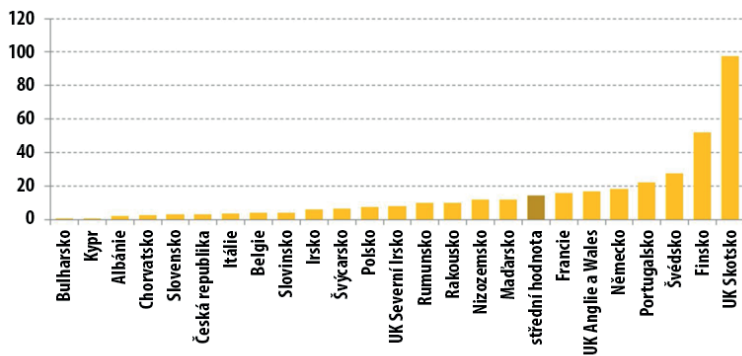
	Podíl žen a mužů odsouzených za ublížení na zdraví, %				Změna v počtu odsouzených žen a mužů, %				Průměrná roční změna 1999–2010 %
	1999	2003	2006	2010	1999–2003	2003–2006	2006–2010	1999–2010	
Muži	90,0	90,9	91,8	90,4	17,15	10,7	-11,4	14,9	1,3
Ženy	10,0	9,1	8,2	9,6	27,3	15,0	0,2	46,7	3,5
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	18,2	11,1	-6,2	23,2	1,9
N	243086	287022	311263	320399					

Graf 5.6 Muži odsouzení za ublížení na zdraví na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, 2010 (n=24)

Graf 5.7 Ženy odsouzené za ublížení na zdraví na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, 2010 (n=24)

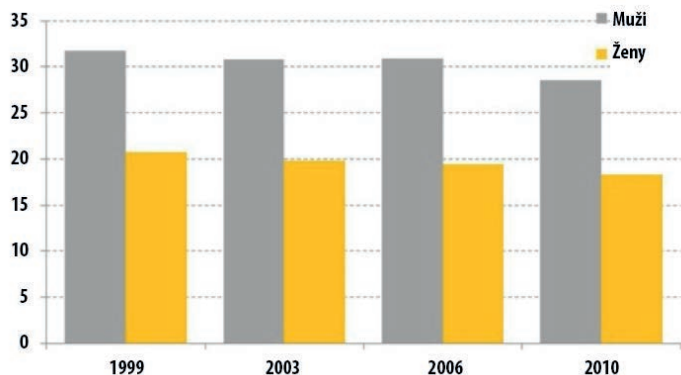

Dle Grafů 5.6 a 5.7 se hodnoty Skotska a Finska výrazně liší od hodnot ostatních zemí. V těchto dvou zemích je podíl odsouzených mužů a žen podstatně vyšší než průměr. (V rámci sběru statistických údajů je Spojené království rozděleno na Anglii a Wales, Severní Irsko a Skotsko.) Ze Spojeného království nebyly k dispozici hodnoty pro analýzu podezřelých z ublížení na zdraví (viz předchozí kapitola).

V roce 2010 bylo odsouzeno 29 procent mužů podezřelých z ublížení na zdraví. U žen byl poměr odsouzených 18 procent (Graf 5.8). Je možné, že podezřelí muži spáchali závažnější formy ublížení na zdraví, nebo je spáchali opakovaně, jakož i ublížení na zdraví mimo rodinu, a tyto případy tedy možná dospěly do fáze odsouzení častěji než případy žen pachatelek.

Trend v počtu odsouzení zaznamenává pokles mezi muži i ženami. To znamená, že stále méně osob podezřelých z ublížení na zdraví je odsouzeno. V letech 1999–2010 tento pokles u mužů představoval 10 a u žen 12 procent.

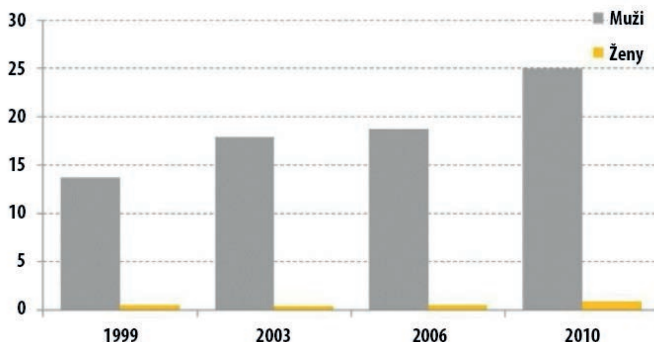
Graf 5.8 Podíl (%) odsouzených mužů a žen na počet podezřelých v Evropě, 1999, 2003, 2006 a 2010 (n=14)

4. 2. 3 Vězení

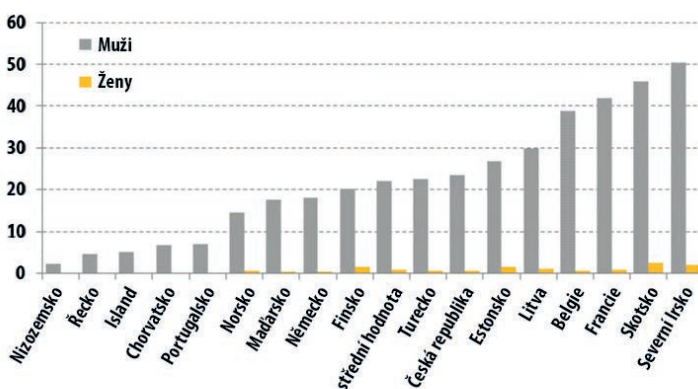
Počet mužů i žen odsouzených k trestu odnětí svobody za ublížení na zdraví soustavně rostl od roku 1999 (Graf 5.9 znázorňuje situaci k 1. září každého roku na 100 000 osob v populaci). To odpovídá nárůstu počtu mužů a žen podezřelých z ublížení na zdraví. Zvýšení počtu osob odsouzených k trestu odnětí svobody za ublížení na zdraví v letech 1999–2010 se rovnalo 82 procentům u mužů a 90 procentům u žen. Většina osob odsouzených k odnětí svobody za ublížení na zdraví byli muži (97 %), přičemž nedošlo k žádné změně příslušných podílů mužů a žen.

Graf 5.9 Muži a ženy odsouzené k trestu odnětí svobody za ublížení na zdraví, na 100 000 osob v populaci v Evropě v letech 1999, 2003, 2006 a 2010 (n=10)

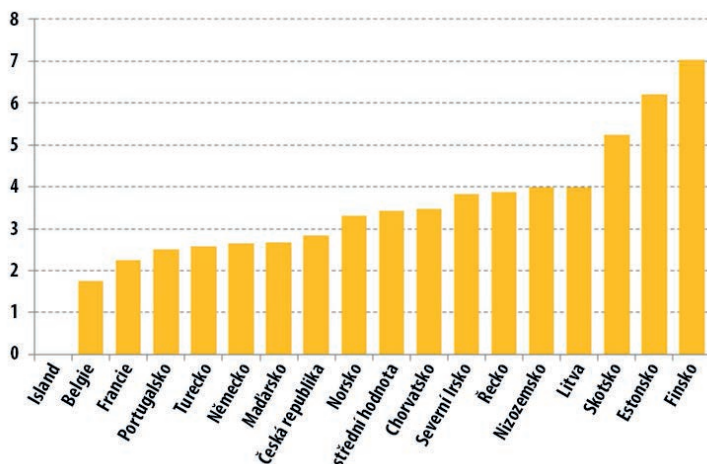

Údaje o vývoji podle pohlaví o osobách odsouzených k odnětí svobody za ublížení na zdraví byly dostupné z deseti zemí. Za rok 2010 poskytlo údaje 17 zemí (Graf 5.10). Mezi zeměmi existují velké rozdíly, zejména v počtu mužů ve vězení. Skotsko a Severní Irsko mají nejvyšší počty vězňů i vězeňkyň. Francie a Belgie mají nadprůměrné počty vězňů, zatímco Finsko a Estonsko vězeňkyň. Podíl vězeňkyň byl nejvyšší ve Finsku, Estonsku a Skotsku, naopak na Islandu nebyly ve vězení žádné ženy podezřelé z ublížení na zdraví (den měření byl 1. září 2010) (Graf 5.11).

Graf 5.10 Muži ve vězení (osa y vlevo) a ženy ve vězení (osa y vpravo) za ublížení na zdraví, na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, 2010 (n=17)

Graf 5.11 Podíl (%) žen odsouzených k trestu odnětí svobody za ublížení na zdraví v různých evropských zemích, 2010 (n=17)

Data Evropské statistické ročenky umožňují výpočet dvou ukazatelů poměru sankcí pro ublížení na zdraví (viz Harrendorf a kol. 2014), a sice poměru mezi počtem osob ve výkonu trestu odnětí svobody za ublížení na zdraví a počtem všech osob odsouzených za ublížení na zdraví (poměr sankcí 1), a dále mezi počtem osob ve výkonu trestu odnětí svobody za ublížení na zdraví a počtem osob podezřelých za ublížení na zdraví (poměr sankcí 2). Oba tyto poměry byly posouzeny pro muže i ženy v Tabulce 21.

Poměr sankcí 1 je u mužů čtyřikrát vyšší v porovnání se ženami. Poměr sankcí 2 je u mužů více jak sedmkrát vyšší než u žen, což znamená, že muži podezřelí z ublížení na zdraví jsou mnohem častěji odsouzeni k trestu odnětí svobody než ženy. Tyto údaje neobsahují podrobnosti o případech ublížení na zdraví, avšak podle Tabulky 17 v kapitole 4.1 podíl pachatelů mužů vzrůstá zároveň se závažností ublížení na zdraví. To by napovídalo tomu, že důvodem vyšších poměrů sankcí u mužů je skutečnost, že jimi spáchaná ublížení na zdraví jsou odlišná (a bývají závažnější) oproti ublížením na zdraví páchaných ženami.

Tabulka 21 Poměry sankcí u mužů a žen v roce 2010, %

	Muži	Ženy
Poměr sankcí 1 (n=11)	15	3,7
Poměr sankcí 2 (n=9)	3,7	0,5

Země s nadprůměrným poměrem sankcí 1 jsou Belgie, Chorvatsko, Česká republika, Francie, Maďarsko a Severní Irsko; země, kde tento poměr sankcí byl nižší než průměr, jsou Finsko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko a Skotsko. Tomuto výsledku však ubírají na přesnosti určité definiční problémy, poněvadž je možné, že např. Belgie, Česká republika a Severní Irsko nezahrnuly do údajů, které poskytly do Evropské statistické ročenky, drobné formy ublížení na zdraví. Zařazení pouze závažnějších ublížení na zdraví pak pochopitelně zvyšuje poměr sankcí, protože méně závažné formy jen zřídka vedou k trestům odnětí svobody.

4. 2. 4. Souhrn k trestnému činu ublížení na zdraví

Podle definice se ublížením na zdraví rozumí úmyslné způsobení fyzické újmy na zdraví (poranění, zranění) jiné osobě. Několik evropských zemí zahrnuje v praxi pod tuto definici také případy fyzického násilí bez viditelné újmy na zdraví (zranění).

Na základě údajů Evropské statistické ročenky se zdá, že podíl mužů i žen podezřelých z trestného činu ublížení na zdraví v Evropě mezi roky 1999 až 2010 vzrostl. Rozdíly mezi evropskými zeměmi jsou velké a mohou být způsobeny rozdílnými definicemi v trestních zákonících. Ve východní Evropě je podíl ublížení na zdraví výrazně nižší než v západní Evropě, a to u mužů i u žen. Situace je odlišná při porovnání podílů vražd, které byly ve východní Evropě vyšší než v západní Evropě. V bohatších evropských zemích je policií evidován větší počet ublížení na zdraví než v chudších zemích. To platí pro podezřelé muže i ženy. Podíl žen z celkového počtu podezřelých z trestného činu ublížení na zdraví dosáhl v roce 2010 šestnácti procent, což představovalo zvýšení o tři procentní jednotky od roku 1999.

Na počátku sledované dekády se zvýšil podíl mužů a žen odsouzených za ublížení na zdraví. Nicméně mezi lety 2006 až 2010 však podíl odsouzení poklesl. V roce 2010 představoval podíl žen z celkového počtu všech osob odsouzených za ublížení na zdraví 10 procent. Ze všech mužů podezřelých v roce 2010 z ublížení na zdraví bylo odsouzeno 29 procent. U žen byl poměr odsouzení 18 procent. Důvodem vyššího podílu odsouzených mužů může být například závažnost ublížení na zdraví, recidiva, nebo může spočívat ve vztahu mezi pachatelem a obětí.

Až 97 procent osob odsouzených k odnětí svobody za ublížení na zdraví byli muži. V letech 1999–2010 se počet osob odsouzených k odnětí svobody za ublížení na zdraví zvýšil o 82 procent u mužů a o 90 procent u žen. Tyto údaje týkající se vývojových trendů byly poskytnuty z deseti evropských zemí.

Poměr sankcí, tj. poměr mezi osobami ve výkonu trestu odnětí svobody za ublížení na zdraví a všemi odsouzenými za ublížení na zdraví, byl čtyřikrát vyšší u mužů v porovnání se ženami. To napovídá faktu, že trestné činy ublížení na zdraví, za které jsou odsouzeni muži, jsou závažnější povahy.

4. 3. Krádež

V Evropské statistické ročence je „krádež“ souhrnnou kategorií pro různé majetkové trestné činy, zahrnující krádež (i malé hodnoty), vloupání a krádež motorových vozidel. Zahrnuty jsou i pokusy (Tabulka 22). Statistický ročenkový dotazník obsahuje další otázky ohledně krádeže motorových vozidel, vloupání a domovních loupeží, tato data zde však nejsou analyzována.

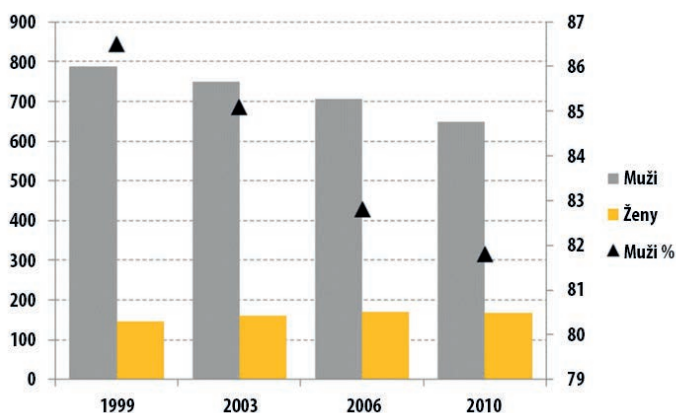
Tabulka 22 Definice krádeže v Evropské statistické ročence (páté vydání)

Krádež				
Standardní definice: zbavení jiné osoby nebo organizace majetku bez použití násilí s úmyslem si majetek ponechat				
Typ seznamu: neúplný	Uveďte, zda je zařazeno či nezařazeno v následujícím:			
	policejní statistika		statistiky odsouzení	
	Zařazeno	Nezařazeno	Zařazeno	Nezařazeno
Zařadit následující:				
• Krádež malé hodnoty				
• vloupání				
• krádež motorového vozidla				
• pokusy				
Vyloučit následující:				
• zpronevěra (včetně krádeží spáchaných zaměstnanci)				
• loupež (viz výše)				
• přijímání/nakládání s kradeným zbožím				
	Ano		Ne	
Existují další odchylky od standardní definice? (Pokud ano, prosím upřesněte v kolonce poznámky)				
Je-li krádež malé hodnoty vyřazena, jaký je běžný horní limit „malé hodnoty“? <i>Prosím uveďte částku v eurech!</i>				

4.3.1. Podezřelí

Celkově počet osob podezřelých z krádeže v letech 1999–2010 poklesl o 12,5 procenta (n=17 evropských zemí). Pokud jde o muže, pokles představoval 18 procent, naopak ale u žen došlo k nárůstu o 14 procent. Mezi lety 2006–2010 však mírně poklesl také počet žen podezřelých z krádeže (o jedno %). Jelikož počet mužských pachatelů významně poklesl v průběhu všech zkoumaných let, jejich podíl klesl z 87 na 82 procent (Graf 6.1).

Graf 6.1 Muži a ženy podezřelí z krádeže v Evropě na 100 000 osob v populaci, na stupnici levé osy y, a podíl podezřelých mužů ze všech podezřelých (%) na stupnici pravé osy y, roky 1999, 2003, 2006 a 2010 (n=17 zemí)

Mezi jednotlivými zeměmi byly zjištěny velké rozdíly v podílech pachatelů krádeží jak u mužů, tak u žen. Tyto podíly jsou nejvyšší v severských a západoevropských zemích, zatímco východoevropské země vykazují nižší než průměrné podíly pachatelů krádeží (Graf 6.2). Tyto velké rozdíly mohou být způsobeny několika faktory, které údaje nemohou vysvětlit; např. cílové předměty krádeží se mohou v jednotlivých zemích lišit, tendence hlásit trestný čin policii se mohou lišit,^{36 37} a mohou být různé postupy policejní evidence.³⁸

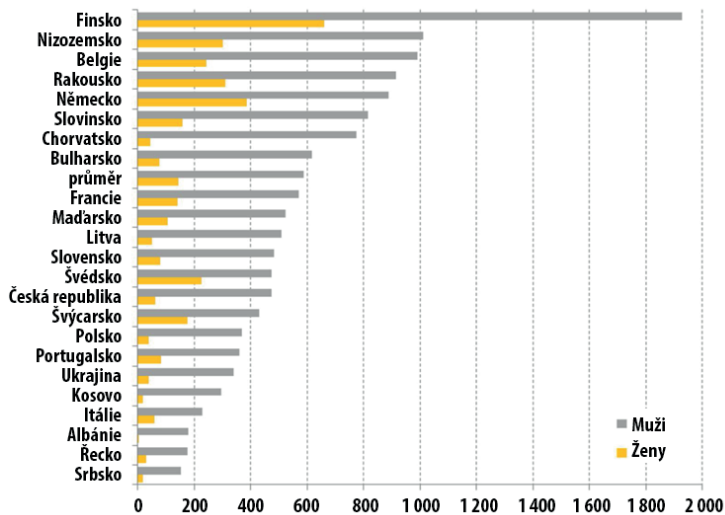
Také příslušné podíly mužů a žen podezřelých z krádeže se v jednotlivých zemích výrazně lišily: v Albánii představoval podíl žen mezi podezřelými z krádeže 1 procento, zatímco ve Švédsku byl podíl žen 32 procent (Graf 6.2). Země uvedené v Grafu 6.3 jsou zřetelně soustředěny v rámci dvou dimenzí: západoevropské země mají vyšší než průměrný podíl podezřelých žen, zatímco východoevropské země mají vyšší než průměrný podíl mužů mezi podezřelými z krádeže.

36 Rozdíly mezi zeměmi lze zčásti přičíst výkonnosti policie. Jestliže mnoho majetkových trestných činů zůstane neřešených, nenajdou se žádní podezřelí.

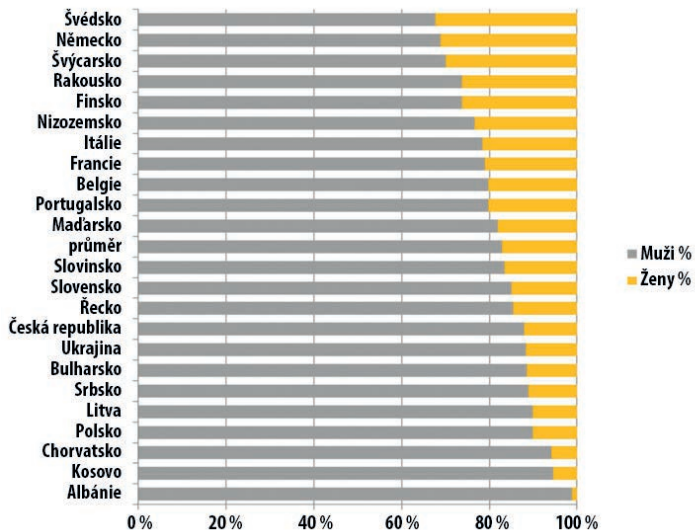
37 Mnoho zemí, které mají vysoké počty krádeží evidovaných policií, např. Finsko, nemají podle průzkumných studií mezi obyvatelstvem nadprůměrné podíly viktimizace v oblasti vloupání a krádeží movitého majetku (van Dijk a kol. 2007).

38 Dále uvedené země informovaly, že pro majetkové trestné činy uplatňují minimální hranici, tj. určitou peněžní hodnotu (v rozsahu od 10 do 266 eur), při jejímž dosažení je čin evidován policií jako krádež: Chorvatsko, Maďarsko, Kosovo, Litva, Polsko, Srbsko, Slovensko a Ukrajina (Aebi a kol. 2014).

Graf 6.2 Muži a ženy podezřelí z krádeže na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, r. 2010 (n=24)

Graf 6.3 Podíl (%) mužů a žen v celkovém počtu všech podezřelých z krádeže v různých evropských zemích, r. 2010 (n=24)

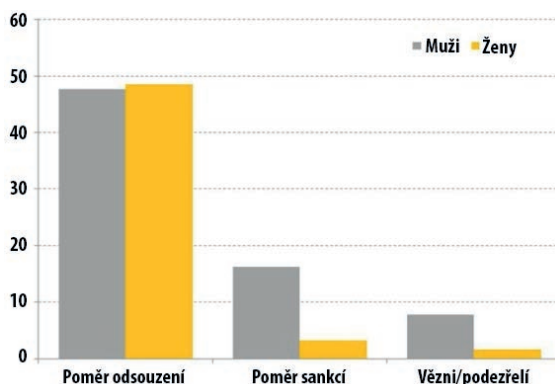

4.3.2. Poměr odsouzení a poměr sankcí

Odsouzena byla méně než polovina mužů a žen podezřelých z krádeže (Graf 6.4). Z hlediska tohoto poměru odsouzení byly mezi zeměmi velké rozdíly. V Rakousku byl tento poměr nejnižší, 17 procent mužů a 13 procent žen v roce 2010. Švédsko a Polsko měly nejvyšší poměry odsouzení (téměř 80 % u mužů a více než 80 % u žen). Třebaže poměr odsouzení u mužů je často přibližně stejný jako u žen, v některých zemích (Bulharsko a Švýcarsko) byl poměr odsouzení mužů více než dvakrát vyšší než u žen.

Ačkoli poměr odsouzení mužů a žen podezřelých z krádeže je stejný, velké rozdíly se ukázaly mezi poměry sankcí jak u mužů, tak u žen (16 % oproti 3 %). Data nenabízí žádné vysvětlení tohoto výsledku, avšak zdá se, že muži se dopouštějí závažnějších forem krádeže (vloupání, předměty vysoké hodnoty, profesionální kriminalita)(Graf 6.4). Poměry sankcí byly vysoké v České republice, Litvě a na Ukrajině, nízké hodnoty měly ve Finsku, v Nizozemsku a ve Švédsku. Průměrně šest procent osob podezřelých z krádeže bylo odsouzeno k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.

Graf 6.4 Poměr odsouzení (podíl odsouzených mužů a žen ze všech mužů a žen podezřelých z krádeže, %) a poměr sankcí (podíl mužů a žen odsouzených k odnětí svobody oproti všem mužům a ženám odsouzeným za krádež, %), r. 2010 (n=11 zemí)

4. 3. 3. Souhrn

Podíl mužů podezřelých z krádeže od roku 1999 trvale klesá, zatímco podíl žen podezřelých z krádeže narůstal až do roku 2006. V období let 2006–2010 poklesl také podíl žen na krádežích. Podle Evropské statistické ročenky podíl žen mezi všemi podezřelými evidovanými policií vzrostl z 13 procent v roce 1999 na 18 procent v roce 2010.

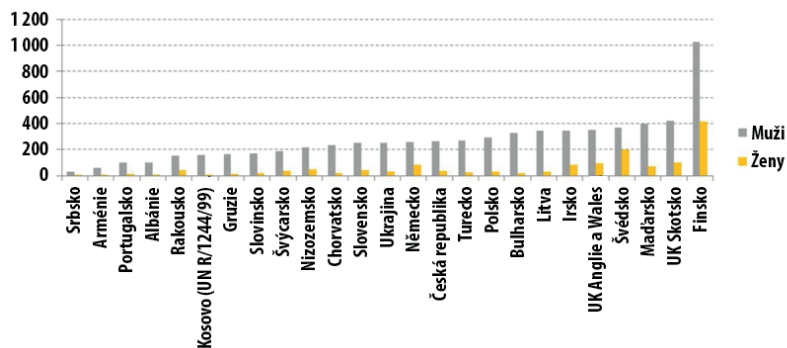
Krádeže páchané ženami jsou často „obyčejnými“ krádežemi. Oproti tomu krádež motorového vozidla, krádež vloupáním a domovní vloupání jsou příklady trestných činů krádeže, u nichž podíl žen pachatelek je významně nižší než průměrný podíl žen na krádežích obecně. To může objasňovat rozdíly mezi muži a ženami, pokud jde o míry atrice: poměr odsouzení je u mužů i u žen podezřelých z krádeže stejný, avšak poměr sankcí je u mužů mnohem vyšší; více mužům odsouzeným za krádež je uložen trest odnětí svobody, než je tomu u žen.

Definice krádeže a policejní postupy se v evropských zemích liší, což ztěžuje srovnávání jednotlivých zemí. Stanovení minimální hranice, která podmiňuje záznam události jako trestného činu krádeže, ovlivňuje údaje o podílech trestných činů, protože krádeže předmětů malé hodnoty jsou z těchto údajů vyňaty. Tím se vysvětluje výše podílů v některých východoevropských zemích. Podíly krádeží v severských a západoevropských zemích jsou vyšší než ve východní Evropě. Vysoké poměry sankcí jsou proto např. v České republice, Litvě a na Ukrajině, nízkých hodnot dosáhly ve Finsku, v Nizozemsku a ve Švédsku. V mnoha západoevropských zemích je podíl žen pachatelek vyšší než ve východní Evropě.

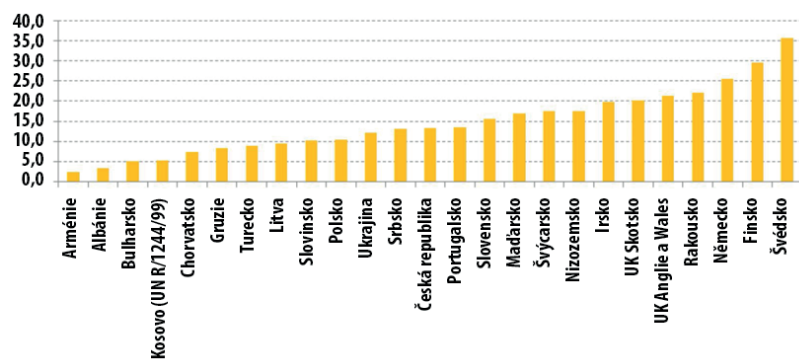

Přílohy: grafy údajů o krádežích

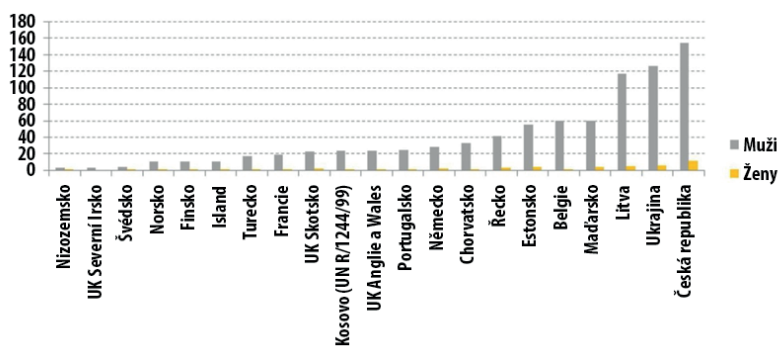
Graf 6.5 Muži a ženy odsouzení za krádeže na 100 000 osob v populaci, r. 2010 (n=25)

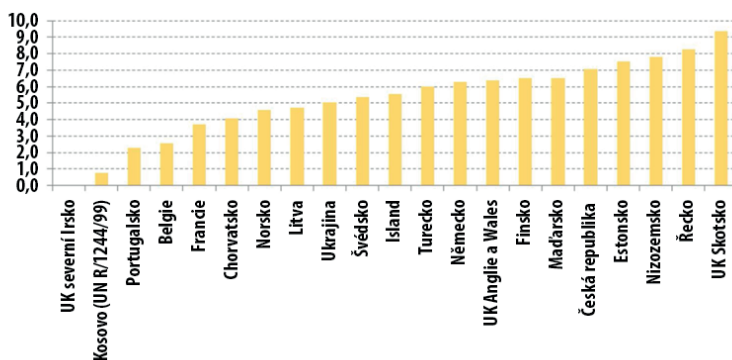
Graf 6.6 Podíl (%) žen mezi všemi odsouzenými za krádež, r. 2010 (n=25)

Graf 6.7 Muži a ženy odsouzení k trestu odnětí svobody za krádež na 100 000 osob v populaci, 2010, (n=21)

Graf 6.8 Podíl (%) žen mezi odsouzenými k trestu odnětí svobody za krádež, 2010 (n=21)

4. 4. Podvod

Čtvrté a páté vydání Evropské statistické ročenky kriminality a trestního soudnictví obsahovalo údaje o podvodu (viz definice v Tabulce 23). Podle standardní definice se podvodem rozumí „oklamání někoho nebo využití něčího omylu s úmyslem nezákonně získat finanční prospěch, a tím způsobit, že oklamaná osoba skutečně jakoukoliv transakci, která poškodí finanční zájmy její nebo třetí strany“.³⁹

39 Kde je to možné, příslušné hodnoty zahrnují pokusy trestných činů, ale vylučují přijímání kradeného majetku a nakládání s ním, padělání dokumentů, pasů atd., daňové a celní delikty, zpronevěru dotací, podvod se sociálními dávkami, prání špinavých peněz, padělání peněz/platebních prostředků, spotřebu zboží nebo služeb a porušení povinnosti při správě cizího majetku / zpronevěru.

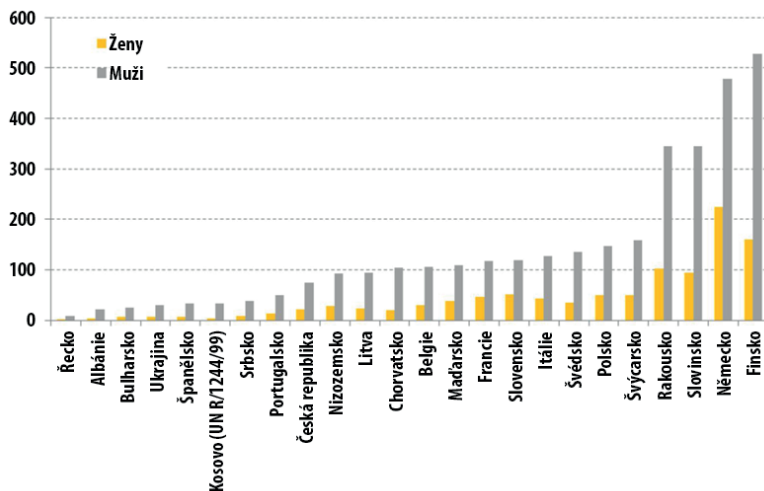
Tabulka 23 Definice podvodu v Evropské statistické ročence (páté vydání)

Podvod				
Standardní definice: oklamání někoho nebo využití něčího omylu s úmyslem nezákonně získat finanční prospěch a tím způsobit, že oklamaná osoba uskuteční jakoukoliv transakci, která poškodí finanční zájmy její nebo třetí strany				
	Uvedte, zda je zařazeno či nezařazeno v následujících přehledech:			
	policejní statistika		statistiky odsouzení	
	Zařazeno	Nezařazeno	Zařazeno	Nezařazeno
Zařadit následující:				
• pokusy				
Vyloučit následující:				
• přijímání/nakládání s kradeným majetkem				
• padělání dokumentů, pasů atd.				
• daňové a celní delikty				
• dotační podvod				
• podvod se sociálními dávkami				
• praní špinavých peněz				
• padělání peněz/platebních prostředků				
• spotřeba zboží nebo služeb s úmyslem nezaplatit (např. jízda na černo)				
• porušení povinnosti při správě cizího majetku /zpronevěra				

4. 4. 1. Podezřelí

Celkem 24 zemí mohlo poskytnout údaje o podvodech týkajících se mužů a žen. Všechny tyto země s výjimkou Skotska zahrnuly do hodnot také pokusy. V zemích, kde je vysoký podíl policíí evidovaných trestných činů spáchaných muži, je vysoký také podíl žen pachatelek. Čtyři země (Rakousko, Finsko, Německo a Slovinsko) mají podíly vyšší než 200 osob na 100 000 obyvatel v populaci (Graf 7.1).

Graf 7.1 Muži a ženy podezřelí z podvodu dle evidence policie, na 100 000 osob v populaci, r. 2010 (n=24)

Počet mužů i žen podezřelých z podvodu mezi lety 2006 až 2010 vzrostl. Celkově bylo v roce 2010 o 8,5 procenta více podezřelých než v roce 2006 (Tabulka 24).

Přes sedmdesát procent osob podezřelých z podvodu byli muži. Tabulka 24 ukazuje celkový počet osob podezřelých z podvodu, jakož i počet podezřelých žen a mužů v letech 2006–2010. Během tohoto čtyřletého období došlo k nárůstu počtu podezřelých mužů i žen, avšak nárůst u žen byl o téměř deset procent vyšší. Počet podezřelých žen vzrostl o 15 a počet mužů o 6 procent.

Tabulka 24 Podíl mužů a žen a změna v počtu podezřelých z podvodu v Evropě (19 zemí) v období 2006–2010

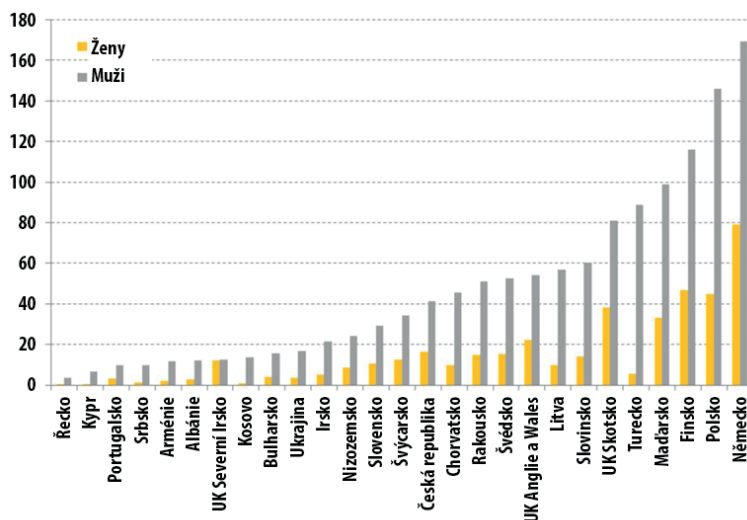
	2006		2010		Změna, %
	n	%	n	%	2006–2010
Ženy	6575	28	7558	30	15,0
Muži	16549	72	17526	70	5,9
Celkem	23124	100	25084	100	8,5

4. 4. 2. Odsouzení

Celkem 27 zemí dodalo údaje o mužích a ženách odsouzených za trestný čin podvodu. V roce 2010 bylo odsouzeno v průměru 48 mužů a 16 žen na 100 000 obyvatel. Nejvyšší podíly odsouzení za podvod, a to mužů i žen, byly zjištěny ve Finsku, Německu a Polsku (Graf 7.2).

Z hlediska průměrného podílu žen pachatelek a celkové míry odsouzení mělo Turecko velmi nízký podíl odsouzení žen ve výši 6 procent, zatímco v Severním Irsku byli muži a ženy odsouzeni zhruba ve stejném poměru. Celkově byly podmíněné tresty nejčastěji použitými sankcemi za podvody, druhým nejčastějším trestem byly pokuty.

Graf 7.2 Muži a ženy odsouzení za podvod na 100 000 obyvatel v populaci, v různých evropských zemích, r. 2010 (n=27)

V Evropě v roce 2010 tvořily ženy 26 procent ze všech osob odsouzených za podvod. Šlo o rozdíl pouhého jednoho procenta oproti podílu žen z roku 2006. Počet osob odsouzených za trestný čin podvodu se zvyšoval u obou pohlaví. Pokud jde o muže, byl nárůst mírně vyšší a to 15 procent; ženy zaznamenaly 12 procentní nárůst (Tabulka 25). Pokud jde o počet odsouzení za podvod, je rozdíl mezi muži a ženami menší než u mnoha jiných typů trestné činnosti.

Tabulka 25 Podíl mužů a žen a změna v počtu odsouzených za podvod v Evropě (20 zemí) v období 2006–2010

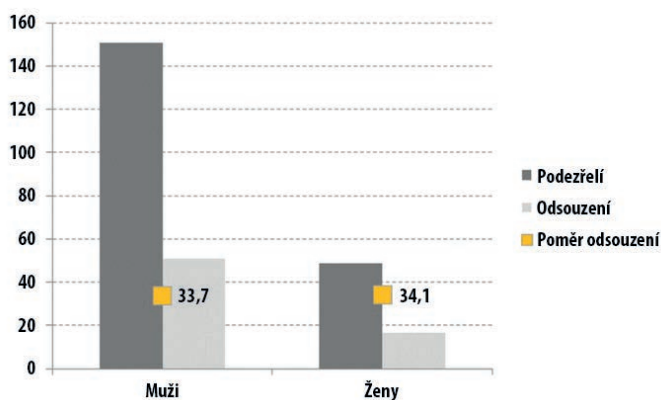
	2006	%	2010	%	Změna 2006–2010, %
Ženy	2478	27	2778	26	12,1
Muži	6864	73	7861	74	14,5
Celkem	9342	100	10639	100	13,9

4. 4. 3. Atrice

Dostupnost dat rozdělených podle pohlaví o počtu podezřelých a počtu odsouzení, umožňuje měření toku případů mezi těmito dvěma body (fázemi) v rámci systému trestní justice (Graf 7.3). Poměr odsouzení měří atrici (úbytek) mezi policií evidovanými podezřelými a odsouzenými osobami (Heiskanen a kol. 2014). V této kapitole platí podobná omezení ohledně pravidel výpočtu, jaká byla popsána v předchozích kapitolách.

Celkem 19 zemí bylo schopno poskytnout údaje týkající se podvodu dle pohlaví, a to pro obě fáze trestního procesu, tedy fázi policejního vyšetřování a fázi zakončenou odsouzením. Muži představují většinu podezřelých i odsouzených pachatelů.

Graf 7.3 Muži a ženy podezřelí a odsouzení za podvod na 100 000 osob v populaci, podíl odsouzených mužů a žen (%), r. 2010 (n=19)

v.

Závěrečná rozprava

Účelem předkládané zprávy bylo zjistit, jak jsou muži a ženy zastoupeni v trestním řízení, pokrýváje období od policejního záznamu, kdy je identifikován podezřelý až po uložení trestu odnětí svobody. Studie je založena na „makrostupňovém“ přístupu, čerpá ze statistik kriminality na úrovni jednotlivých zemí. Statistické údaje pochází ze dvou zdrojů. Přehled trendů kriminality (The Crime Trends Survey), zpracovávaný Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu je každoročně zasílán všem členským státům OSN. Evropská statistická ročenka kriminality a trestního soudnictví je projektem vedeným jednotlivými výzkumníky a zahrnuje členské státy Rady Evropy.

Oba tyto datové zdroje jsou v zásadě ideální pro statistickou analýzu. Nicméně, často z celkového počtu 193 členských států OSN poskytla údaje, které mohly být využity v této studii, méně než jedna třetina zemí. Pokud jde o detailní informace, byla dostupnost dat ještě horší. Data týkající se vývojových trendů, nebyla z mnoha zemí dostupná vůbec, zejména pak z rozvojových zemí. Také údaje Přehledu trendů kriminality (The Crime Trends Survey) trpí nízkou kvalitou. Nebyly provedeny hloubkové kontroly údajů ze souboru základních dat a hodnoty z jednotlivých zemí byly přijaty jako takové. Z tohoto důvodu bylo pro nás jedinou zbývajícím možností ponechat stranou údaje, které trpěly zjevnými vadami. Zejména to platí o analýze trendů.

Úkol skupiny okolo Evropské ročenky (European Sourcebook Group) byl jednodušší, neboť většina ze 47 členských států Rady Evropy patří mezi rozvinuté země (28 z nich je členem Evropské unie), které používají moderní infrastrukturu k zajišťování údajů o kriminalitě, využitelných zároveň také pro mezinárodní porovnání. Přesto, poslední dotazník Evropské statistické ročenky vyplnilo pouze 35 zemí. Kvalita údajů prošla před sestavením statistiky kontrolou, a pokud byly nalezeny nesrovnalosti, byli za účelem vyjasnění těchto problémů kontaktováni národní zpravodajové. Evropská statistická ročenka rovněž dává podrobné instrukce ohledně okruhu případů, které je třeba do uváděných hodnot zahrnout a které naopak vyloučit. Přesto není srovnávání mezi jednotlivými zeměmi doporučeno, protože podrobnosti v definicích jednotlivých trestných činů se v různých zemích liší. Změny v národních trestních zákonících navíc vytváří problémy při analýze vývojových trendů v jednotlivých zemích.

Tradiční „administrativní“ statistiky kriminality jsou zaměřeny na pachatele,⁴⁰ počínaje podezřelými evidovanými policií. K tomu je nutné, aby policie znala možného pachatele trestného činu. Nebyl-li žádný podezřelý identifikován, případ obecně nemůže postupovat systémem trestní justice. V případě určitých méně závažných trestných činů, jako například krádeže, zůstane pachatel neznámý častěji, než jedná-li se o závažnější trestnou činnost, jako jsou vraždy. Pokud jde o vraždy, podává tato studie zprávu také o obětech.

Po policejním pátrání následuje v systému trestní justice trestní stíhání. Tato fáze je u většiny typů zde analyzovaných trestných činů vynechána, protože údajů, týkajících se pohlaví osob postavených před soud bylo velmi málo. Data týkající se dalších fází, tedy odsouzení a výkonu trestu odnětí svobody, dovolují genderová srovnání pachatelů u více údajů. Celkově se zdá kvalita obou datových zdrojů lepší, pokud je analyzován celkový počet

40 Statistika zaměřené na oběti, získané v průzkumech mezi obyvatelstvem v mnoha zemích, podporují statistiku kriminality zaměřené na pachatele. Výsledky těchto viktimizačních výzkumů v této zprávě nejsou prezentovány.

pachatelů, než při analýze pachatelů podle pohlaví; to může být v souvislosti s Evropskou statistickou ročenkou částečně způsobeno tím, že proces sběru dat je zdoluhavý a pracný. Přesto, a navzdory této kritice, je shromážděno velké množství údajů, které je možno použít pro analýzu rozdílů v zastoupení mužů a žen v jednotlivých fázích trestního řízení.

Východiskem pro tuto analýzu byl výběr reprezentativního vzorku dostupných kategorií trestné činnosti. Pokud jde o Přehled trendů kriminality prováděný OSN (UN-CTS), byl počet možností omezen na tři kategorie: celková kriminalita, vražda a znásilnění. Žádná z nich není ideální pro srovnávání deliktů páchaných muži a ženami. „Celková kriminalita“ představuje všechny trestné činy podle trestního zákoníku v určité zemi a v závislosti na tom, které delikty (kategorie trestné činnosti) jsou do trestního zákoníku jednotlivých zemí zahrnuty (např. trestné činy v dopravě), se liší obsah a rozsah celkové kriminality. Empirickým pravidlem by zde mohlo být, že bohatší země mají vyšší hladinu celkové kriminality. Vhodnější kategorií trestné činnosti pro naši analýzu je vražda, také kvalita dat je poměrně dobrá. Navíc údaje o obětech jsou dostupné také podle pohlaví. Třetí analyzovanou kategorií trestné činnosti z Přehledu UN-CTS je znásilnění. Předpokladem platným pro znásilnění je, že oběťmi jsou obvykle ženy a pachateli obvykle muži⁴¹ a tedy tato kategorie není praktická pro srovnávací genderovou analýzu.

Analýza typů trestné činnosti na základě přehledu UN-CTS byla podpořena třemi dalšími kategoriemi trestné činnosti z Evropské statistické ročenky, a to ublížením na zdraví, krádeží a podvodem. Ublížení na zdraví je násilný delikt a podporuje analýzu obou násilných deliktů zařazených v údajích UN-CTS, tedy vraždy a znásilnění. Krádež a podvod reprezentují majetkové trestné činy. Tato část zprávy se zaměřuje pouze na evropské země.

Výzkumný úkol byl trojí: 1) ukázat míru rozdílů v podílech pachatelů podle pohlaví, 2) zkoumat změny v podílech pachatelů podle pohlaví, a 3) předložit ukazatele atrice (úbytku) podle pohlaví. Na základě údajů UN-CTS je prezentována míra rozdílů v podílech pachatelů napříč regiony a příjmovými hladinami. Vývojové trendy kriminality pokrývají v údajích UN-CTS roky 2004–2013 a v Evropské statistické ročence roky 1999, 2003, 2006 a 2010.

„Atrice“ znamená „odpadávání“ případů v různých fázích trestního řízení. Ne všechny osoby podezřelé z trestné činnosti končí ve vězení. Mnozí podezřelí nejsou trestně stíháni. Jestliže jsou stíháni, nemusí být odsouzeni. A pokud jsou odsouzeni, nemusí být odsouzeni k trestu odnětí svobody. Dostupná data pocházející ze systému trestní justice však nám zanechávají jakousi „černou skříňku“ v tom smyslu, že neznáme důvody zjištěné atrice. Například, policie mohla identifikovat podezřelého, nemá však dostatek důkazů pro to, aby jej mohla stíhat, nebo oběť může chtít vzít zpět svůj souhlas s trestním stíháním. Také během pozdějších fází trestního řízení mohou být obvinění proti podezřelému stažena z několika důvodů. Užití trestu odnětí svobody je měřítkem závažné kriminality; u některých zločinů, jako je například vražda, je nejčastějším trestem nepodmíněný trest odnětí svobody – ne však vždy. Obecně poměr sankcí (míra trestní represe), stejně jako ostatní míry atrice, odráží trestní politiku jednotlivých zemí.

41 To platí ve většině případů, ne však vždy.

V ideálním případě bychom mohli sledovat jedny a tytéž podezřelé pachatele (tytéž osoby) během všech fází trestního řízení. To v praxi není bohužel možné z důvodu délky trestního procesu a možnosti odvolání. Osoba, která je evidována jako podezřelá v průběhu jednoho roku, může být evidována jako stíhaná v roce příštím a jako odsouzená v roce dále následujícím. Vzhledem k tomu, že hladiny kriminality jsou v rámci krátkých časových úseků poměrně stabilní, je možno využít stavových proměnných. To znamená, že porovnáváme hodnoty z odlišných fází trestního řízení (systému trestní justice) v rámci jednoho a téhož roku.

V následujících odstavcích se věnujeme empirickým výsledkům týkajícím se: 1) podezřelých pachatelů, odsouzených pachatelů a pachatelů odsouzených k trestu odnětí svobody a genderu, 2) vývojových trendů kriminality ve vztahu k genderu, a 3) atrice (úbytku případů) podle pohlaví v rámci sledovaných kategorií trestné činnosti: celková kriminalita, vražda, znásilnění, ublížení na zdraví, krádež a podvod.

Tabulka 26 ukazuje souhrnný přehled podezřelých mužů a žen, všech odsouzených pachatelů a pachatelů odsouzených k trestu odnětí svobody v různých kategoriích trestné činnosti. Údaje o celkové kriminalitě (všechny trestné činy podle trestního zákoníku dané země), vraždě a znásilnění pocházejí z přehledu UN-CTS a představují hodnoty v celosvětovém měřítku. Výsledky týkající se ublížení na zdraví, krádeže a podvodu vycházejí z databáze Evropské statistické ročenky (European Sourcebook). V tabulce je zahrnut maximální počet zemí. To znamená, že zde není přímá souvislost mezi podíly podezřelých, odsouzených pachatelů a pachatelů odsouzených k trestu odnětí svobody, neboť počet zemí se pro jednotlivé fáze trestního řízení může lišit. Navíc se liší také počet zemí, které byly schopny dodat údaje pro různé kategorie trestné činnosti.⁴²

Obecným poznatkem je, že s postupem trestního řízení v každé kategorii trestné činnosti zmíněné v Tabulce 26 klesá podíl žen. Pokud jde o celkovou kriminalitu, je podíl podezřelých žen 16 procent, odsouzených žen 14 procent a žen odsouzených k nepodmíněnému trestu odnětí svobody 5 procent. To nás může vést k úvaze, že ženy inklinují k páčání jiných trestných činů než muži. Je pravda, že například podíl žen na majetkové trestné činnosti je vyšší než na násilných „kontaktních“ deliktech. Ale také v těch kategoriích trestné činnosti, v nichž je podíl podezřelých žen vyšší než průměr, např. u krádeží, je podíl žen odsouzených k trestu odnětí svobody nižší než podíl mužů. Je možné, že ženy se dopouštějí méně závažných forem trestného činu ublížení na zdraví nebo jsou podezřelé z méně závažných majetkových trestných činů. Také je možné, že podezřelí muži pocházejí ze skupin profesionálních zločinců a častěji jsou recidivisty. Pokud jde o trestný čin vraždy, změna v podílu žen je méně výrazná, ale přesto existující: podíl žen mezi podezřelými činil sedm procent, a podíl žen mezi odsouzenými k trestu odnětí svobody za vraždu je pět procent.

42 Počty zemí, které poskytly údaje pro toto srovnání, jsou uvedeny v číslech v kapitole 3. U proměnných UN-CTS byl vypočítán pětiletý průměr za období let 2009–2013. Hodnoty Evropské statistiky jsou z roku 2010.

Tabulka 26 Podezřelí, odsouzení a odsouzení k trestu odnětí svobody na 100 000 osob v populaci podle pohlaví, v různých kategoriích trestné činnosti

Delikt	Podezřelí			Odsouzení			Vězení		
	Muži	Ženy	Ženy %	Muži	Ženy	Ženy %	Muži	Ženy	Ženy %
Celková kriminalita	2420	470	16	1360	220	14	270	16	5
Vraždy	11	1	7	6	0	6	30	2	5
Znásilnění	15	0	2	21	0	2	–	–	–
Ublížení na zdraví	395	69	16	114	14	10	25	1	3
Krádež	587	144	24	269	59	18	41	2	6
Podvod	151	49	30	48	16	26	–	–	–

Celkový počet mužů podezřelých z jakékoli formy kriminality celosvětově poklesl v období mezi lety 2004 až 2013, zatímco celkový počet žen se zvýšil. Počet podezřelých mužů se snížil ve všech regionech a nejvíce v Americe. Počet podezřelých žen vzrostl v Evropě a Asii, ale poklesl v Americe. Tyto výsledky naznačují mírnou konvergenci, avšak také počty žen se od roku 2010 snížily. Korelace mezi počty podezřelých mužů a žen je vysoká; země s vysokými počty podezřelých mužů mají také vysoké počty podezřelých žen a země s nízkými počty podezřelých mužů také často mají nízké počty podezřelých žen. Země s vysokým počtem podezřelých jsou ve všech regionech světa.

Celkový počet mužů odsouzených za nějakou formu kriminality v období 2004 až 2013 poklesl, zatímco celkový počet odsouzených žen zůstal stabilní. Trestní represe však zřejmě narůstá, to platí pro obě pohlaví. Pokud jde o celkovou kriminalitu, vzrostla míra trestů odnětí svobody u mužů (+8 %) i u žen (+9 %).

Počet mužů i žen podezřelých z vraždy se během jednoho desetiletí snížil o čtvrtinu. Tento pozitivní vývoj zčásti kontrastuje se skutečností, že počet osob podezřelých ze znásilnění vzrostl o osm procent, a v Evropě počet osob podezřelých z ublížení na zdraví vzrostl o 44 procent u mužů a 83 procent u žen. Snížil se počet mužů podezřelých z krádeže (–18 %), ale počet žen podezřelých z krádeže se zvýšil (+14 %).

Tyto trendy naznačují, že počet mužů podezřelých z trestné činnosti klesá, zatímco počet podezřelých žen roste, ale poněvadž je rozsah trestné činnosti páchané ženami oproti mužům mnohem menší, celkový počet trestných činů poklesl. Výjimkami jsou ublížení na zdraví a podvod. Zvýšil se počet mužů i žen, kteří projdou všemi fázemi systému trestní justice za ublížení na zdraví.

Tabulka 27 popisuje možná nejzajímavější poměr atrice, a sice tzv. poměr odsouzení, což je počet odsouzených osob v porovnání s počtem osob podezřelých z trestné činnosti. Pokud jde o celkovou kriminalitu, odsouzeno je více podezřelých mužů než podezřelých žen. Ale v případech vraždy, krádeže a podvodu není mezi muži a ženami žádný rozdíl. U činů ublížení na zdraví jsou muži odsuzováni častěji než ženy. Příčinou může být skuteč-

nost, že ublížení na zdraví spáchaná muži mívají závažnější následky; v případech těžkého ublížení na zdraví je podíl žen nižší než jejich podíl na všech ublíženích na zdraví celkem, ale je vyšší u ublížení na zdraví, kdy je způsobena méně závažná újma.

Tabulka 27 Poměry odsouzení u mužů a žen⁴³

Delikt	Poměr odsouzení	
	Muži %	Ženy %
Celková kriminalita	54	45
Vraždy	69	69
Znásilnění	39	
Ublížení na zdraví	29	18
Krádež	48	49
Podvod	32	33

Naše analýza atrice na makroúrovni je předběžná. Údaje použité v této studii nám neumožnily identifikovat konkrétní důvody, proč počet odsouzení žen i mužů je nižší než počet podezřelých.

Nicméně analýza ukazuje, že proces atrice v případech vraždy, krádeže a podvodu se u mužů a žen nijak významně neliší. Na druhé straně je třeba provést další analýzy zaměřené například na to, jaké faktory určují, kdo je zadržen policií za tzv. masově rozšířené trestné činy. Třebaže totiž podíl žen pachatelek mírně roste, představují ženy mezi pachateli stále menšinu.

Co můžeme závěrem konstatovat o vztahu mezi genderem a kriminalitou? Statistické údaje mohou nanejvýš podpořit nebo naopak zpochybnit různé kriminologické teorie. Tradiční teorie tvrdí, že za trestnou činností mužů i žen lze nalézt obdobné obecné konstrukce či faktory, ale že s přihlédnutím k detailům existují v kriminálním chování mezi muži a ženami rozdíly. Tento náhled je zčásti podmíněn tím, že tyto tradiční teorie jsou často genderově neutrální, tj. jsou založeny na zkoumání delikvence mužů. Malý zájem o delikty páchané ženami je zdůvodňován nízkým podílem žen mezi pachateli; o kriminalitě mužů je k dispozici více údajů.⁴⁴ V následujícím textu shrnujeme několik bodů ohledně genderu a zločinnosti na základě práce Steffensmeiera a Allana (1996).

Steffensmeier a Allan (1996, 475) nacházejí několik zdůvodnění rozdílu v počtu pachatelů mezi muži a ženami. Definují pět oblastí, které ženám zabraňují v trestné činnosti, a naopak k ní povzbuzují muže: genderové normy, morální vývoj a potřeby sounáležitosti,

43 Poměry odsouzení v kategoriích celková kriminalita, trestných činů vraždy a znásilnění vycházejí z globálních hodnot v údajích UN-CTS; ublížení na zdraví, krádež a podvod vycházejí z evropských údajů v Evropské statistické ročence.

44 Po dlouhou dobu se zájem kriminologického výzkumu typicky soustřeďoval na deviantního mladého muže (Heidensohn 1995).

sociální kontrola, fyzická síla a agresivita, sexualita. Genderové rozdíly v těchto oblastech souvisí s rozdíly v motivaci a přístupu ke kriminálním příležitostem a také s typem, četností a kontextem páchaní trestné činnosti.

Odhaduje se, že rozdíl v kontextu a motivaci ženské a mužské kriminality je menší u méně závažných ovšem častých trestných činů než u závažných deliktů. Steffensmeier a Allan zdůrazňují potřebu výzkumu zaměřeného na závažné trestné činy v souvislosti s pohlavím. Feministický výzkum se zaměřil na problém závažných násilných činů páchaných ženami (Lattu 2016). Pokud jde o ženy, jedním z důležitých kontextů, v rámci něhož dochází k usmrcení partnera, je sebeobrana po dlouhodobém zneužívání. Tento kontextový faktor se mezi muži objevuje zřídka. Ženy také málokdy zabijí cizí osoby nebo osoby z okruhu známých. Proto se zdá, že pro pochopení zločinů vraždy a dalšího závažného násilí jsou potřebné genderově specifické modely.

Nadprůměrný podíl žen mezi osobami, které se dopouštějí méně závažných trestných činů, jako jsou majetkové delikty nízké hodnoty (např. krádeže v obchodě), by mohl být vysvětlen lepšími příležitostmi a činnostmi pro ženy obvyklými (nakupování). V případě méně závažných trestných činů se podle Steffensmeiera a Allana nezdá, že by bylo třeba vytvářet teorie rozlišující podle pohlaví. Ačkoliv naše údaje svědčí o určitém vyrovnávání podílů mužských a ženských pachatelů, výzkumní pracovníci, kteří studovali dlouhodobé trendy, zjistili, že podobný rozdíl mezi ženami a muži pachateli převládá po několik staletí (Beattie 1975, v práci Steffensmeiera a Allana 1996) a lze jej zdůvodnit historickou trvalostí „organizace pohlaví“. Killias (2002) uvádí, že mezi důvody zvyšování počtu žen páchajících trestnou činností by mohla být např. rostoucí účast žen v pracovním životě (více příležitostí), rostoucí počty žen užívajících drogy (zvláště heroin) a kultury mládeže. Navíc dnes ženy mohou být častěji než dříve zadrženy a odsouzeny. Killias ovšem tvrdí, že sociologie/kriminologie dosud nebyla příliš úspěšná ve vysvětlování rozdílů v míře zastoupení mužů a žen mezi pachateli.

Příloha: Metodologie

Podíl pachatelů/podezřelých (obětí, odsouzených a vězňů) byly vypočteny následovně:

1. Nejprve byly vybrány země, které již poskytly údaje o pachatelích mužích a ženách (dospělých a nezletilých). Např. 76 zemí mělo údaje o celkové kriminalitě evidované policií a rozlišené podle pohlaví.
2. Dále byly vypočítány 5leté průměry pro pachatele muže a ženy (období let 2009–2013 v údajích UN-CTS). To umožnilo zařadit větší počet zemí, i pokud jim pro některé roky chyběly údaje.
3. Byly shromážděny odpovídající hodnoty o populaci (údaje o celkové populaci mužů a žen)(OSN 2013). Země s nižším počtem obyvatel než 100 000 byly z analýzy vyloučeny.
4. Počty pachatelů na 100 000 obyvatel (počet pachatelů v populaci* na 100 000 osob) byly pro jednotlivé země vypočteny podle pohlaví.
5. Regionální podíl pachatelů (tj. průměr) byl vypočítán z údajů UN-CTS jako průměr pachatelů v jednotlivých zemích dělený počtem obyvatel těchto zemí v daném regionu (které se účastnily průzkumu), rozlišený na muže a ženy.
6. Rozdělení zemí do regionů a příjmových skupin se řídí rozdělením v souboru údajů UN-CTS. Počet zemí zařazených do diagramu je uveden v závorkách (např. celkem (76)).
7. Co se týče údajů o trendech, chybějící hodnoty byly dopočteny nejvýše pro dva po sobě jdoucí roky. Počet zemí zahrnutých do analýzy trendů byl z důvodu chybějících dat významně nižší než počet zemí pro úroňovou analýzu.
8. Při výpočtu měřítek atrice byly z hodnot vyloučeny země, které nedodaly údaje o všech fázích trestní justice (např. podezřelí/odsouzení/ve výkonu trestu odnětí svobody). Avšak v rámci popisu různých kategorií trestné činnosti byly zahrnuty i země, které mohly poskytnout údaje alespoň pro některé sektory, např. pouze o podezřelých. Z toho vyplývá, že počet zemí se liší podle fází systému trestní justice. Bylo pro nás důležité zahrnout informace o co největším počtu zemí, protože při výpočtu např. regionálních odhadů byl počet zemí často velmi malý. Ani v takovém případě však údaje o některých regionech nestačily k získání spolehlivých hodnot pro daný region.
9. Při analýze údajů Evropské statistické ročenky (European Sourcebook) byly průměry (střední hodnoty – mean values) použity podobným způsobem jako v Evropské statistické ročence.
10. Pro toto pojednání bylo vybráno šest typů trestných činů. Na základě údajů UN-CTS mohly být zvoleny pouze celková kriminalita, trestný čin vraždy a trestný čin znásilnění, protože proměnné uvádějící pohlaví v trestním řízení nebyly k dispozici. Tyto hodnoty zde reprezentují „svět“ v tom smyslu, že mají pokrývat všechny světové regiony. Údaje z Evropské statistické ročenky doplňují výsledky UN-CTS informacemi o trestných činech: ublížení na zdraví, krádeže a podvodu. Začlenění údajů o masově rozšířených trestných činech je nutné pro lepší kvalitu dat. Hodnoty Evropské statistické ročenky se týkají pouze Evropy.
11. Byly použity střední hodnoty, i když v některých regionech a příjmových skupinách byly aritmetické průměry ovlivněny extrémními hodnotami. Některé jasně vybočující odlehle hodnoty (pravděpodobně chyby) byly z údajů vyloučeny.
12. Použity byly regionální průměry. Ty příkládají stejnou váhu výsledkům z malých i velkých zemí, a proto tuto metodu nelze použít pro posouzení přesného počtu případů např. v Asii. Reálný počet pachatelů je však obtížné odhadnout, protože mnoho zemí na požadavky průzkumu nezareagovalo, a tato chybějící odezva není mezi regiony rovnoměrně rozdělena.

Literatura

- Aebi M., Akdeniz, G., Barclay, G., Campistol, C., Caneppele, S., Gruszczyńska, B., Harrendorf, S., Heiskanen, M., Hysi, V., Jehle, J.-M., Jokinen, A., Kensey, A., Killias, M., Lewis, C., Savona, E., Smit, P., Thorisdottir, R. (2014): *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics – 2014. Fifth Edition*. HEUNI Publication Series No. 80. Hakapaino Oy: Helsinki.
- Aebi M., Aubusson de Cavarlay, B., Barclay, G., Gruszczyńska, B., Harrendorf, S., Heiskanen, M., Hysi, V., Jaquier, V., Jehle, J.-M., Killias, M., Shostko, O., Smit, P., Thorisdottir, R. (2010): *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics – 2010*. Fourth Edition. 285 Onderzoek en beleid. WODC: Den Haag.
- Barberet, R. (2014): *Women, Crime and Criminal Justice, a global enquiry*. Oxon: Routledge
- Beattie, J. (1975): *The criminality of women in eighteenth century London*. In Hagan, J. and Peterson, P., (eds.) *Crime and Inequality*. Stanford University Press: Stanford.
- FRA (2014): *Violence Against Women: an EU-wide survey*. Main results. European Union Agency for Fundamental Rights: Vienna [online] Available at: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report> [Accessed 1 February 2016]
- Harrendorf, S. (2013): *Towards Comparative International Crime and Criminal Justice Statistics*. In Kuhn, A, Margot, P. Aebi, M, F., Schwarzenegger, C., Donats, A., Josits, D. (eds.) *Criminology, Criminal Policy and Criminal Law in International Perspective*. Stämpfli Verlag: Bern, 131–147.
- Harrendorf, S. (2012): *Offence Definitions in the European Sourcebook of Crime and Criminal Justice and Their Influence on Data Quality and Comparability*. *Journal on Criminal Policy and Research*, 18, 23–53.
- Harrendorf, S., Heiskanen, M. and Malby, S. (2010): *International Statistics on Crime and Justice*. HEUNI Publication Series No. 64. Hakapaino Oy: Helsinki
- Harrendorf, S., Jehle, J.-M., Smit, P. (2014): *Attrition*. In Heiskanen, M., Aebi, M. F., van der Brugge, W., Jehle, J.-M. (eds.) *Recording Community Sanctions and Measures and Assessing Attrition. A Methodological Study on Comparative Data in Europe*. Publication Series No. 77. HEUNI: Helsinki, 126–143.
- Heidensohn, F. M. (1995): *Women and Crime*. (2nd edition), New York: New York: University Press.
- Heiskanen, M., Aebi, M. F., van der Brugge, W., Jehle, J.-M. (eds.) 2014 *Recording Community Sanctions and Measures and Assessing Attrition. A Methodological Study on Comparative Data in Europe*. Publication Series No. 77. HEUNI: Helsinki.
- Home Office (2014): *Statistics on Women and the Criminal Justice System 2013*, A Ministry of Justice, United Kingdom, publication under Section 95 of the Criminal Justice Act 1991: London.
- Huber, A. (2015): Briefing: Women in criminal justice systems: the added value of the UN Bangkok Rules. [online] Available at: <https://www.penalreform.org/resource/women-in-the-criminal-justice-system-the-added/> [Accessed 1 August 2016].
- Jehle, J.-M. (2013): *Crime and Criminal Justice in Europe. The approach of the European Sourcebook*. In Kuhn, A, Margot, P. Aebi, M, F., Schwarzenegger, C., Donats, A., Josits, D. (eds.) *Criminology, Criminal Policy and Criminal Law in International Perspective*. Stämpfli Verlag: Bern, 191–205.
- Jehle, J.-M. 2012 *Attrition and Conviction Rates of Sexual Offences in Europe*. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 18, 145–161.

- Killias, M. (2002): *Grundriss der Kriminologie, Eine Europäische Perspektive*. Stämpfli Verlag. AG Bern.
- Lattu, E. (2016): *Naisten tekemä väkivalta* [Women's use of physical violence.] Acta Universitatis Tamperensis 2176 [online] Available at: <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/99101/978-952-03-0138-5.pdf?sequence=1> [Accessed 22 June 2016]
- Maguire, M. (2007): *Crime Data and Statistics*. In Maguire, M., Morgan, R. and Reiner, R., (eds.) *The Oxford Handbook of Criminology* (fourth edition). Oxford University Press: Oxford
- Penal Reform International (2015): *Global Prison Trends 2015*. [online] Available at: <https://cdn.penalreform.org/wp-content/uploads/2015/04/PRI-Prisons-global-trends-report-LR.pdf>
- Prenzler, T., Sinclair, G., *The status of women police officers: An international review*, International Journal of Law, Crime and Justice (2013), [online] available at: <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijlcj.2012.12.001> [Accessed 15 March 2016]
- Steffensmeier, D. and Allan, E. (1996): *Gender and Crime. Toward a Gendered Theory of Female Offending*. Annual Rev. Sociol. 22 obdobi 459–87 54
- United Nations (2016): *Gender Initiatives – Increasing the number of female police officers*. [online] Available at: <http://www.un.org/en/peacekeeping/sites/police/initiatives/global-effort.shtml> [Accessed 15 February 2016].
- United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2013). *World Population Prospects: The 2012 Revision*, DVD Edition.
- UNODC (2015): *International Classification of Crime for Statistical Purposes (ICCS) Version 1.0*. United Nations Office on Drugs and Crime: Vienna [online] Available at: <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/iccs.html> [Accessed 15 February 2016].
- UNODC (2013): *Global Study on Homicide – Trends/Contexts/Data* (2013). United Nations Office on Drugs and Crime: Vienna.
- UNODC (2011): *Global Study on Homicide – Trends/Contexts/Data*. United Nations Office on Drugs and Crime: Vienna.
- van Dijk, Jan, van Kesteren, John, Smit, Paul (2007): *Criminal Victimization in International Perspective. Key findings from the 2004–2005 ICVS and EU ICS*. Onderzoek en beleid 257: WODC: den Haag.
- Verkko, V. (1933): *Biologislouenteisten tekijöiden vaikutuksesta henki- ja pahoinpitelyrikollisuuteen*. Tilastollis-kriminologinen tutkimus. Valtioneuvoston kirjapaino: Helsinki.
- Winfree and Dejong (2015) To cite this article: L. Thomas Winfree Jr. & Christina DeJong (2015) *Police and the War on Women: A Gender-Linked Examination Behind and In Front of the Blue Curtain, Women & Criminal Justice*, 25:1–2, 50–70 [online] Available at: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/08974454.2015.1023881?needAccess=true> [Accessed 6 December 2016]

Seznam grafů

- Graf 1.1 Muži a ženy jako podezřelí, celková kriminalita na 100 000 obyvatel, regionální průměry (střední hodnoty⁴⁵), stupnice na levé ose y, a podíl podezřelých mužů ze všech podezřelých (%), pravá osa y
- Graf 1.2 Muži a ženy jako podezřelí, celková kriminalita na 100 000 obyvatel, příjmové skupiny (střední hodnoty), stupnice na levé ose y, a podíl podezřelých mužů ze všech podezřelých (%), pravá osa y
- Graf 1.3 Muži a ženy jako podezřelí, celková kriminalita na 100 000 obyvatel v různých regionech ve vysokopříjmové skupině
- Graf 1.4 Muži jako podezřelí, celková kriminalita na 100 000 obyvatel v různých regionech v letech 2004–2013
- Graf 1.5 Ženy jako podezřelé, celková kriminalita na 100 000 obyvatel v různých regionech v letech 2004–2013
- Graf 1.6 Muži jako podezřelí, celková kriminalita na 100 000 obyvatel v různých příjmových skupinách v letech 2004–2013
- Graf 1.7 Ženy jako podezřelé, celková kriminalita na 100 000 obyvatel v různých příjmových skupinách, období 2004–2013
- Graf 1.8 Odsouzení muži a ženy na 100 000 obyvatel, celková kriminalita, regionální průměry (střední hodnoty), stupnice na levé ose y, podíl odsouzených mužů ze všech odsouzených (%), pravá osa y
- Graf 1.9 Odsouzení muži a ženy na 100 000 obyvatel, celková kriminalita, příjmové skupiny, průměr (střední hodnota), stupnice na levé ose y, a podíl odsouzených mužů ze všech odsouzených (%), pravá osa y
- Graf 1.10 Odsouzení muži a ženy, celková kriminalita, na 100 000 obyvatel, globální podíly v období 2004–2013
- Graf 1.11 Muži a ženy ve vězení na 100 000 obyvatel, celková kriminalita, regionální průměry (střední hodnoty) (stupnice na levé ose y), a podíl mužů ve vězení (%), pravá osa y)
- Graf 1.12 Muži a ženy ve vězení na 100 000 obyvatel, celková kriminalita, příjmové skupiny (střední hodnoty) (stupnice na levé ose y), a podíl mužů vězňů (%), pravá osa y)
- Graf 1.13 Muži a ženy ve vězení na 100 000 obyvatel, celková kriminalita, globální podíly, období 2004–2013
- Graf 1.14 Podezřelí, odsouzení a vězni, celková kriminalita na 100 000 obyvatel, podle pohlaví (zahrnutý pouze ty země, které mají data ze všech fází trestního řízení)
- Graf 2.1 Muži a ženy jako oběti vraždy na 100 000 obyvatel, regionální průměr (střední hodnota) v období 2009–2013
- Graf 2.2 Muži a ženy jako oběti vraždy na 100 000 obyvatel v různých příjmových skupinách, průměr (střední hodnota), 2009–2013
- Graf 2.3 Muži a ženy jako oběti vraždy na 100 000 obyvatel, globální podíly v letech 2004–2013
- Graf 2.4 Muži a ženy podezřelí z vraždy na 100 000 obyvatel v různých regionech, průměr (střední hodnota), 2009–2013
- Graf 2.5 Muži a ženy podezřelí z vraždy na 100 000 obyvatel v různých příjmových skupinách, průměr (střední hodnota), 2009–2013

---

45 Střední hodnoty se vztahují k aritmetickému průměru, viz více bod 11., kapitola Metodologie.

- Graf 2.6 Muži a ženy jako oběti vraždy na 100 000 obyvatel, globální podíly v období 2004–2013
- Graf 2.7 Muži a ženy stíhaní za vraždu na 100 000 obyvatel v různých regionech, průměr (střední hodnota), 2009–2013
- Graf 2.8 Muži a ženy odsouzení za vraždu na 100 000 obyvatel v různých regionech, průměr (střední hodnota), 2009–2013
- Graf 2.9 Muži a ženy jako oběti vraždy, podezřelí, stíhaní a odsouzení pachatelé na 100 000 obyvatel, průměr (střední hodnota), 2009–2013
- Graf 2.10 Odsouzení muži a ženy ve výkonu trestu za vraždy ve vězeních nebo nápravně výchovných zařízeních, podíly na 100 000 obyvatel v různých regionech, průměr (střední hodnota), období 2010–2012
- Graf 2.11 Odsouzení muži a ženy ve výkonu trestu za vraždy ve vězeních nebo nápravně výchovných zařízeních, podíly na 100 000 obyvatel, v různých příjmových úrovních, průměr (střední hodnota), období 2010–2012
- Graf 3.1 Policejně zaznamenaná znásilnění, podíly na 100 000 osob v ženské populaci, v různých regionech, průměr (střední hodnota), období 2009–2013
- Graf 3.2 Policejně zaznamenaná znásilnění, podíly na 100 000 osob v ženské populaci, v různých regionech, období 2009–2013
- Graf 3.3 Policejně zaznamenaná znásilnění, podíly na 100 000 osob v ženské populaci v různých příjmových úrovních, období 2009–2013
- Graf 3.4 Počet policíí zaznamenaných trestných činů znásilnění na 100 000 žen v pěti zemích s nejvyšším výskytem, období 2004–2013
- Graf 3.5 Muži podezřelí ze znásilnění na 100 000 mužů v různých regionech, průměr (střední hodnota), období 2009–2013
- Graf 3.6 Muži podezřelí ze znásilnění, podíly na 100 000 mužů v různých regionech, období 2004–2013
- Graf 3.7 Muži podezřelí ze znásilnění, podíly na 100 000 mužů v různých příjmových úrovních, období 2004–2013
- Graf 3.8 Muži stíhaní za trestné činy znásilnění, podíly na 100 000 v mužské populaci, v různých regionech, průměr (střední hodnota), období 2009–2013
- Graf 3.9 Muži stíhaní za trestné činy znásilnění, podíly na 100 000 v mužské populaci, v různých regionech, období 2004–2013
- Graf 3.10 Muži odsouzení za trestné činy znásilnění, podíly na 100 000 osob v mužské populaci v různých regionech, průměr (střední hodnota), období 2009–2013
- Graf 3.11 Muži odsouzení za trestné činy znásilnění, podíly na 100 000 osob v mužské populaci v různých regionech, průměr (střední hodnota), období 2009–2013
- Graf 3.12 Policíí zaznamenané činy znásilnění, podezřelí, stíhaní a potrestaní odnětím svobody, podíly na 100 000 mužské populace, průměr (střední hodnota) 2009–2013
- Graf 3.13 Policíí zaznamenané činy znásilnění, podezřelí, stíhaní a potrestaní odnětím svobody, podíly na 100 000 osob mužské populace v Paraguayi, Finsku, Kazachstánu, Litvě a Bulharsku, průměr (střední hodnota) 2009–2013
- Graf 4.1 Muži a ženy jako policisté, na 100 000 osob v populaci, v různých regionech, podíly na stupnici levé osy y, a podíl mužů policistů v celkovém počtu policistů (%) na pravé ose y, průměr (střední hodnota) 2009–2013
- Graf 4.2 Muži a ženy jako policisté, na 100 000 osob v populaci, v různých příjmových skupinách, podíly na stupnici levé osy y, a podíl mužů policistů v celkovém počtu policistů (%) na pravé ose y, průměr (střední hodnota) 2009–2013

- Graf 4.3 Podíl policistek na celkovém počtu policistů v období 2003–2013
- Graf 5.1 Muži a ženy podezřelí z ublížení na zdraví v Evropě, na 100 000 osob v populaci (n=16)
- Graf 5.2 Muži podezřelí z ublížení na zdraví na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, 2010 (n=23)
- Graf 5.3 Ženy podezřelé z ublížení na zdraví, na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, 2010 (n=23)
- Graf 5.4 Muži a ženy podezřelí z ublížení na zdraví na 100 000 osob v různých příjmových úrovních, rok 2010 (n=23)
- Graf 5.5 Muži a ženy odsouzení za ublížení na zdraví na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, r. 2010 (n=24)
- Graf 5.6 Muži odsouzení za ublížení na zdraví na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, r. 2010 (n=24)
- Graf 5.7 Ženy odsouzené za ublížení na zdraví na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, r. 2010 (n=24)
- Graf 5.8 Podíl (%) odsouzených mužů a žen na počet podezřelých v Evropě, roky 1999, 2003, 2006 a 2010 (n=14)
- Graf 5.9 Muži a ženy odsouzení k odnětí svobody za ublížení na zdraví, na 100 000 osob v populaci v Evropě v letech 1999, 2003, 2006 a 2010 (n=10)
- Graf 5.10 Muži ve vězení (osa y vlevo) a ženy ve vězení (osa y vpravo) za ublížení na zdraví, na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, 2010 (n=17)
- Graf 5.11 Podíl (%) žen odsouzených k odnětí svobody za ublížení na zdraví, v různých evropských zemích, r. 2010 (n=17)
- Graf 6.1 Muži a ženy podezřelí z krádeže v Evropě na 100 000 osob v populaci, na stupnici levé osy y, a podíl podezřelých mužů ze všech podezřelých (%) na stupnici pravé osy y, roky 1999, 2003, 2006 a 2010 (n=17 zemí)
- Graf 6.2 Muži a ženy podezřelí z krádeže na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, r. 2010 (n=24)
- Graf 6.3 Podíl (%) mužů a žen v celkovém počtu všech podezřelých z krádeže v různých evropských zemích, r. 2010 (n=24)
- Graf 6.4 Poměr odsouzení (podíl usvědčených mužů a žen ze všech mužů a žen podezřelých z krádeže, %) a poměr sankcí (poměr mužů a žen odsouzených k odnětí svobody vzhledem ke všem mužům a ženám odsouzeným za krádeže, %), r. 2010 (n=11 zemí)
- Graf 6.5 Muži a ženy podezřelí z krádeže na 100 000 osob v populaci, r. 2010 (n=25)
- Graf 6.6 Podíl (%) žen mezi osobami odsouzenými za krádež, r. 2010 (n=25)
- Graf 6.7 Muži a ženy odsouzení k trestu odnětí svobody za krádež na 100 000 osob v populaci, r. 2010 (n=21)
- Graf 6.8 Podíl (%) žen mezi osobami odsouzenými k trestu odnětí svobody za krádež, r. 2010 (n=21)
- Graf 7.1 Muži a ženy podezřelí z podvodu dle záznamů policie, na 100 000 osob v populaci, r. 2010 (n=24)
- Graf 7.2 Muži a ženy odsouzení za podvod na 100 000 osob v populaci, v různých evropských zemích, r. 2010 (n=27)
- Graf 7.3 Muži a ženy podezřelí a odsouzení za podvod na 100 000 osob v populaci, a podíl odsouzených mužů a žen (%), 2010 (n=19)

Seznam tabulek

- Tabulka 1 Země s nejvyšší mírou mužských a ženských pachatelů, celková kriminalita. Země v abecedním pořadí
- Tabulka 2 Země s nejvyššími podíly odsouzených mužů a žen, celková kriminalita. Země v abecedním pořadí
- Tabulka 3 Země s nejvyššími podíly uvězněných mužů a žen, celková kriminalita. Země v abecedním pořadí
- Tabulka 4 Počet zemí, které poskytly údaje z různých fází trestního řízení, a podíly podezřelých, odsouzených a odsouzených k odnětí svobody na 100 000 obyvatel. Celková kriminalita
- Tabulka 5 Globální podíly podezřelých, odsouzených a vězněných na 100 000 obyvatel (země, které měly údaje ze všech fází, n=46), celková kriminalita
- Tabulka 6 Poměry atrice pro muže a ženy %, celková kriminalita
- Tabulka 7 Poměry atrice trestných činů vraždy, muži a ženy (průměry za období 2009–2013, n=23)
- Tabulka 8 Země s nejnižšími a nejvyššími počty trestného činu vraždy, muži a ženy, r. 2013
- Tabulka 9 Podíl žen podezřelých z trestného činu znásilnění podle regionů, průměr za období 2009–2013
- Tabulka 10 Podíl žen stíhaných za trestné činy znásilnění z celkového počtu stíhaných, podle regionu, průměr za období 2009–2013, %
- Tabulka 11 Podíl mužů a žen stíhaných za trestný čin znásilnění, pět zemí s nejvyšším podílem, podíly na 100 000 osob v populaci, průměr v období 2009–2013
- Tabulka 12 Podíl žen odsouzených za znásilnění z celkového počtu odsouzených, celosvětově a podle regionu, průměr za období 2009–2013, %
- Tabulka 13 Muži a ženy odsouzení za znásilnění, pět zemí s nejvyšším podílem, podíly na 100 000 osob v populaci, průměr za období 2009–2013
- Tabulka 14 Poměry atrice u trestných činů znásilnění, průměr za období 2009–2013, podíly na 100 000 osob v mužské populaci, střední hodnota
- Tabulka 15 Deset zemí s nejvyšším podílem žen policistek, průměrné hodnoty za období 2009–2013
- Tabulka 16 Deset zemí s nejnižším podílem žen policistek, průměrné hodnoty za období 2009–2013
- Tabulka 17 Podíly podezřelých žen podle kategorie trestné činnosti v Evropě v letech 1999, 2003, 2006 a 2010
- Tabulka 18 Definice ublížení na zdraví v Evropské statistické ročence (páté vydání)
- Tabulka 19 Muži a ženy podezřelí z podvodu dle záznamů policie a změna v počtu podezřelých (n=16) (n=16)
- Tabulka 20 Podíl mužů a žen odsouzených za ublížení na zdraví a změna mezi lety 1999–2003 (n=24)
- Tabulka 21 Poměry sankcí u mužů a žen v roce 2010, %
- Tabulka 22 Definice krádeže v Evropské statistické ročence (páté vydání)
- Tabulka 23 Definice podvodu v Evropské statistické ročence (páté vydání)
- Tabulka 24 Podíl mužů a žen a změna v počtu podezřelých z podvodu v Evropě (19 zemí) v období 2006–2010

- Tabulka 25 Podíl mužů a žen a změna v počtu odsouzených z podvodu v Evropě (20 zemí) v období 2006–2010
- Tabulka 26 Podezřelí, odsouzení pachatelé a pachatelé odsouzení k trestu odnětí svobody na 100 000 osob v populaci podle pohlaví, v různých kategoriích trestné činnosti
- Tabulka 27 Poměry odsouzení u mužů a u žen

Přehled titulů vydaných v edici Institutu pro kriminologii a sociální prevenci od roku 2012

Ediční řada Studie:

2018

- 447 Diblíková, S., Hulmáková, J., Večerka, K., Scheinost, M., Cejp, M. & Pešková, M. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2017.*
- 446 Scheinost, M., Cejp, M., Pojman, P. & Diviák, T. *Trendy vývoje organizovaného zločinu a jeho vybraných forem.*

2017

- 440 Zeman, P. (ed.) *Research on Crime and Criminal Justice in the Czech Republic (selected results of research activities of IKSP in the years 2012–2015).*
- 441 Tomášek, J., Faridová, P., Kostelníková, Z., Přesličková, H., Rozum, J. & Zhřivalová, P. *Zaměstnání jako faktor desistence.*
- 443 Karabec, Z., Hulmáková, J., Vlach, J., Diblíková, S., Zeman, P. *Criminal Justice System in the Czech Republic. 3rd amended and revised edition.*
- 444 Budka, I. *Využití právních nástrojů pro potírání organizovaného zločinu.*
- 445 Diblíková, S., Hulmáková, J., Večerka, K., Scheinost, M., Karban, M., Martinková, M. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2016.*

2016

- 431 Blatníková, Š., Faridová, P., Vranka, M. *Kriminální styly myšlení: Inventář PICT-cz.*
- 432 Marešová, A., Biedermanová, E., Rozum, J., Tamchyna, M. & Zhřivalová, P. *Výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody – kriminologická analýza.*
- 433 Blatníková, Š. *Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí.*
- 435 Holas, J., Krulichová, E., Háková, L., Scheinost, M. *Regionální kriminalita a její odraz v kvalitě života obyvatel.*
- 437 Diblíková, S., Cejp, M., Štefunková, M., Smejkal, V. & Martinková, M. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2015.*
- 438 Tomášek, J., Diblíková, S. & Scheinost, M. *Probace jako efektivní nástroj snižování recidivy.*
- 439 Rozum, J., Tomášek, J., Vlach, J. & Háková, L. *Efektivita trestní politiky z pohledu recidivy.*

2015

- 423 Scheinost, M., Háková, L., Rozum, J., Tomášek, J. & Vlach, J. *Trestní sankce – jejich uplatňování, vliv na recidivu a mediální obraz v televizním zpravodajství. (Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí III.).*
- 424 Marešová, A., Havel, R., Martinková, M. & Tamchyna, M. *Násilná kriminalita v nejisté době.*
- 425 Marešová, A., Biedermanová, E., Diblíková, S., Požár, J. & Martinková, M. *Analýza trendů kriminality v ČR v roce 2014.*
- 426 Zeman, P., Štefunková, M. & Trávníčková, I. *Drogová kriminalita a trestní zákoník.*
- 427 Večerka, K. & Štěchová, M. *Preventivní praxe po novelizaci zákona o sociálně-právní ochraně dětí.*

- 428 Blatníková, Š., Faridová, P. & Zeman, P. *Znásilnění v ČR – trestné činy a odsouzení pachatelé.*
- 429 Scheinost, M., Válková, H., (eds.) *Sankční politika a její uplatňování. (Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí IV.)*
- 430 Cejp, M., Blatníková, Š., Háková, L., Holas, J., Trávníčková, I. & Vlach, J. *Společenské zdroje vývoje organizovaného zločinu.*
- 422 Škvain, P. *Zabezpečovací detence z pohledu vybraných zahraničních právních úprav.*

2014

- 414 Martinková, M., Slavětínský, V. & Vlach, J. *Vybrané problémy z oblasti domácího násilí v ČR.*
- 415 Štěchová, M. & Večerka, K. *Systémový přístup k prevenci kriminality mládeže.*
- 417 Marešová, A., Cejp, M., Holas, J., Martinková, M. & Rozum, J. *Analýza trendů kriminality v roce 2013.*
- 418 Blatníková, Š., Faridová, P. & Zeman, P. *Násilná sexuální kriminalita – téma pro experty i veřejnost.*
- 419 Scheinost, M., Háková, L., Rozum, J., Tomášek, J. & Vlach, J. *Sankční politika pohledem praxe. (Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí II.)*

2013

- 403 Košťál, J. *Vybrané metody vícerozměrné statistiky. (Vybrané metody kriminologického výzkumu – svazek 4).*
- 404 Pojman, P. *Ruský a ukrajinský organizovaný zločin.*
- 405 Tomášek, J. *Self-reportové studie kriminálního chování. (Vybrané metody kriminologického výzkumu – svazek 5).*
- 406 Holas, J. *Politický radikalismus a mládež.*
- 408 Zeman, P., Diblíková, S., Slavětínský, V. & Štefunková, M. *Zkrácené formy trestního řízení – možnosti a limity.*
- 410 Scheinost, M., a kol. *Trestní sankce a jejich odraz v praxi, tisku a v názorech veřejnosti. (Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí I.)*
- 411 Marešová, A., Cejp, M., Holas, J., Kuchařík, K., Martinková, M. & Scheinost, M. *Analýza trendů kriminality v roce 2012.*
- 412 Holas, J. & Večerka, K. *Stát a občan v prevenci kriminality.*

2012

- 397 Cejp, M. (ed.) *Selected Results of Research Activities of ICSP in the Years 2008–2011.*
- 398 Marešová, A., Cejp, M., Martinková, M., Tomášek, J., Vlach, J. & Zeman, P. *Crime in the Czech Republic in 2010.*
- 399 Večerka, K. *Mládež o kriminalitě a etice každodennosti.*
- 402 Marešová, A., Biedermanová, E., Cejp, M., Holas, J., Martinková, M. & Tomášek, J. *Analýza trendů kriminality v roce 2011.*

Ediční řada Prameny:

2017

442 UNODC: *Mezinárodní klasifikace trestných činů pro statistické účely.*

2016

434 Heiskanen, M., Aebi, M. E., van der Brugge, W., Jehle, J.–M. *Evidence alternativních trestů a zjišťování míry atrice. Metodologická studie komparativních dat v Evropě.*
436 *13. kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justici. Dauhá, Katar, 12.–19. dubna 2015*

2015

420 Francis, B., Humphreys, L., Kirby, S. & Soothill, K. *Kriminální kariéra v organizovaném zločinu.*
421 Mendel, R. A. *Mládeži nepřístupno. Argumenty pro snižování počtu odnětí svobody u mladistvých.*

2014

416 Benes, M. & Astbury, B. (eds.) *Problémy trestního soudnictví: evaluace programů, prevence kriminality, strach z kriminality a recidiva – pohledem australských kriminologů.*

2013

407 United Nations Office on Drugs and Crime *Odhad nezákonných finančních toků plynoucích z obchodu s drogami a jiného nadnárodního organizovaného zločinu.*
409 United Nations Office on Drugs and Crime *Světová zpráva o obchodování s lidmi 2012.*
413 European Forum for Urban Security *Pouliční násilí v EU: Skupiny mladistvých a násilí na veřejnosti.*

2012

395 Cejp, M. (ed.) *Britské strategické dokumenty k prevenci a potírání závažné trestné činnosti.*
396 Goodey, J. & Aromaa, K. (eds.) *Trestné činy z nenávisti (příspěvky ze Stockholmského kriminologického sympozia 2006 a 2007).*
400 Marešová, A. (ed.) *Trendy kriminality ve světě a nové problémy a reakce v oblasti prevence kriminality a trestní justice.*
401 Diblíková, S. (ed.) *Rada Evropy a International Juvenile Justice Observatory k soudnictví nad mládeží.*

Plné texty všech titulů, publikovaných v edici Institutu pro kriminologii a sociální prevenci od roku 2000, jsou volně dostupné na webu IKSP www.kriminologie.cz v sekci Publikace.

Kriminalita a gender

Studie zaměřená na zastoupení mužů a žen v mezinárodní statistice kriminality

Autoři: Markku Heiskanen
Anni Lietonen

Překlad: Ema Vlčková

Vydavatel: Institut pro kriminologii a sociální prevenci
Nám. 14. října 12, Praha 5

Určeno: Pro odbornou veřejnost

Edice: Prameny

Design: addnoise.org

Sazba: Lukáš Pracný, sazbaknih.cz

Vydání: první – duben 2019

ISBN 978-80-7338-173-8

www.kriminologie.cz

